hep ileri

Aylık Sosyalist Dergi Mayıs'97 Sayı:2 Fiyatı: 200.000tl(KDV Dahil)

Yalçın Küçük
✔ *Yorgunlar Savaşı*

Durmuş Tiryaki
✔ *Sendikalar Çelişkisi*
Profesyonel Yöneticilik

Ahmet Soner
✔ *İpten Kazıktan*
Kurtulmuş Bir Peygamber

Selim Selçuk
✔ *Edebiyatın Sonu*

Kemalist Kürtler

hepileri

SAYI:2
MAYIS
1997

ORDU ARTIK PARTİ'DİR 3

TEKELLİ BASIN KENDİSİNİ TEMİZLİYOR 5

ASKER POLİTİKACILAR 7

YAŞAR KEMAL KÜRT YAZARI MI? 8

'TİRKEŞ' ARTIK 'OK TORBASI' DEĞİL 10

Hasip Akgül

İKİ YÜZLÜ ÇOCUK BAYRAMI 12

DÜŞÜK YOĞUNLUKLU SAVAŞIN LİMA OPERASYONU 14

SENDİKALARIN ÇELİŞKİSİ; PROFESYONEL YÖNETİCİLİK 15

Durmuş Tiryaki

İKTİSADA SİYASAL BAKIŞ 19

Cemil Namlı

YORGUNLAR SAVAŞI - KEMALİST KÜRTLER - İHANET DÜŞKÜNLERİ 25

Yalçın Küçük

POST - MODERN DEMOKRASİ GERİCİLİĞİ 43

Fulya Gürses

EDEBİYATIN SONU 49

Selim Selçuk

İPTEN KAZIKTAN KURTULMUŞ BİR PEYGAMBER 54

Ahmet Soner

HEP İLERİ Aylık Sosyalist Dergi

Sahibi ve Yazı İşlerİ Müdürü:
Ertürk **AKŞUN**
Genel Yayın Yönetmeni:
Hasip **AKGÜL**
Koordinatör: Doğan **ÜLGENCİ**
Yönetim Yeri: Büyük Parmakkapı Sok.
20/4 Beyoğlu / İstanbul

Hesap Numarası:
Yapı Kredi Bankası
Mark: 3004942-9 Dolar: 3004943-7
(Her iki hesap numarası da TL için geçerlidir)
Baskı: Mart Matbaacılık
Logo ve Kapak Tasarımı: Erdal **BAYSAL**

Bu sayımız

Bundan yedi ay önce Yalçın Küçük Yoldaş'ın ÇOS formülasyonuyla açıkladığı (Çevik Bir, Onur Öymen, Sönmez Köksal) yeni siyasal parti hazırlığı geçen sayımızda "Ordu" başlıklı yazıda bir çözümleme olarak iyici belirginleştirilmişti. Açığa çıkan bu partinin, taban yoklaması dönemini geride bırakarak, legal bir çalışma aşamasına geçmesi, içinde bulunduğumuz ayın kuşkusuz en önemli gelişmesidir.

Bu güne kadar "siyasetsiz" yürütülen savaşın koşumları artık yerine bağlanmaya başlanıyor. Bugüne kadar ordunun savaşması isteniyor ve bunun ardından "bu ezan, bu bayrak, bu şehit" politika ve yönetme tarzı olarak kullanılıyordu. Şimdi bu yeni parti Hadep'i serbest bırakarak, islamcıların iradesini kırarak yeni alanlar açmayı deniyor. Atları arabanın önüne koyma çabasına girişiyor. Savaş hemen bitmese de kör ve kirli savaşın geride kaldığı biçiminde okunmalıdır.

Olumluluklarıyla olumsuzlukları içiçe olan bu sürecin iyi kavranması ve çözümlenmesi gerekmektedir. Bunu gören ama iyi çözümleyemeyen bir örnek Aydınlık ekibidir. Aydınlık büyük bir kolaycılıkla şimdi ordunun başındakileri iyi paşalar olarak görmekle her şeyi anladığını ve anlatabildiğini düşünüyor. Cumhuriyet'in her döneminde en tepedekileri iyi ve kötü paşa olarak ayırma ve "iyi" olanlardan beklentiye girme kolaycılıkları her türlü yanılsamasıyla birlikte yaşanmıştır. Ordunun katı hiyerarşik yapısı tepede belirleyici olanaklar yaratmasına karşın alttan gelen elektiriğin hızla yukarıya iletilmesine de imkan veriyor. Gelinen noktanın bir yanıyla zorunluluk ve rasyonel bir nokta olduğunu düşünmek gerekiyor.

Öte yandan toplumun geniş kesimlerinde ortaya çıkan laik yükselme sınıf savaşını 1950'li yılların sonlarına çekiyor. Ecevit'in nisan sonunda mecliste yaptığı konuşmanın İnönü'nün "sizi ben bile kurtaramam" konuşmasıyla karşılaştırılması bu çağrışımların tekil olmadığını göstermesine yetiyor.

Sınıfların bugünün bilinciyle otuz yıl öncesinin toplumsal kamplaşmasına çekilmesi politik yaratıcılık ve yetenekleri ön plana çıkarmaya yatkın görünüyor.

Cem Boyner'in "bütün reformları ordu yapmaya hazırlanırken sivillerin yalnızca bundan utanması gerekiyor" değerlendirmesi bu yeni siyasi partinin kitle örgütleri, medya, diğer partilerin yanısıra tekelci sermaye ile de bütünlüklü bir bakış içinde olduklarını gösteriyor.

Yalçın Küçük Yoldaş'ın bu sayıdaki başyazılarının Kürt mücadelesinin belli aşa

malarında ortaya çıkan sapmalarla ilgili. Böyle bir dönemde bazı yerleri çok önceden uyarması dışında derininde "ordu" gelişmelerinin Kürt Cephesi'ndeki yansımalarını da tartışmaktadır.

* * *

Durmuş Tiryaki, işçi sınıfının bugün geldiği hareketsiz noktada sendikaların konformist yapısını sorguluyor. Bunun "profesyonel yöneticilik" kurumuyla ilişkilerini sendikacılık deneyim ve gözlemlerinden damıtarak, çarpıcı şekilde ortaya koyuyor. Sendikaların radikalleşmesini, siyasallaşmasını öncelikli olarak, sendika içi devrimci müdahale programı olarak gören Durmuş Tiryaki Yoldaşımız her dış mücadelenin aynı zamanda bir iç mücadele gerektirdiğinin altını çiziyor.

Bu sayımızda Cemil Namlı Yoldaşımız siyasal iktisadın tarihi içinde yaratıcı bir gezi ile başladığı yazısını güzel bir teorik sıçrayışla Türkiye'ye getiriyor ve alışılagelmiş parametrelerle bakanların, göremeyeceği ekonomik düzeyi politik olarak deşifre ediyor.Yalçın Küçük'ün birçok işi arasında yetişemediği iktisat yazılarını, yaratıcı katkılarıyla geliştiriyor.

Fulya Gürses bu sayımızda sola sızmış demokrasi gericilerinin peşine düşüyor. Hainlerin gizli ittifaklarını deşifre ediyor. Mücadele tarihimizin ve değerlerimizin sahipsiz kalmayacağını gösteriyor.

Ahmet Soner ve Selim Selçuk bu sayıda geçen sayının eksiğini fazlasıyla kapatıyorlar. Sanat ve estetik bizim mücadele anlayışımızda hiçbir zaman unutulmaması gereken bir alandır. Ahmet Soner'in klasik romanlar arasında dolaşan aklı, okuma iştahı yaratıyor. Selim Selçuk ise yalancı radikallerden Ahmet Altan'a kimse müdahale etmeyince tarihçi olmasına karşın dayanamayıp roman eleştirisi yazıyor. Ahmet Altan'ın yanısıra Ahmet Ümit ve Ayfer Tunç üzerine beklenmedik bir bağlantı kurarak yazısını tamamlıyor.

* * *

Dergimizin ilk sayısı, çıkışının ikinci haftası çoğu satış yerinde tükendi. Teknik süreçte ve matbaa aşamasında dergimizin özensiz basılmasına karşın okurumzun özlediği anlaşılıyor. İçerik ne kadar güçlü olursa olsun dergicilikte biçim tembelliğini, özensiz baskıyı affetmiyoruz. Okurumuz hoşgörse de gerekli önlemleri alıyor ve geçen sayıyı basan Ceylan Matbaası ile ilişkilerimizi kesiyoruz.

* * *

Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullar herkesin okur tepkisi dışında sorumluluklar kuşanmasını gerekli kılıyor. Katkılarını ve geri bildirimlerini "okur" düzeyini aşarak vermelerini bekliyoruz. Yeni sayılarımız yeni bir Türkiye için.

Hasip Akgül

ORDU ARTIK PARTİ'DİR

Genelkurmay brifingi, yeni partinin açığa çıkışıdır. Yeni Parti Genelkurmay yönetimindedir. Yeni parti henüz çok zayıftır.

Uzun süredir yeni bir parti'nin hazırlanmakta olduğuna dikkat çekiyor ve yöneticilerinin isimlerini veriyorduk. Genelkurmay brifingi 'yeni parti'nin açığa çıkışı olmuştur. Ertuğrul Özkök, brifingden bir gün önce Genelkurmay binasında brifingin bir provasının yapıldığını ve provayı Çevik Bir ile Onur Öymen'in yönettiğini yazdı. Bu, bizim yazdıklarımıza uygundur.

Yeni 'parti', Genelkurmay yönetimindedir. Üniversiteleri, yüksek yargıyı, sendikaları büyük basını ve Demirel'i yanına almıştır.

Hepİleri'nin ilk sayısındaki "Restorasyon" başlıklı yazı büyük bir dikkatle okunmalıdır. Bu yazıdan ordunun bir 'umut' olduğu sonucunu çıkarmak, en hafif deyimle okuduğunu anlamamak olacaktır.

Söylenen şudur; 1960'lı yıllardan itibaren sol dalgadan ve 1980'li yıllarda Kürt yükselişinden ürküntüye kapılan kemalist düzen, varlığını sürdürebilmek için, kendisini değiştirmeye başlamıştır. Dinci gericiliğin karanlığına sarılmıştır.

Genelkurmay bunun başındadır. İmam okullarının açılıp yayılmasında, bunlara bütün fakülte kapılarının açılmasında, hepsinde Genelkurmay'ın imzası vardır. 12 Eylül'den sonra sola eğilimli genç subay ve astsubaylar işkencelerden geçirilerek ordudan atılarken, dinci gericiliğin uzantılarına dokunulmamış, askeri gemilere bile mescidler açılmıştır. Bütün büyük garnizon şehirlerinin dinci gericiliğin kaleleri haline gelişi tesadüf olmamalıdır. Bunlar açıktır.

Ya ülkücü cinayet şebekeleri? Katil Çatlı ile polis Kocadağ'ın Siverek reisi Bucak'ın kalesini karargah olarak kullanmaları hiç kuşkusuz Genelkurmay'ın bilgisi altındadır. Katilleri Kürdistan'a taşıyanlar bunlardır.

Ünlü hikayedir; bir hristiyan bir gün durup dururken yahudi komşusunun yakasına yapışır. Hırpalamaya başlar. Zavallı yahudi neye uğradığını anlayamaz. Hristiyan hem hırpalar hem de "İsa'yı siz öldürdünüz" diye bağırır. Zavallı yahudi, "ama ikibin yıl önceydi" der şaşkınlıkla. "Olsun" der hristiyan, "ben yeni öğrendim."

Genelkurmay'ın hikayesi de budur. Dinci gericiliği ve cinayet çetelerini yeni öğrenmiş gibidir. Bunlar bizim için açıktır.

Ancak açık olan bir şey daha vardır; bir mücadele başlamıştır. Başlamıştır, ama abartılmamalıdır. 'Yeni parti' henüz çok zayıftır. Hem güçsüzdür ve hem de korkaktır. Özellikle içeride çok zayıftır.

Dinci gericiliğe cephe almıştır, ancak henüz sonuç alamamıştır. İmam okullarını kapatıp kapatamayacağı bile kuşkuludur. Birkaç rutubetli kuran kursu kapatılmış, sonra durulmuştur.

Cinayet şebekesine karşı ise tereddüt doludur. "Kaza"dan hemen sonra Kırcı bütün televizyonlara çıkmış ve yaptıklarını saklamamıştır. Buna rağmen kayıplara karışmıştır. Yirmi yedi yaşında bir çocuk, Sedat Peker, İstanbul'un bütün "polis" işlevlerini eline almıştır. Oral Çelik, sadece hakkındaki yazılanların soruşturması yıllarca sürebileceği halde, inanılmaz bir hızla serbest bırakılmıştır. Devlet silahı ve yeşil pasaport taşıyan ülkücü eskileri hala ortalıktadır.

Erbakan ise tam bir zavallıdır. Terörist basında hakkında yapılan yayınlardan sonra "ya rabbi şükür" çeken bir zavallıdır. Gittiği bütün akademik toplantılarda ve yüksek yargı salonlarında hakarete uğramaktadır. "Allah" Erbakan'ı yalnız bırakmıştır.

ABD ve Genelkurmay, Erbakan'ın başbakanlığından memnun olmalıdır. Her gün İsrail'e bir Genelkurmay heyeti taşınmaktadır. Her giden heyet koltuğunun altında bir anlaşmayla geri gelmektedir. Erbakan'ın bu anlaşmaları okuyabildiğinden bile kuşkulanılmalıdır. ABD ve Genelkurmay, Erbakan'ın baş-

bakanlığında, bölgede istediği bütün manevraları rahatça yapmaktadır.

GENELKURMAY VE BÖLGE

Genelkurmay içeride zayıftır. Polis ve adalet örgütünün direnişiyle karşılaşmaktadır.

Erzurum Cumhuriyet Başsavcısı Hakkı Köylü, son günlerde çok sözü edilen yobaz 'oyun' için önce takipsizlik kararı vermiştir. General Osman'ın sert çıkması ve basına yansımasından bir süre sonra tutuklama çıkmıştır. Ancak patronu da bu Köylü'dür. Erzurum Cezaevi Mhp'lilerin işgali altındadır ve bir mamak'tır.

Ancak dışişlerini Genelkurmay almıştır. Bu, sadece bakanlığın yönetimi olarak anlaşılmamalıdır. ABD dış politika konularını artık Genelkurmay'la halletmektedir. Sadece ABD değil, bütün bölge ülkelerinin böyle baktığı açıktır. Türk Genelkurmayı, bir parti olarak, bölge ülkeleri açısından bakıldığında açık bir ABD uzantısıdır. Genelkurmay dış politika ve bölge düzenlemeleri ile ilgili sorunları tamamıyla eline almıştır.

İçeride açılan mücadele ile bölge düzenlemeleri çakışmaktadır.

ABD, İsrail, Türkiye ittifakının sonuçları şimdi sanıldığından daha kalıcı olacaktır. Bölge ülkeleri açısından, bu açık bir savaş ilanıdır.

Avrupa kapıları ise Türkiye'ye kapanmıştır. Avrupa kapılarının kapanması ise Genelkurmay girişimlerini hızlandırmıştır.

Bir: Doğu'da bir tehdit algılayan veya bir dış savaşa hazırlanan Türk yönetenleri, 1830 yılından beri önce Yunanistan'la anlaşmaya çalışmıştır. Şimdi bu sağlanmıştır. Ege ve Yunanistan sorunları bir "profesörler heyeti"ne bırakılmıştır. Bu, sorunların buzdolabına kaldırılmasıdır. ABD ve Türk Genelkurmayı bunun için çok ısrarcı olmuştur.

İki: Rusya, bir ABD yayılması olarak gördüğü Nato genişlemesine direnmeye kararlıdır. Rusya-Çin ittifakı ve bildirisi açıkça ABD yayılmasına karşı başkaldırıdır.

Üç: İran yönetimi kolay kolay gitmeyeceğini kanıtlamıştır. Bölgedeki etkisini arttırmıştır. Rusya ABD etkisine karşı ve Hazar petrollerinin paylaşımı için İran'a yaklaşmak zorunda kalmıştır. Kafkaslarda ve Orta Asya'da, Rusya ve İran, bir kaç yıl öncesine göre bu gün çok daha güçlüdür.

Genelkurmay'ın içerde başlattığı mücadele ile ABD'nin bölgedeki arayışları bir arada anlaşılmalıdır.

Rusya, Kazak ve Hazar petrollerinin kontrolünü eline almıştır.

İran yönetimi kalıcı olduğunu kanıtlamıştır.

Üç: Orta Asya'da Türklük bir hayaldir. Zavallı Enver bu hayalin peşinden koşan en yiğit adamdır. Karadeniz birliği ise sadece üniversite doktora salonlarında cidiye alınan bir saçmalıktır. Karadeniz toplantısı için İstanbul'a gelen bakanlar kendi aralarında Rusça konuşunca komando Ayvaz'ın adamları birkaç bakanı azarlamışlar, ancak çok açık bir cevap almışlardır. Kırgız bakan, Rusça'nın bütün Türkilerin ortak dili olduğunu anlatmıştır. Avrupa'dan sonra, Kafkasya ve Orta Asya kapıları da kapanmıştır.

Dört: ABD yönetimi, geçtiğimiz ay içinde Kuzey Irak'ı dünyanın en istikrarsız bölgesi ilan ederek, burayı bırakmayacağını açıklamıştır.

Beş: Aynı günlerde Türk Genelkurmay'ı buraya büyük bir yığınak başlatmıştır.

Genelkurmay brifinginden çıkan sonuçlar bu çerçevede yeniden ele alınmalıdır. Israrla, silahlı çatışmanın sona erdiğini ve sıranın ekonomik önlemlere geldiğini anlatmışlardır. Terörist basın bu açıklamayla birlikte bölgeye çok büyük bir yığınak yapılmasını anlayamamaktadır. Irak ise telaşlanmıştır.

Brifingte birincil tehdit olarak dinci gericiliğin gösterilmesi ve Kürt halkına karşı özenli bir dil kullanılması bir arada ele alınmalıdır. Bu, İran'ı gösteren parmaktır. Kürt halkına karşı özenli bir dil kullanılması ve aynı günlerde bölgede büyük bir yığınak yapılması ise Kuzey Irak'a yönelik yeni düzenlemelerin başlangıcı olarak anlaşılmalıdır.

Irak'ın ve diğer bölge ülkelerinin böyle anladığından kuşku duyulmamalıdır.

Türk yönetenleri, Genelkurmay, doğuda yine arayışlara mı çıkmaktadır?

Bizim yolumuz ise açıktır. Türk birliği hayaldir ve islam birliği laf'tır.

Birlik, bölge halkları arasında aranmalıdır. Emperyalizm, halkları birlikte kurtuluşa zorlamaktadır. Birlik, halklarımız arasında aranmalıdır.

Din, emperyalizmin oyuncağı olmaktan kurtarılmalıdır.

Emperyalist düzenlemelere karşı bölge birliği.

Emperyalist düzene karşı bölge devrimi.

Bizim yolumuz budur.

Yolumuz açıktır.

Subayların Bucak'ı ziyaret kuyruğu

SİVEREK - Bayramı Siverek'te geçiren Sedat Bucak'ın bayram ziyaretleri günde gösteriştine dönüştü. Kaymakam Kadir Karataş, Belediye Başkan Yardımcısı Abbas Helakoğlu, jandarma Alay Komutanı Albay Emin Ünal, İlçe Jandarma Bölük Komutanı Yüzbaşı Hadi Büyükkaytan ile İlçe Milli Eğitim Müdürü Esat Temizbaş önceki gün Bucak'a geçmiş olsun ziyaretinde bulundu. Bölgedeki aşiret liderleri de gruplar halinde Bucak'ı ziyaret ederek bağlılık bildirdi.

7. SAYFADA

TEKELLİ BASIN PİSLİKLERİNİ TEMİZLİYOR

Basın cinayet şebekeleri ve islami yobazlığa karşı mücadelede en birincidir. Unutulan tüm bunların otuz yıllık bir sistemin ürünü olduğudur.

Basın, bu sistemin en önemli dayanaklarından birisidir.

Yoksa basın pisliklerini unutturmaya mı çalışıyor?

Tekelli basın kendisini Türkiye'de ayakta kalan ve düzenin karşılaştığı tehlikelerle mücadele eden tek kurum olarak görmeye başlamıştır.
Çete adını taktıkları cinayet şebekelerini, kendilerinin açığa çıkardığını ve bir tek kendilerinin takipçisi olduğunu, söylemektedirler.
İslami yobazlığa karşı mücadelede öncülüğe soyunmaktadırlar.
Tüm bu iddialar ortadadır ve görmek için de artık zahmete gerek kalmamıştır.
Güneri Civaoğlu adında tescilli bir gericinin Kanal D'deki programına toplanan gazete ve televizyon yöneticileri, yasama'nın da, yürütme'nin ve yargı'nın da çürüdüğünü açıkça ve sözbirliğiyle açıkladılar. Kuşkusuz "dördüncü kuvvet" olarak ülkenin temel sorunlarıyla, dimdik ayakta, mücadele ediyorlar; ancak, nazikçe "kuvetler ayrılığı ilkesi çiğnenmiştir" de demiyorlar; söyledikleri açıkça çürüme'dir.
Tüm bunlar da, gerici-fason bir televizyon kanalının kırk-elli silahlı kişi tarafından basılıp dağıtılmasının hemen ardından dile geliyor.
Biz, medyaya, tekelli basın demeyi tercih ediyoruz. Devlet ise, tekelli devlettir. Şimdi bunlar, yıllardır savunduğumuz görüşlerimizi mi kabule başladılar?
Hep söylenenin tersine, Türkiye'de devlet büyümüştür, dalbudak salmıştır. Çöküş paranoyası içerisinde 80'lerden bu yana hatta son otuz yıldır yaşanan, bir dönüşüm'dür. Devlet artık özel mülkiyeti tamamen kendisinin saymaktadır, devlet de özel mükiyetindir; özelleştirme programını devletin küçülmesi olarak görmek mümkün değildir. Basın, devletin ahtapot kollarından birisi haline getirilmiştir; büyük basın patronlarının aynı zamanda büyük kapitalistler oluşu, bu bağı kopmaz bir biçimde perçinlemektedir. Üniversiteler de devletin ahtapot kollarından bir diğeri haline getirilmiştir.
Kuşkusuz, bu büyüme, bu dalbudak salış ya da dönüşüm, ihtiyaçtandır. Arka fonunda düzenin devamlılığı korkusu olan, yönetebilme ihtiyacındandır ve yönetme hızını çoğaltmak içindir.
Bu hız, bir süreliğine sağlanabilmiştir.
Ancak bu süreçte, burjuva demokratik ölçülerde bile parlamentarizm bitirilmiştir. Bu süreçte, siyasi partiler ortadan kalkmıştır ve adalet mekanizması burjuva hukukuna göre bile çökertilmiştir.
Şimdi, başbakan yardımcısı Tansu Çiller, 'tekelci basın', diyor. Tekelli basın yöneticileri, devletin neredeyse bütün temel kurumlarını işaret ederek, çürüme'dir, diyor. Hepsi doğrudur. Ancak hepsi devlettir.
Tekelli basın yöneticileri bu nedenle, yasama, yürütme, yargı'nın sorumluluklarını da yüklendiklerini söyleyebiliyorlar.
Söyledikleri aslında, devletin tepesinin ortadan çatladığı ve ikiye ayrıldığıdır. Bu çatlak açıldıkça, birikmiş pislikler de tutunamıyor, tümü bir bir ortaya saçılıyor.

BASIN, KİMİN DÜDÜĞÜNÜ ÜFLÜYOR

Doğrudur. Laiklik savunuculuğu ne Chp'ye kalmıştır ne de Anap'a

kalmıştır ve sol da şimdilik bu alanın dışındadır. Türkiye'de laik program şu anda, tekelli basına yazılıdır.
Siyasi iktidarın, basının üzerine bu kadar gitmesinin nedeni de budur. Taraflardan birisinin önyüzünde basının saf tuttuğu çatışma, sertleşmiştir. İktidar partileri en yoğun politik saldırıyı ne Anap'a, ne Chp'ye ne de bir başkasına yöneltiyor.
Hükümet, çatışmanın ön yüzündeki tekelli basını şu andaki muhatabı olarak görüyor. Yöneticileri, muhalefet partilerinin görevini de üstlendiklerini söylüyorlar zaten. Ne oluyor? Tekelli basın bir siyasi parti haline mi geldi yoksa?
Çiller'i iktidara taşıyan reklam kampanyasını mayolu fotograflarını yayınlayarak başlatan Hürriyet gazetesi, şimdi düşürmek için kampanya açmıştır.
Sabah gazetesinin yayın yönetmeni Zafer Mutlu "Çillerci" yayın politikalarının sorulması üzerine, sadece, 'Avrupa Birliği bizim için önemliydi' diyebiliyor. O halde basın gücünü nereden alıyor? Tekelli düzende çoğu kez sanıldığının aksine, tıpkı bürokrasi gibi, basın da bir otoriteye dayanmak zorundadır; tek başına bir hiçtir.
Bu sayımızda yer verdiğimiz Yalçın Küçük'ün Med TV'deki programında geçiyor, "Parti yayındır, parti bakıştır, parti örgüttür".
Radikal gazetesindeki köşesinde Füsun Özbilgen yanlışlıkla doğru söylüyor: "Silahlı Kuvvetler siyasi parti mi?"
Tekelli basının kimin düdüğünü üflediği artık ortadadır.
HepİleriI'nin ilk sayısında ordu'nun partileşmesi haber veriliyordu; şimdi iyice kesinleşmiştir. Medya, yüksek yargı, üniversiteler ve sendikalar ile birlikte yazıldığı bu partinin yayın organıdır. Medyanın "çeteler" ve daha çok "laiklik" programı Genelkurmay'ın bakışı'dır.
Peki bizim bakışımız ne olmalıdır?
Bu süreçten güçlü bir "demokrasi" rüzgarı eseceğini uman "bir kısım sol" bulunabilir; yüzleri düzene dönüktür. Ancak bir bitki duyarsızlığında, tamamen ilgisiz kalmak da bizim işimiz değildir.

PİSLİKLERİN ÖRTÜYORLAR

Devrimcilerin yıllardır gösterdikleri pisliklerin tümü şimdi ayrıntısıyla ortaya dökülüyor. Ancak tüm bu çürümüşlüğün, insanlık suçlarının arasında medyanın tertemiz olduğu anlaşılıyor ya da bir sabah uyandıklarında kendilerini böyle buluyorlar.
12 Eylül'de ve sonrasında Türkiyeli devrimcilerin katlinde polis kadar medyanın da payı vardır. Devrimcilerle ilgili haberleri hiç kontrol etmeden polis bültenlerinden yazdılar. Kimi zaman "operasyon sırasında gözaltına alındığı" yazılan bir devrimci, elini kolunu sallayarak gezerken başına gelecekleri önceden gazetelerden öğreniyor ya da "kaçarken vurulan" bir devrimcinin kendi ölüm haberini gözaltında işkencecileri gazeteden okutabiliyordu.
Şimdi ise, yargısız infazların, işkencenin hesabını soruyorlar; aslında kendilerini aklıyorlar.
PKK'nin Türk ordusu ile savaşında en azgın şovenizmin propagandisti oldular. Köy yakmalara, toplu kıyımlara yıllarca sessiz kaldılar, ortak oldular. Şimdi ise sessizce özür diliyorlar.
Siyasi iktidarın tehditleri artınca televizyonlar basılıp, gazeteler kurşunlanınca hatırlıyorlar ve başka sözcük bulamıyorlar: "Bu ateş sizi de yakar". Özgür Ülke gazetesinin bombalanması ve Kürt gazetecilerinin öldürülmesini Türk basınından hiçbir tepkinin gelmediği söylendiğinde ise Ertuğrul Özkök utanmazca "yeterli tepkiyi gösteremedik" diyor. Şimdi ise şiddet kendilerine dönmüştür.
Toplumsal Kurtuluş dergimizden hatırlanır; seksenli yılların ortalarından itibaren "sol" denilen mafyanın tasfiyesi, yerine ise "ülkücü" denilen ve bugün pislikleri açığa çıkmaya başlayan cinayet şebekelerinin palazlanması operasyonu, Mit-emniyet ve medya eliyle gerçekleştirilmiştir. Toplumsal Kurtuluş'un hemen her sayısında ayrıntıları verilmiştir. Simavi, yaptığının ağırlığına dayanamayıp Hürriyet'i satmış ve ülke dışında saklanma yolunu seçmiştir.
Şimdi ise her yana dal budak salmalarında paylarının olduğu cinayet şebekelerinin şiddeti kendilerine dönmüştür.

AMERİKAN İŞPORTASI

LÜMPEN TV'LER

Hiç kuşku yok tekelli basın amerikan düşük yoğunluklu savaşının aletidir. Başta Star, Ntv ve atv amerikan haber biçiminin işportacılarıdır. İsimleri bile Türkçe olmayan bu lümpen tv'ler iki-üç kişiyle çalışıyor ve stajyer muhabir kullanıyorlar.
Bu durumun Türkiye'de ortaya çıkardığı sonuç vahimdir. Gazetelerde bir haber basılıncaya kadar en az dört veya beş kişinin düzeltmesinden geçer. Ancak televizyonlarda, en önemli politik olaylar bile "canlı" denilen maskaralıklarla, cahil genç kızların dilinden yayılıyor.

REFAHÇI BİR UTANMAZ-YAN

Utanmazlık artık her yerdedir. Özal döneminde medyada köşe tutmuş, "ikinci cumhuriyetçiler" vardı; şimdi "yeni cumhuriyeti" E.Özkök'e devrederek Refah'a gitmişlerdir. Refah gazete-televizyonları bunları "işte aydın" diye gösteriyor. Etyen Mahcupyan adında, eski Tkp'li olabilir, bir boynerci vardı; şimdi Refahçı bir utanmaz-yan'dır. Ntv'deki "dördü bir yerde" programının Dilipak'tan da utanmaz ölçüde geri olanıdır. Hristiyan oluşunu utanmazlığın perdesi yapıyor.
Ancak burada kalmıyor. Utanmazlık ve pislik yayılıyor.

MED TV'DE BİR RAKI-PEREST

Varlık Özmenek, adında bir rakıperesti de haber vermek ve uyarmak gereklidir. Bunlar ilk uyarılardır.
Özmenek, haftada bir Med TV'ye haber-yorum gönderiyor ve dünyanını pisliğini dile getiriyor. bu tür yazılara Yürüyüş'te Yalçın Küçük'ün yanında başladı. Sadece köylü koşmaları tarzında sözlüklerle kafiye tutmayı bilir. Yürüyüş'e meyhaneden gelirdi ve bu yüzden Yalçın Küçük Apo'dan önce içki yasağı getirmek zorunda kalmıştı. Bu yüzden Yürüyüş'te yazmasına son verildi. Tip'liydi, Tkp'li oldu ve kendisi-

ne birkaç Avrupa radyosunun muhabirliği bulundu. Şimdi daha iyi rakı içiyor.
Anlaşılan haberlerini de meyhaneden gönderiyor; Med TV'deki yorumlarından birisinde Türkeş için "devlet töreni" yapıldığını söyledi. "Görkemli" olduğunu ekledi ve haberinde faşist albaya kendi sözcükleri olarak "başbuğ" diyordu. Sarhoş olmasına rağmen bunları bilerek yaptığı kesindir.

Devlet'e gidip"Bakın ben Kürt televizyonunda başbuğ diyorum" dediğini tahmin etmek zor değildir.
Yalçın küçük bir Atölye programının sunuşunda adını vermeden Med TV'de böyle yanlış değerlendirmeler yapıldığını söyledi. Devlet töreni cenazeyi top arabasıyla kaldırmak, cenaze törenini dışişleri bakanlığının yönetmesi demek, merasim birliğinin bulunması demek ve devlet yöneticilerinin belli bir protokole göre cenazenin arkasından gitmesi demektir. Halbuki Genelkurmay ve dışişleri bakanlığı cenazeye katılmadı. Katılanları kalabalık gösterebilmek için bir süre sonra safları açtılar.
Faşist albay'ın cenazesini resmi ve gizli polisler kaldırdı.■

'ASKER POLİTİKACILAR'

Ne imam hatip okullarına karşı olanlar bunun bir eğitim sorunu olduğunu düşünüyor ne de Refah öyle düşünüyor. Refah, bunlar bizim adamlarımız, siz bizim örgütleyicilerimizi kazıyorsunuz, diyor. Devlet bu kavgada kendisinin yaptığı aletlerin üzerine gidiyor.

Atölye

Yalçın Küçük'ün Med TV'de hazırlayıp sunduğu Atölye isimli tartışma programı, Med TV izleyenlerinin yanı sıra ülke yönetenlerinin de yakından takip ettiği biliniyor. Güncel politik sürecin zengin açılımlarla değerlendirildiği programın bugüne değin iki bölümü yayınlandı ve her programMed TV'de tekrarlandı.
Time dergisinde yayınlanan ve Türk basınının "Time dergisi 'Türk Genelkurmayı PKK ile olan savaşı kazandık' diyor" şeklinde haber yaptığı bir analizi değerlendiren Yalçın Küçük, haberin tahrifatlarla yüklü olduğunu ve basının bu tavrından utanç duyduğunu söylediği 4 Nisan tarihli programda, "Türk basınında çıkan değerlendirmeleri okuduğum zaman utanıyorum. Bu haberde Türk ordusuna atfen yendik sonucu çıkarmak için fazla tahrifat yapmak lazım. Yazıda 'Onurlu ve isyankar Kürt halkının yaşadığı Güneydoğu'da düşük yoğunluklu savaş yaşandığını, bu kavga nedeniyle üç yüzbin olan Diyarbakır nüfusu bugün birbuçuk milyona çıktı' deniyor. Türk askeri kaynaklarının bir köşe döndüklerini düşünüyorlar. 'Askeri kaynaklar kafaları ve kalpleri kazanmaya başlıyor' denilen haberde Türk basınının tahrif ettiği kısım ise iki generalden alınan kısa aktarmalardan kaynaklanıyor. Değerlendirmelerden birisi operasyonları yöneten Çetin Doğan'a ait. Türk basını 'terör minimuma indi' diyor. Oysa Türk ordusuna göre çatışma kabul edilebilir boyutlardadır. Diğer asker Alpay Tokat ise 'biz askeri açıdan yapabileceğimizi yaptık, bizim artık silahla kazanabileceğimiz bir şey yok' diyor. Bu haberde Türk ordusunda yendik lafı yok. 'Biz yapabileceğimizi yaptık, sıra sivillerde' diyor. Yazı 'kim haklı bilemiyoruz, bir umut var' denilerek kimi önerilerini sıralayarak bitiyor. Ben Türk basınının bu halinden utanıyorum. Türk ordusu haberi tahrif edenlerden daha tecrübeli" yorumunu yaptı.

KÜÇÜK: "SUSURLUK BAHANEDİR"

Hakkari eski Belediye Başkanı Necdet Buldan ve HADEP Genel Sekreteri Mehmet Satan'ın tartışmacı olarak katıldığı programda Küçük, "30 yıldır ülkede bir ülkücü şebeke ve katiller var. Biz bu kamyon ve Susurluk'u çok önemsemiyoruz. O bir bahanedir, arkasından bir yöneliş oldu. Biz 30 yıldır devlet bunları kullanıyor diyorduk, şimdi ise devlet bu kullandığı şebekelere karşı bir yönelim başlattı. Aynı şekilde devletin yeni yönelimlerinden biri ise Türkiye soluna Kürt halkına karşı kullandığı bir başka olgu olan dindir. İmam hatip

okullarına karşı yapılan tartışma bir eğitim tartışması olarak görülmüyor. Ne imam hatip okullarına karşı olanlar bunun bir eğitim sorunu olduğunu düşünüyor, ne de Refah öyle düşünüyor. Refah bunlar bizim adamlarımız, siz bizim örgütleyicilerimizi kazıyorsunuz, diyor. Yani sosyolojik olarak bakacak olursak, devlet bu kavgada kendisinin yaptığı aletlerin üzerine gidiyor" değelendirmelerinde bulundu.

"Musa Anter katledildikten 6 saat sonra Süleyman Demirel 'örgüt çatışması' dedi. Bu demektir ki, Musa Anter öldürülmeden önce başbakan Demirel bunu biliyordu. Türkiye'de Vedat Aydın, Musa Anter türü bir öldürmeyi başbakandan icazet almadan hiçbir memur yapamaz. Mehmet Ağar'ın güveni de buradan kaynaklanıyor.

Üç Kürt kızının kendisini patlatması, açlık grevleri ve 1 Mayıs direnişleri, bunlar Türk devletini zorladı. Bu noktada şu soruyu sormak gerekiyor, Türk ordusu partileşiyor mu? MGK bir brifinge hazırlanıyor, Kürt politikasını orada açıklayacak. İttihat ve Terakki gibi bir partileşmesi var mı?" diye konuşan Küçük'e telefon bağlantısıyla yanıt veren PKK Genel Başkanı Öcalan, ordunun bugünkü yaklaşımlarının önemli olduğunu belirterek, orduda ortaya çıkan yeni ögeleri şöyle sıraladı: "Yeni politik renkler, yaklaşımlar ve en önemlisi de bir işleyiş mekanizması var. Hem politik hedefleri, hem de işleyiş mekanizması itibarıyla, ordunun ne yapmak istediğini aslında kimse anlamış değil. İşin siyasi partiler sistemine dayalı kısmı çok önemli bir zaafı yaşıyor; Cumhuriyet tarihinde '46'lardan beri hatta 27 Mayıs, 12 Mart ve 12 Eylül'den çok daha fazla bir tükenişi yaşıyor. Bana göre bu anlaşılabilir bir husustur. Sağıyla soluyla mevcut partiler, Türkiye'nin hiçbir önemli sorununa çözüm üretemediler. Ordu politika anlamında siyasilerden çok daha ilerdedir. Ordu resmen darbe yapmıyor, mekanizmanın ikinci bir özelliği var burada. Politikayı uygulama araçlarında bir değişiklik var. Bana göre ordu, Genelkurmay ve sorumluluk düzeyindekiler, olayları ciddiye alarak şunu görüyorlar: Mevcut siyasi kadrolar kesinlikle gereksizleşmiştir. Bu aşınmadır, siyasi iktidarların gereksizleşmesidir."

"Ordunun yeni eğilimi nedir?" sorusunu yanıtlayan Öcalan, "Açık bir darbe kesin olarak düşünülmüyor ve düşünüleceğini de sanmıyorum. Yeni model konusunda sanırım şöyle bir deyim kullanmanın tam zamanı, asker politikacılar. Çok ilginç aslında, siyasi gelişmeyi, siyasi çözümü, siyasi partilerin kendileri tıkıyor.

Siyasette boşluk olmaz, mutlaka birileri doldurur. Bir devrimci güç de olmadığına göre, en dinamik, en hazırlıklı, derli-toplu, bilinçli bir güç olan ordunun kurmay düzeyi bunu giderek doldurmaya çalışacaktır."

'YAŞAR KEMAL KÜRT YAZARI MI?'

Bayar-Menderes istibdat rejimi, bir istikrar sağlayabilmek için çeşitli manivelaları harekete geçiriyor. Kürdizm ile yakınlaşma yollarını arıyor. Ayrıca, dine yönelik çok net bir açılım içinde görünüyor.

Cumruyet öncesinde kürdist politikalarıyla tanınan Said-i Nursi ya da Kürdi'nin çıkışı, hem muhalefetteki cumhuriyetin kurucu kadrolarını tahrik ediyor ve hem de kürdizm ile islamizm arasında köprü işlemi görüyor.

"Aydın gibi çok sert ve heyecanlı bir konuyu, genel olarak aydın ıve Kürt aydınını tartışacağız" sözleriyle 20 Nisan tarihli Atölye programını açan Küçük, Yaşar Kemal'in yakın zamanlarda bir ödül aldığını, Med TV'nin de 'Kürt yazarı Yaşar Kemal ödül aldı" yorumunu yaptığını belirterek, "Yaşar Kemal Kürt olduğunu hatırladıktan sonra, bir sürü ödül aldı. Yaşar Kemal bir Kürt yazarı mı? Kürtçe bir tek sözcük yazmamış birine Kürt aydını diyebilir miyiz? Kimdir Kürt aydını ve bugün görevlerini yapıyorlar mı?" diye sordu. Programa katılan araştırmacı yazar Dr. Sıraç Bilgin, Kürt yazarı olması için bir insanın Kürtçenin herhangi bir diyalektiyle yazmak zorunda olduğunu söyledi.

'80'li yıllarda Aziz Nesin ile birlikte bir aydın inisiyatifi oluşturduklarını, dünyanın her yerinden aydınları Türkiye'ye topladıklarını anlatan Küçük, "Geçenlerde de Uluslararası Pen Türkiye'ye büyük bir heyet gönderdi, hapisteki aydınlarla dayanışmak için. Onları karşılamak için sadece Şanar Yurdatapan gitti, Şanar bir besteci, onları karşılayan bir yazar, bir aydın yoktu. Türkiye'de yazar, aydın bitti mi?" diye sordu. Programın diğer tartışmacısı Engin Erkiner,1990'lı yıllarla birlikte dünyada ve Türkiye'de sol aydının bittiğini belirterek, "Dünyada ve Türkiye'de sol aydının bugün bir etkisi yok. Bugün Türkiye ve dünya aydınından birşey beklememek gerekiyor" diye konuştu.

ÇAYAN YAŞASAYDI

ÖDP'Lİ OLURDU!

"31 Mart tarihinde Med TV'de bir başka oturum

yapıldı, oturuma Thkp ve Thko çizgisinden gelme iki Ödp'li katıldı. Bu akadaşlar Erbakan'ın 'Atatürk yaşasaydı Rp'li olurdu sözünü hatırlatırcasına, Mahir Çayan ve arkadaşlarının bugün yaşasaydı Ödp'li olacaklarını söylediler. Kızıldere'den sadece Ertuğrul Kürkçü kurtuldu. bugün Ödp'de, Thkp'nin akıl babalarından Mihri belli ve sonraki kuşak önemli isimlerinden Eşber Yağmurdereli Ödp'li olduğuna göre bu saptama doğru mu? Galiba doğru ve eğer doğruysa yeni bir Thkp'ye ihtiyaç yok mu? Bana göre Thkp, Thko ve Kaypakkaya, böyle bir sıralama tutarlılık sıralamasıdır. Thko, Thkp'den, Kaypakkaya Thko'dan daha tutarlıdır" yorumlarına yanıt veren Erkiner, "Thkp ve Thko birbirleriyle araları iyi olmamakla birlikte birbirleri için öldüler. Her ikiside büyük bir red hareketiydi. Siyasi söylemleri reddetmeye ve ciddiyete dayanıyordu. Ödp'de de bir red olayı var, Türkiye'de büyük bir kirlenme var ve Ödp'de de bir reddetme bulunuyor. Ödp içinde gayet iyi insanlar var" diye konuştu.

Milliyet, Hürriyet, Aydınlık ve Mülkiyeliler Birliği yayınlarında Türkiye'de Kürt hareketine omuz vermiş Türk aydınlarının son zamanlarda Refah çizgisinde görüşleri savunmakla eleştirildiklerini, RP televizyon ve yayınlarında "işte aydın" diye bu aydınların gösterildiğine işaret eden Küçük, "Tkp de kapanmadan önce islamcılarla ilişkiye girmişti, Sovyetler hem Kasımlu ve hem de Tudeh'i yakmıştı. Ayrıca ordu, İttihat ve Terakki Partisi gibi sol ya da sola yakın insanlarla ilişki kurmaya çalışıyor" dedi.

'TÜRKEŞ ÖLMEDEN NEFESSİZ KALDI'

Küçük'ün, Türkeş'in Susurluk'ta ortaya çıkan gelişmeleri kendine yönelik bağların koparılması şeklinde yorumladığı yönündeki değerlendirmelerine katılan PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan, Türkeş'in devlet nizamında gömülmek istediğini, ancak gömülmediğini, dışişleri ile Genelkurmay'ın törene katılmadıkları belirten Küçük'ün "Bunun bir anlamı var mı? Oğlu ya da bir başkası bu bağları devam etirebilir mi?" sorularını yanıtladı.Türkeş'in ordu ile çelişkisinin, ordu ile ilişkisinin çok zayıf olduğunu göstermeyeceğini ifade eden Öcalan. "27 Mayıs'ta da böyleydi. Birbirlerini idamla yargılamaya kadar götürdüler. Ama aynı grubun içinden geliyorlar. İlişkileri de çelişkileri de içiçedir. 1980'lerde de olay biraz buna benziyor. Aslında darbeyle çok yakından ilişkili bir kesimi, fakat diğerleri çok daha güçlü çıkıyor. 1990'lara geldiğinde -ki sol artık devre dışıdır. kitlesel hareket olmaktan çıkarılmıştır- çok dar bir aydın hareketi, yükselen bir Kürt ulusal kurtuluş hareketini ortaya koymak gerekiyor. 15 Ağustos atılımımızda ise Türkeş'in mekanizması devrede değil, hatta içerde etkisizleştirilmek durumunda. Bu tırmanışı biz 90'lara değin getirdiğimizde ordu ciddi bir zorlanmayı yaşadı, Türkeş o zaman yavaş yavaş devreye giriyordu. Türkeş sık sık 'Verin bu işi 6 ayda bitireyim' diyordu, aslında bana göre 6 ayın değil, bu 3 yılın en üst düzeyde kurmayıdır. Gerçek başbakan oydu. Tam bu noktada Türkeş sonuca gidemedi. Bu mücadele karşısında nefessiz

kaldı" dedi.

"Türk Silahlı Kuvvetleri PKK kuvvelerine karşı bir saldırıya hazırlanıyor mu? Bu nasıl yorumlanır, büyük bir barıştan önce büyük bir savaş olarak değerlendirilebilir mi? Ordu çok güçlü mü, iktidar kavgası var mı? Ordu partileşiyor mu? Parti yayındır, parti bakıştır, parti örgüttür. Ordu gündemi tutuyor, politikaya müdahale ediyor, Hadep'lilerin serbest bırakılması sevindirici bir adım" şeklinde değerlendirmelerde bulunan Küçük'ün sorularına Öcalan şöyle yanıt verdi:

"Hadep'lilerin bırakılmasının siyasi bir karar olduğu kanısındayım. Kürt Parlementosu'nun geliştirilmesi konusunda daha önce konuşma yapmıştım. Hadep'in seçilen 24 milletvekilinin de bu parlementonun doğal üyesi olarak kendilerini değerlendirilmesi gerektiğini söylemiştim. Federal sisteme de açık bir Kürt Ulusal Parlementosu'nun kurulması gerektiğini dillendiriyorum. Bu yıl daha fazla fiiliyata dökmek gerektiğini de vurguladım. Şimdi bunun ardından böyle bir tahliye gelişti. Bununla Hadep'e bundan sonra Türkiye parlamentosu içinde işlev görecek bir kurum olarak izin verebilirler. Hadep'lilerin PKK'li olup olmaması şurda kalsın, gölgelerinden korkuyorlar. Açıkça rejim daha fazlasını yapabilirler diye sınır çiziyor. Bunu bile görüp değerlendiremiyorlar. Bir Rp, bir Mhp gibi particilik yapamıyorlar. Pek çoğu örgüt ağası gibi şubelerinin başına kurulmuş, sıradan bir propoganda, örgütlenme yapıyorlar. Zor oluyor, ama herkes zorlanıyor. Mesut Yılmaz da tokat yedi. Politikanın kendisi zordur. Buna göre hesap yapmayan hiçbir politikacının yaşama şansı yoktur. Tam da bu noktada ordu bir adım atmak, sivil politikacılardan insiyatifli olmak istiyor. Türk ordu tarihinde bu hep böyle olagelmiştir. Politik dönemeç noktalarında, ordu damgasını vurmak ister. İçinde bir kısmı, klasik yöntemlerle ezelim diyor,

'Tirkeş' Artık 'Ok Torbası' Değil

Hasip Akgül

Osmanlı arması içinde egemenliği tasvir eden çok sayıda simge içinde "tirkeş" önemli bir unsur olarak özenle yerleştirilmiştir.

Tirkeş, ok torbası anlamına gelmektedir

Tirkeş, cumhuriyet döneminde devletin gizli bir simgesi olmaya devam etmiştir. Altı ok her zaman tirkeş ile birlikte düşünülmelidir. Türkeş'in İnönü'ye, Ecevit'e ve Evren'e düşmanlığı katliamlarına, "bu kadarı yeterli" dedikleri içindir ve salt görüntüdedir.

1930'lu yıllarda, devletin oturma döneminde, Kürtlerin ve kemalist hareketin köküne kibrit suyu dökülürken ve dış konjonktürde Hitler yükselirken, Nihal Atsız ve Türkeş devletteki resmi görevlerine rağmen yasalara göre suç oluşturan kafatasçı-turancı yayınlar çıkarmaya ve gençler arasında eylemli bir yaygınlığa ulaşmaya başlamışlardır. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'ndeki solcu Niyazi Berkes, Pervet Naili Boratav, Behice Boran gibi ilerici hocaların çalışmalarının hedef seçilmesi ve bizzat Üsteğmen Türkeş'in başında olduğu faşist bir güruhça basılması 1940'lı yıllardadır.

1944'e kadar altı ok, 'tirkeş'in içindedir. 1944'te Naziler Stalingrad'da yenilip, gerilemeye başlayınca hepsini bir gecede toplatan inönü, "Buraya kadar yeterli" diyerek ırkçı-turancı güruhu mahkemede yargılatmış ve bu dava diplomatik dikkati toplaması düşüncesiyle iç basında manşetten inmemiştir.

Tamamen Sovyetler'e yaranmak için ırkçıların cezası kesilir. Ancak Sovyetler birliği de Ankara'yı savaştaki ikiyüzlü tutumundan dolayı eleştirir ve Ankara Antlaşması'nı iptal eder. Bu çok kısa süre içerisinde Ankara bütün konseptlerini gözden geçirir ve stratejilerini Amerikan eksenlerine oturtur. İşte bu arada bu faşistlerin de beraat ettiği görülür. Başka zaman devlete lazım olacakları düşüncesiyle hepsi eski ihtiraslarına kavuşturulmuştur.

1960 27 Mayıs'ı demokratik bir halk hareketi olarak gelişmiş ve içindeki truva atı Türkeş tasfiye edilmiştir. Demirel ve Türkeş 27 Mayıs'ı hürriyet ve anayasa bayramı olarak hiçbir zaman kutlamamış ve 1979-1980'deki son 27 Mayıslarda bunu kutlamanın bölücülük olduğunu söylemişlerdir. 12 Eylül'ün iptal ettiği 27 Mayıs'ın hürriyet ve aanayasa bayramı olduğunu şimdi kaç kişi hatırlıyor? 27 Mayıs'la bakan olan Ecevit'in artık karşı çıkması anlaşılır olsa bile bir kısım solun 27 Mayıs'ı, 12 Mart ve 12 Eylül faşist darbeleriyle aynı kefeye koyması ve Türkeş-Demirel-Ecevit ile aynı sıraya geçmeleri devletin çalışma mekanizmalarını çözememiş olmalarıyla açıklanabilir ancak. Bu mekanızmayı çözmek 'tirkeş' ve 'altı ok'un bir bütün olduğunu anlamakla başlar.

Devletin ideolojik mekanizması bir saat sarkacına benzetilebilir. İslamcılık da tıpkı ırkçı turancılık gibi devletin sıkıştığında yararlandığı bir ideolojidir. Sol ise devletin kadro döneminde yararlanıp verim aldığı 27 Mayıs''n ortamında yaşadıklarından sonra 'Bir daha asla' dediği bir yöneliştir. Devlet için bazen başvurulup koltuk değneği niyetine kullanılan bazen de öcü olarak gösterilip kendini doğrulatmaya yarayan bu yönelişleri kavramak bugün için son derece önemlidir. 1980'den sonra pompalayıp geliştirdiği, 1996'da ise iktidarı verdiği islamcıları öcü yapması, öcü sıralamasında islamcıları Kürtlerden daha öncelikli bir yere oturtması büyük bir değişikliğin olduğunun göstergesi olarak alınmamalıdır. Ancak her şeye rağmen bir tavır değişikliğidir.

Oligarşik yapı 1960'ları tekrarlamayacak bir bilinçtedir. Ancak halkı 1958-59'ların bilincine çekecek bir atmosfer yaratmaktadırlar.

Egemenler Türkiye'yi idare etmenin salt ideolojik yönelimlerle sözkonusu olmayacağını 1960'larda öğrenmişlerdir, 1970'lerde yükselen devrimci kabarışın karşısına, üst kadroları Nato'nun içinde eğitilmiş kontr bir hareketi koymak zorunda kaldı. Hareketin başına hep bunu anlatmaya çalışan Türkeş getirildi. MC hükümetleri döneminde başbakan yardımcılığına kadar yükseltildi. Türkeş'in

partisi böylelikle, neye düşman olduğunu çok iyi bilen, ama ne istediğini bilmeyen, vasatın altında zekaya sahip gençlere büyük imkanlar sunan bir hareket olarak büyüdü. İt ite, it kuyruğuna sırasını takip ederek Türkeş'e verilen 'vur emri' milliyetçi kadrolara iletildi. Fabrikadaki öncü işçiden, aydınlara kadar uzanan solcu avı, böylece başladı. Faşistler devleti düştüğü zor durumdan kurtardılar. Çok iyi iş gördüler. 2109 devrimciyi öldürdüler. 1974'ten '80'e dek süren bu kıyımda ölen altı bilim adamının kanlı cesetlerini aydınların beynini felç etmek için önlerine attılar.

Kenan Evren bu hizmete beş yıl içeride tuttuğu Türkeş'i beraat ettirerek teşekkür etti. İnönü ve Evren zamanında kullanıp zamanında bıraktılar Türkeş'i. Ecevit ise büyük bir hakbilirlik ve 'özveri ile' bu işbölümünde hep kötü rolün Türkeş'e, iyi rolün kendilerine verilmesini doğru bulmadığını ortaya koydu. 1991'deki Sovyetler'deki büyük çözülüş sonrası Nato'nun ve ömür boyu Nato hizmetindeki Türkeş'in misyonları da değişince Türkeş'e sistem içinde meşru, kalıcı bir yer verilirken, Ecevit onun aksattığı şovenizmi takviye, hatta temsil yoluna gitti.

«İTLER»

Onun cenazesinde yaşlı gözlerle görülen Ecevit Maraş'ta satırlarla doğranan Chp sempatizanı Alevilerin, bombalanan Chp gençlik kollannda bacaklarını, ellerini, can-larını bırakan genç değerlerin kemiklerini sızlattığını biliyordu. Ama sınıf bilinci, böyle sızılarla ilgilenmekten çok devletin bütünlüğünü sağlamak için yıllarca kendine partner olmuş bir insanın cenazesinde gözyaşı dökmeyi uygun buluyordu. O dönem Türkeş'in bu türden Chp'ye yönelimlerini kuşkusuz Ecevit kendisine bir yardım olarak görüyor, partinin sola kaymasını önleyen ve kendi yönetimini kolaylaştıran bir çizgi olarak görüyordu. Bu gözyaşlarını başka türlü yorumlamak mümkün mü?

Medya canlı yayınlarla verdiği bu cenaze töreninde kendini kaybetti. 'Efsane lider', 'Büyük başbuğ', sıfatları tekrarlana tekrarlana verilen haberlerde onun kanlı geçmişinden hiçbir televizyon kanalı sözetmedi. Sonradan cenaze heyecanı geçince Mehmet Ali Birand bile medyanın bu tavrını eleştirdi: "Belli ki hazırlıksız yola çıkmışlar ev ödevlerini yapmamışlar. Oysa bu tip canlı yayınlar etrafı anlatmak değildir. 8-10 defa havanın ne kadar kötü olduğunu ne büyük kalabalık toplandığını tekraralayanlar mı istersiniz, duygu sömürüsü yapmanın dışında bir şey söylemeyenler mi 'Türkeş hakkında ne düşünüyorsunuz' sorusunu yüz defa tekrarlayanlar mı?" Köşe yazarlarının hepsi istisnasız övdüler ve gözyaşı döktüler. Bir istisna, Mine G.'nin Radikal'deki yazısıydı ve onun ardından Cumhuriyet yazarları birkaç gün sonra utangaçça ve önce üç paragraf "Türk geleneğinde ölünün ardından kötü söylenmez" ikiyüzlülüğünü ağdalandırarak "rahmetli biraz da sertti" diyebildiler.

Daha sonra Med TV'deki Atölye programında Yalçın Küçük ve Apdullah Öcalan'ın değerlendirmeleriyle Türkeş, yerli yerine oturtuldu.

Tirkeş devlet armasında bir egemenlik sembolüdür ve Osmanlı armasında resmen yeri vardır.

"Boşluğu doldurulacak mı?" sorusu yersizdir.

Çünkü bir "ok torbası" olarak "Tirkeş'in kendisi zaten bir boşluktur." "Peki bu boşluk doldurulacak mı?" Bu soru da ilki kadar anlamsızdır, çünkü ok torbası ağzına kadar dolmuştur ve içine dolan Çatlılar, Kırcılar, Çelikler, Ağarlar, Çillerler torbanın adını değiştirmişlerdir.

Devlet bir restorasyon eşiğindedir. Böyle bir torbayla devlet egemenliği armasını süsleyemeyeceğini bilir. Bu savaşta kirlerin bir torbaya konup gömülmesi Türkeş'i bile kapsadı. Bu kadar kirlenmeleri bile savaşı kazanmalarına yetmedi.

* * *

Lider iddiası ile ortaya çıkan Tuğrul Türkeş Nuriye Akman'ın "Dokuz ışık'ı, sayar mısınız" sorusunu yanıtlayamıyor. Ziya Gökalp. Arvasi, Atsız gibi Türkçü teorisyenlerden habersiz olduğunu ortaya koyuyor. Kendini Blair'e benzetiyor. Onunda üç çocuğu olduğundan yola çıkarsak hatta ikisi kız biri erkek olmasının altını çizerek aralarındaki müthiş benzerliklerin kendisinin de seçim başarıları arefesinde olduğunu gösterdiğini iddia ediyor.

Kendine lider arayan Mhp'nin diğer adayları arasında bu eblehin dışında bir katil, bir eroin kaçakçısı, bir de Türkeş'le sadece mezara götüreceği ortak sırları olduğunu söyleyen bir nazi eskisi var.

Son kongrelerinde Nazım'dan şiirler okuyan, Sezen Aksu'ya Doğu'dan yükselen ışık siparişleri verdiği ortaya çıkan Türkeş sırtındaki "ok torbası"nı yenilemeye çalışıyordu.

Sistemin uzun süre yararlandığı bu mekanizmanın yenilenmesinden beklediği bir umar yok. Bu yeneçeri güruhu tasviye oluyor. Şimdi içten içe, kısa süre sonra açık açık. ■

İKİYÜZLÜ ÇOCUK BAYRAMI

Nisan ayı hükümetin 'düştü düşüyor' tartışmaları içinde yaşandı. Gazete manşetleri ağırlıklı olarak bunlar üzerine kuruluyordu. Belki bir istisna Türkeş'in ölümü ve hemen ardından 7 nisan günü Sabah, Hürriyet ve Milliyet'in "Türkiye Gelişen On Dev Arasında" haberiydi. Dünya Bankası Türkiye ekonomisinin müthiş bir atağa kalktığını, yükselen on dev ülkeden biri olduğunu anlatan bir rapor yayınlıyor ve gazeteler bunu manşetlerine hemen asıyordu. Üstelik bu iddia birtakım toblolarla süsleniyordu. Artık Türkiye halklarının basından gerçek haberi alabilmeleri için manşetin altını okumaları gerekmiyor.

MGK'nın hükümeti sıkıştıran müdahalelerinin ardından bu haberin Amerika'nın açıktan bir hükümet desteği olduğunu çoğu insanımız anlıyor. Çünkü bizim de tablolarımız var. Bu tablolar İmf, Oecd, Dünya Bankası tablolarının söylediğini söylemiyor. Ülke nüfusunun yarısı sayılabilecek bir rakam, açlık sınırı sayılan günlük 175 bin lira gelirle yaşama uğraşı veriyor.

İkiyüzlülük bir yönetme biçimi olarak egemenlerin çekinmeden başvurdukları bir araç olunca bu araç 23 Nisan'ın parlak törenlerinde de kullamlabiceği en rezil haliyle kullanıldı.

Çocuk bayramında "Aşiti" dövizi taşıyan Kürt çocukları tartaklandı. Urfa'nın Duruca köyünde yaşanan sebepsiz çocuk ölümlerini araştırmak için gönderilen komisyon, "hijyen koşulları yetersiz" buldu. Ahır ve oturma ünitelerinin içiçe olmasını, belirsiz aralıklarla ölen ve daha önce hiçbir sağlık problemi bulunmayan bu çocukların ölüm nedeni saydı. Bunlar Kürtlere ve Anadolu köylüsüne "Londralı bir İngiliz'in Pencaplı bir Hintli'ye bakması gibi" bakıyorlar.

Türkiye Avrupa Parlamentosu'na üye ülkelerin de 23 Nisan'ı çocuk bayramı olarak kutlamaları için önerge verirken, son yüzyılın çocuk ölümleri istatistikleri nde üst sınırlarda olmasını aklına bile getirmedi. Temel eğitimde İran'ın bile gerisinde kaldığını düşünmedi. Çocukları birer küçük maskara olarak cumhurbaşkanı, başbakan ve vali koltuklarına beş dakikalığına oturtup, büyümüş de küçülmüş laflarına hep bir ağızdan gülmek, onlara değer vermekmiş gibi yutturulmaya çalışıldı.Bu ülkede en çok ezilen çocuklardır ■

6 yılda 634 çocuk mahkûm

Diyarbakır DGM'de haklarında dava açılan yaşları 11 ile 17 arasında değişen 634 çocuk, vatana ihanet etmekten PKK'ya yataklığa kadar çeşitli suçlardan mahkûm oldu

NEVZAT BASIM

Diyarbakır DGM'deki yargılamalar üzerine Diyarbakır Barosu'nun yaptığı araştırmanın ilkinci bölümü sonuçlandı. Son beş yılda Diyarbakır DGM'de yargılanan ve yaşları 11 ile 17 arasında değişen 634 adet 'çocuk', vatana ihanetten PKK'ya yardım ve yataklığa kadar DGM kapsamındaki çeşitli suçlardan mahkum olduğu Araştırmanın ilk bölümünde, son üç yılda yaşları 11 ile 14 arasında değişen 247 adet çocuğun 'terörist' sıfatıyla hakim karşısına çıkarıldığı belirlenmişti.

Türkiye tarihindeki imzalanan ve TBMM tarafından onaylanarak iç hukukumuzu bağlayan tüm mevzuat hükmü gelen "Çocuk Hakları Sözleşmesi"ne göre, 18 yaşından küçük çocukların Çocuk Mahkemelerinde yargılanmaları gerekiyor. Ama Türkiye iç hukukunu bağlayan bu hükme uymayarak, çocuk yargılamalarına esas olan yaşı, 15'ten başlatıyor. Diyarbakır DGM'lerde yaş sınırının 18'e kader inmesi, bölgede nüfus bağından kaynaklı yaşın, gerçek yaşı yansıtmadığı gerekçesine dayandırılıyor.

Diyarbakır Barosu Genel Sekreteri Sevgin Tanrıkulu'nun verdiği araştırma, PKK'nın ilk silahlı eylemi başladığı 1984 yılından başlayarak 1997'nin ilk üç ayına kadar olan dönemi kapsıyor. Çocuk suçluların sayısı 1992 yılından itibaren büyük bir artış gösteriyor.

Diyarbakır DGM 4 mahkemeden oluşuyor. Bu dört mahkemede yargılanıp mahkum olan çocukların sayısı şöyle bir dağılım gösteriyor:

Yaşları 11 ile 14 arasında değişen ve 1991 - 1997 yılları arasında mahkum olan çocuk sayısı: 124.

Yaşları 14 ile 17 arasında değişen ve 1991 - 1997 yılları arasında mahkum olan çocuk sayısı: 510.

TCK'nun 125. maddesine dayanarak "vatana ihanet"ten mahkum olan ve yaşları 11 ile 14 arasında değişen çocuk sayısı: 44.

Türkeş'i devlet mezarlığına koymak devleti kirletmeyi sürdürmektir

Faşist albay, çiftlik'e gömülüyorsa, katil Çatlıneden yanına konmuyor? Üç dönüm ayrıldığına göre, yanında Drej Ali, Ağar, Yazıcıoğlu ve Eken için de mi mezar hazırlanıyor?

İktidarımızın ilk gönünde kadavrasını oradan çıkaracağımızdan kimsenin kuşkusu olmamalıdır. Prof. Tütengil'in, Prof. Doğanay'ın, İpekçi'nin, Savcı Öz'ün katillerinin patronu, yokluğunda mutlaka yargılanacaktır.

Y.K

Paris, 8 Nisan D.Y

Ülkemiz, otuz yılık bir dönemde bir yükseliş ve aydınlanma tutkusuna binmiştir. Türk ve Kürt yoksulları, emekten ve bağımsızlıktan yana aydınlar bu binişin savaşçıları olmuşlardır. Türk gericiliği bu aydınlanma coşkusuna, bir yandan, katliamlar düzenleyerek ve bir yandan da kendikendisini kirleterek cevap vermiştir. İşte bu yüzden ülkemiz, hain bir içsavaşın ve eşi görülmemiş bir pisliğin girdabına atılmıştır. Albay Türkeş, bu öldürme ve pislik çalma politikasının en önde gelen ajanlarından birisidir.

Faşist albayın ülkemizde devlet cinayetlerine ve devletin pislik üretme makinası oluşuna ilk tepkilerin çıktığı bir zamanda ölmesi rastlantı değildir; pislikten beslenen nefesi ve öldürme için çarpan kalbi, henüz sadece katillerin isimlerinin sayıldığı bir zamanda kesilmiş ve durmuştur. Bu duruş, bilimseldir ve bizi yeniden doğrulayan bir değere sahiptir. Türk gericiliği ve ülkemizin pislik fabrikatörleri faşist albayın ölümünü bahane ederek kendileri için ağlamaya başlamışlardır. Bu toplu ağıt da bilimseldir.

Faşist Albay bir amerikan ajanı olarak 27 mayıs devrimini yapan "Milli Birlik Komitesi" içine sızmış ve az zaman sonra tasviye edilmiştir. Bunun dışında, ülkemizde, Prof. Tütengil, Doç. Cömert, Prof. Doğanay, Savcı Öz ve pek çok ülkesever aydının katledildiği dönemin hükümetleri ve aslında ölüm makinası olan "Milliyetçi Cephe" hükümetlerinde, Necmettin Erbakan ile birlikte Süleyman Demirel'e yardımcılık yapmıştır. Sinema oyuncuları türünden ismini değiştiren, Kıbrıs doğumlu bu faşist'in yaşamında, hiçbir başarı ve insani bir işaret görülmemektedir; hep öldürmeye ve karanlığa girmeyi sergilemiştir. Hep bağımlıdır; hep Washington'un ajanı olmuştur.

Ülkemizde başbakan yardımcılarının ulusal panteon'a gömülmelerine imkan veren bir hukuk düzeni mevcut değildir. Bu o kadar açıktır ki, bugünün faşist hükümeti bile bu faşist albaya, "devlet mezarlığı" denilen yerde bir mezar açamamış ve yanında, Ankara'nın bir avuç omanını keserek, bir yer bulmayı tercih etmiştir.

Yaşadığı zaman insan öldürmeyi bir politika bilen bir kimsenin, kadavrasına bir yer bulabilmek için, bir faşist hükümetin, başkentin küçücük ormanını buldozerlerle tahrip etmesi, bu faşist albay'a ilahi bir cezadır. Ancak bizim ilahi cezalandırmalarla yetinmemiz mümkün değildir; iktidarımızın ilk gününde, bu faşist albayın kadavrasını oradan kaldıracağımız kesindir.

Albay Türkeş, tetikçisi Çatlı, Kırcı, Drej Ali, Yazıcoğlu ve benzerleriyle aynı yere konmalıdır. Orada yakın iktidarımızı beklemelidirler; iktidarımızda, faşist albayın yokluğunda ve kalan tetikçilerini varlıklarında yargılayacağımızdan kimse kuşku duymamalıdır.

Bu faşist albay'ın bu dünyadan göçmesini ülkemizin, pislik ve katliamlardan uzaklaşmasının işaretlerinden birisi olarak değerlendirmek durumundayız ve ben öyle değerlendiriyorum.

DÜŞÜK YOĞUNLUKLU SAVAŞIN LİMA OPERASYONU

Peru'nun başkenti Lima'da Japon elçiliğini kontrollerinde tutan Tupac-Amaru gerillalarına ABD de eğitilmiş Peru özel timinin baskını geçtiğimiz günlerin en önemli haberlerindendi. Pentagon kaynaklı düşük yoğunluklu çatışma konseptinin bu somut örneği '80'li yıllarda başlatılan, Sovyet sisteminin çözülüşü ile hızlanan karşı devrimci saldırıların son halkası oldu. Tekeller düzeni Şili'de Pinochet rejimiyle ilk adımı atılan ve eylülist dönemde Türkiye'de sınanarak yerleştirilen stratejisi ile dünyayı devrimci geleneklere kapatmayı amaçladı. Gelişmelerin eşzamanlılığı dikkat çekicidir. 1973 Helsinki Nihai Senedi'nin imzalanmasının ardından açılan kapıdan gelen ve dünyayı 1917 öncesine döndürmek amacını güden burjuva siyaseti topyekün bir savaşı gündemleştirdi. Bir ucu Güney Asya'da, bir Güney Amerika'da ve önemli düğüm noktalarından biri olan bölgemizde '80'lerin ortasından başlayarak, devrimden caydırma siyaseti aynı anda yürürlüğe sokuldu. Sosyalizmi amaç olmaktan çıkartan, yerine demokrasiyi koyan yöntem temelde uzlaşmayı tek açık politik kapı haline getirme anlayışıdır.

1991 yılında Türkiye'de, Devrimci Sol'a karşı girişilen operasyonda kullanılan yöntem, Cia tarafından yetiştirilen güçler tarafından uygulanmıştı. Lima baskınının da ABD'de yetiştirilmiş özel timler tarafından gerçekleştirilmiş olması, burjuvazinin topyekün savaşının iki ayrı örneği olarak gözükmektedir. Benzerlikler bununla da kalmıyor, Peru devlet başkanı Japon asıllı ABD yanlısı, Türkiye başbakanı ABD kimlikli Amerikan politikası yanlısıdır. Operasyonların ardından her iki yerde de milliyetçi slogan ve marşların söylenmesi, bayraklı gösterilerin kamuoyunun gözlerinin içine sokulması da ortaklıkları işaret eden ayrıntılardan bir kaçıdır.

Terörist medyanın ekranlarına ve sayfalarına yansıttığı tüm dünyada aynılaşmıştır. Kitleler "küreselleşen" çağımızda açıktan açığa bir şiddetle tehtid edilerek, boyun eğmeye eğitilmektedir. Ekranlara yansıyan ve filmlerdeki sahneleri aratmayan görüntüler, dünyanın her yerinin bir devrim ve karşı devrim çatışmasının alanı haline geldiğinin ispatıdır.

UTANMAZ LİVANELİ

Amerikan düşük yoğunluklu savaşının aleti olduğunu söylediğimiz tekelli basın, saldırıyı, adeta milli zaferlerimizden biriymiş gibi karşıladı. Bunlardan Zülfü Livaneli, Milliyet gazetesindeki köşesinde, herhalde "zafer" yetmiyor, bütün kinini kusuyor. "Haşhaşiyun katilleri" adlı yazısında, Tupac-Amaru gerillaları dahil bütün devrimci örgütlerin "Hassan Sabbah'ın afyonlanmış cahil sürülerinden ibaret!" olduğunu yazıyor. Elinde alevi sazıyla ünlenmeye çalışan Livaneli, Hassan Sabbah'ın Alamut Kalesi'nin bu topraklarda birçok alevi köyüne isim olarak konulduğunu bilmiyor; ancak Livaneli'nin utanmaz ve tüccar bir halk düşmanı olduğu biliniyor. Ün'ü de böyledir. Geçtiğimiz günlerde, Avrupa'da Livaneli ve Thodorakis için bir konser ilanı veriliyor. Burada, "Geçmişte, her iki sanatçı da ülkelerinde uzun yıllar hapis yattılar ve birçok yıl sürgünde yaşadılar" deniliyor. Utanmaz, teneke sesli iki müşteri için "uzun yıllar hapis" yalanı uyduruluyor. İlanda devam ediliyor, "Livaneli Türkiye'de, Thodorakis'in Yunanistan'da olduğu ölçüde meşhurdur". Bununla da Livaneli'nin Avrupa'da hiç tanınmadığını kabul etmiş oluyorlar.

ATILIMIN SORUNU

Aslında devrimci basında bu utanmaza cevabı verildi. Yalnız bunlardan Atılım gazetesinde çıkan yazıda Tupac-Amaru gerillalarının Hassan Sabbah'm gerillalarına benzetilmesine çok kızılıyor. Uzun uzun uzun Latin Amerika sömürgecilik tarihinin anlatıldığı Atılım'ın makalesinde bununla da yetiniliyor. Tek başına kızgınlık yol değildir. Korku ve kin de tarihseldir; Livaneli'nin tutumu egemenlerin binlerce yıllık tarih bilincini yansıtıyor.

Sabbah'ın gerillaları uzun yıllar İran dahil Mezopotamya'da egemenlerin korkulu rüyası olmuştur. Selçuklu düzeninin kurucusu vezir Nizam ül Mülk'ün öldürülüşüyle İran Selçukluları çöküşe geçmiştir. Bağdat'ta halifenin öldüreleceği günü beklemekten başka gücü kalmamıştır. Olumlu ya da değil, Haşşaşiyun'un bölge tarihindeki yeri önemlidir ve düzen sarsıcıdır.

Uzun uzun Latin tarihi vaazetmek ve bölge tarihini boş geçmek yol değildir.

Çarpık tarih anlayışı nereye varmaktadır? Politikaya sıçramaz mı? Tarih bakışındaki çarpıklığın politik alana sıçrayışına yine Atılım'dan bir yazı-örnek vermek yerindedir.

"Öcalan-Küçük Görüşmesi Üzerine Eleştirel Notlar" üst başlığıyla yayınlanan "Tuzak" adlı makalede, Yalçın Küçük'ün Hepİleri'nin birinci sayısında da yer alan "Ordu-Laiklik-Karanlık" yazıları tartışılıyor. Burada Yalçın Küçük'e ve görüşlerine atfen, sık sık, "Şefik Hüsnü oportünizmi" ve "Sovyet modern revizyonizm" nitelemeleri yer alıyor. Bir tek örnek bile yeterlidir, yazının bir yerinde Y.Küçük'ten yapılan alıntı şudur: "Sovyet komünizminin Humeyni karanlığı karşısında İran komünistleri ve Kasumlu Kürt haraketine yaptığı kötülüğü hiç kimse yapmamıştır." Burada tartışılan nedir ve Atılım'ın sorunu nedir? Atılım'ın sorunu sadece "modern revizyonistlere" ve "sosyal emperyalistlere" ve de "Tudeh"e komünist denilmesidir. Böyle tartışma olur mu? Böyle tarih bakışı olur mu?

Atılım, asıl sorununu ise yazının başında açıkçayazıyor: "..Küçük bu yazılarında Kürdistan ve Türkiye devrimi açısından tehlikeli olarak nitelendirilebilecek bir dizi gerici ve tasfiyeci değerlendime yapmış bulunuyor. PKK önderliğince büyük ölçüde paylaşılmamış olması halinde bu değerlendirmeleri... önemsemeye bilirdik."

Fazla söze gerek yok. Demek ki, PKK önderliğine duydukları sevgide artış vardır ve bu durum Atılım'ı, PKK ve A.Öcalan'ı Y.Küçük'ten koruma gayreti içine sokmuştur.

Yalçın Küçük PKK içinde bir güç değildir, ayrıdır.

Ancak, Yalçın Küçük, tıpkı Abdullah Öcalan gibi, çok halklı bir bölge devrimcisi'dir.

Besbelli doğru tarih bakışıyla yüklü ve daha politik olunmalıdır ■

Sendikaların Çelişkisi: Profesyonel Yöneticilik

Durmuş Tiryaki

Tabanın söz ve karar sahibi olmadığı, etkin denetim mekanizmalarının yaratılamadığı her durumda iktidar; makro veya mikro ölçekte baskı sömürü üreten bir aygıttır. Baskı ve sömürünün bir dayanağı mülkiyet hakkı ise, bir dayanağı da yönetme hakkıdır. Mülkiyet hakkının tamamen ortadan kaldırılmasını beklemeden de yönetim hakkını sınırlamak mümkündür.

Asırlardır süregelen bir çelişkinin. emek-sermaye çelişkisinin ürünü olan sendikalar şimdi başka bir çelişkinin veya açmazın kıskancındalar. Bunu sendikaların dramı olarak da anlamak mümkün.

Emeğin kurtuluşu yolunda; ilk, temel ve vazgeçilmez önemde olan sendikalar, nasıl oldu da adeta bir ayakbağı haline geldiler? Bu sorudaki olumsuzuk yüklü çağrışımı belki yersiz bulanlar çıkabilir Zira, işçi hareketini ilerletmek, güçlendirmek bakımından fayda umulan bir mekanizma hakkında bir çırpıda hüküm vermek kolay olmasa gerek.

Sendikalardaki zaafiyeti, ataleti hemen hemen sınıfa mensup herkes hissediyor, hatta dillendiriyor. Ama profesyonel yöneticilik o denli kanıksanmış ve benimsenmiş ki dönüp buraya işaret eden pek az insan var. İşaret edenlerin çoğu da bilim adamları. (Ki bu kapsamda; Tip'i çözümlerken "profesyonel devrimcilik" ekseninde yıllar öncesinden derin tartışmalara giren Yalçın Küçük'ü, Ernest Mandel'i, Fikret Başkaya'yı anmam gerek). Ben burada bizatihi omurgasını üye-yönetici-personel bileşkelerinin oluşturduğu sendika kamuoyunu kastediyorum. (Yine burada yaşayan sedikacı kuşağımız içinde şu anki konumuna ilişkin tartışmaları saklı tuturak, sendikal deformasyona yönelik "yalın" eleştiriler geliştirilen Çetin Uygur'un hakkını teslim etmem gerek). Deyim yerindeyse değineceğim "es" geçme bazen işimize gelmediğinden, bazen de "teşhis" yetersizliğinden ileri geliyor. İşimize gelmemesi bir yana, teşhis yetersizliği; biraz da sorunun sinsi bir "ur" ya da "iç kanama" özelliği göstermesinden kaynaklanıyor sanıyorum. O halde önce, profesyonel yöneticiliği var eden sebepler üzerinde durarak konuyu biraz da açmaya çalışalım.

Sendikalar ne zaman ki belli bir büyüklüğe ulaştılar, sürekli görev başında kadrolara ihtiyaç duymaya başladılar. Halen yürürlükte bulunan iş ve sendikalar yasasının öngördüğü süreçler ve yapılar oldukça merkezi bir özellik taşıdığından dolayı da, yoğun bir merkezi yönlendirme gerekliliği ve rutin bir iş yığılması ile karşı karşıya kalındı. Böyle pratik bir zorunluluk, profesyonel kadro istihdamını getirdi. Zaman içinde sermayeye karşı yürütülen uzun mücadeleler sonucu elde edilen halkların kullanılışını düzenleyen yasalar, tüzükler, yönetmelikler, mahkeme kararları vb türden belgeler düzenin mantığı gereği karmaşık, katı ve ikircikli şekillendiler. Bunların izlenmesi, doğru yorumlanması, gerektiğinde "boşluklardan"

yararlanılması, hiç kuşkusuz profesyonelliğin dayanaklarından birini oluşturdu.

Asıl, emekçilerin-işçilerin kendilerini ezen, sömüren sosyal-ekonomik sistem hakkında içinde yaşadıkları ağır baskıcı şartlardan dolayı net ve bütünsel bir görüş sahibi olmalarının zor oluşu nedeniyle, hem bu düzenle hem de kurulacak yeni düzenle ilgili düşünsel ve somut ilerleme sağlamak ve bu şekilde mücadelenin sürdürülebilmesine doğrudan katkıda bulunabilmek için, işçiler arasındaki "uygun" unsurların üretim dışına çıkartılmaları kaçınılmazlaştı.

Bazı işçilerin üretimden alınarak sadece politik, ekonomik, kültürel ve örgütsel sorunlarla uğraşmaları işçi sınıfının bilimsel dünya görüşününün özümsenmesine, zenginleştirmesine olanak verdiği gibi, egemen sınıfa karşı mücadeleyi de etkin hale getirebilir varsayıldı. Ne var ki, işçi sınıfının kollektif hafızasını; kollektif bilincini; kollektif eyleminin oluşup kökleşmesi bakımından öngörülen bir görevlendirmenin kalıcılaşması ile amacına yabancılaşma arasında yakın bir ilişki gözlenmektedir.

Yani, mücadelenin daha etkin yürütülmesi için iyi niyetle "icat" edilen profesyonel yöneticilik, süreç içinde mücadeleyi gerçek hedeflerinden saptıran bir olumsuzluğu da bünyesinde barındırıyor. Giderek asıl amacın yerini alan, kendisini amaçlaştıran bir araç haline geliyor. Kısaca, araç olmaktan çıkıyor profesyonel yöneticilik. Böylece belirli büyüklüğe ve düzen-içi kurumsallaşmaya ulaşan bütün örgütler gibi, sendikaların yönetim kadroları da tabandan kopmaya, kitleden uzaklaşmaya uğrayabiliyor. Birer işçi örgütü olması gereken sendikalar içinde, egemen düzenin hiyerarşi anlayışı, ilişki tarzı, değer yargıları yerleşip gelişmeye başlıyor. Özünde sermaye düzenini dönüştürme iddiasını taşıyan örgütler, kendi içlerinde sömürü düzenini yaşatan tohumları, tipolojileri besler oluyorlar.

Eğer duruma dışardan bakılacak olursa, sonucun pek o kadar "vahim" olmadığı kanısına varılabilir. Öyle ya, "Sendika yöneticileri seçimle ve belli bir süre için göreve getirilmektedirler ve seçimle gelenler örgütün tabanını oluşturan işçilerin iradesine bağlıdırlar. Tabana hesap vermek durumundadırlar. Hatta her an görevden de alınabilirler." Teorik olarak böyledir.

Oysa uygulama, çok kez teorik duruma pek uymaz. Pratikte genellikle görülen işleyiş, sendika yöneticilerinin tabanın emrinde olması ve onun çıkarları doğrultusunda hareket etmesi değildir. Tersine bir belirlenim ve ilişki geçerlidir. Taban, sendika yöneticileri tarafından manüple edilmekte, pasif ve yönlendirilen bir yığın haline getirilmektedir. Farklı tutum alışlar, diyalektik anlamda ateşleyici ve yaratıcı bir açıdan görülmemekte, disiplin ve otorite silindiri altında "uyum"laştırılmaktadır.

Başlangıçta işçi sınıfının örgütsel ihtiyaçlarının karşılanması ya da ekonomik-politik amaçlarının ve mücadelenin etkinliğinin artırılması gibi haklı gerekçelerle işyerlerinden koparılan ve profesyonel olarak görevlendirilen işçiler; değişik maddi, sosyal ve kültürel bir çevre ile tanıştılar. Dolayısıyla bu çevrenin farklı atmosferinde, ortamında nefes alıp-vermeye başladılar.

Sendika yöneticileri moral planda olduğu kadar, maddi olarak da büyük avantajlara sahip olabiliyorlar. Büyük kentlerin "lüks" semtlerinde edinilen konutlar, özel şöför ve sekreterler ve binek arabaları, cep telefonları, araç telefonları, önünde ceket düğmelenen ve "başkanım" diye hitap edilen bir kariyer, medyatik şöhret, "iç dekorasyonu" yeniden ele alınmış ve oldukça şatafatlı hale getirilmiş daireler ve erkin üç tekelinden "para, bilgi, yönetme tekeli" milyonlarca lirayı tasarruf edebilme yetkisi...

Öte yandan sendikacı, işçi olarak kaldığı sürece yararlanamayacağı, ortalama bir işçi için "hayal" sayılabilecek bir harcama ve tüketim seviyesine de kavuşuyor.

Sözgelimi uçakla seyahat, uluslararası geziler. birinci sınıf otellerde yapılan toplantı ve seminerler, kimi harcamalar için sendikanın kasasını kullanma, seçkinlerin yararlandığı tesislerde tatiller gibi... Hal böyle olunca da bütün sendikaların tüzüklerinde, kararlarında belirtilen grev fonlarına dayanışma fonlarına, kaynak bulunamıyor ya da kişisel ihtiyaçlar aciliyet(!) taşıyabiliyor. Neticede örgütlülüğün abece'si olan dayanışma sözde kalıyor; sendikalaşma yolunda mağduriyete uğrayan, işinden atılan işçi, kaderi ile başbaşa bırakılıyor.

Profesyonel sendikacının çalışma ve yaşam koşullarında görülen değişmeler, onu ister istemez burjuva düzeninin "doğal" üyesi durumuna getiriyor. Keza, materyalist felsefenin "maddi yaşam bilinci belirler" önermesi hükmünü icra ediyor. Bu durumda, böyle bir kişinin ya da kadronun işçi sınıfının haklarından önce kendi konumunu ve statüsünü koruma kaygısına düşmesinden daha doğal ne olabilir? Profesyonel yöneticiliğin cazibesi sadece akçalı ayrıcalıklarda değil, bundan daha önemli moral avantajlarda düğümlüdür. Bunca maddi-manevi olanağı "tepmesi", tekrar eski işine dönmeyi göze alması artık zordur. Geri dönmek değil, dönme düşüncesi bile dayanılmaz hale gelir. Sendika yöneticiliği gibi tatlı bir "iş"ten ayrılmamak, ayrıcalıkları kaybetmemek için her yol denenir. Kurnazlık, hile, ayak oyunları, şantaj... dahası her türlü ilkesizlik mübah sayılır. Gerekiyorsa örgüt bölgesel, etnik, mezhepsel temelde parsellenir; sendika çalışanları içinde "özel me-

murlar" oluşturulur ve bunlar için hiçbir kural, standart, "sır" hüküm ifade etmez. Kısacası konformist, kariyerist, etrist, filistinist davranış kalıpları profesyonelliğe has eğilimler olarak güçlenir. Çünkü, sendikacılığı meslekleştiren, sendikayı da "ekmek kapısı" yapan bir nesnellik söz konusudur.

Bu bağlamda, sürekli olarak profesyonel sendikacalık yapan ve elit bir hayat sürdüren sendikacının, vaktiyle "işçi" olmasının da anlamı ve kıymet-i harbiyesi kalmamıştır. Bambaşka alışkanlıklarla çevrelenmiştir. Bir zamanlar yararlı mücadeleler vermiş, özveri ve direnç göstermiş, gözü pek ve yiğit olması, belki, mazinin beyaz sayfası olarak anılar arasındaki yerini almıştır. Öyle ki örgütlenmede en "önder" işçi için bile önce profesyonel kadro, araç tahsisi benzeri başka maddi özendiriciler belirleyici rol oynamaktadır. Hatta işçi sendikal tercihini bu türden vaadlere göre belirlemektedir. Eğer bu durum bozulma olarak kabul edilirse, bunu, bir de sendikal rekabetin körüklediği muhakkaktır.

Görülüyor ki bu aşamada sorun, bir iyiniyet ya da "kasıt" sorunu olmaktan çok, bir bilinç ve sosyal konum sorunu, bir başka deyişle nesnel durum değişikliğinin doğurduğu "türev" olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bürokratik yozlaşmaya uğrayan işçi örgütlerinin profesyonel kadroları belirli bir aşamadan sonra işçi sınıfının kurtuluşu yolunda bir set oluşturmaktadırlar. Sendikalar, dışlarındaki kuşatmanın ya da yasal-nesnel şartların uzantısı olarak kabul etmek durumunda kaldıkları profesyonel yöneticilik eliyle yönlendirilir oldular.

Belli bir sosyal statüye ulaşan ve otorite kullanmaya alışan sendika kadroları, özünde ne kadar iyiniyetli ve davaya bağlı olurlarsa olsunlar, eski noktaya, başlangıçtaki yerlerine dönmek istemezler. İşte böylece kendi yerlerini, sosyal statülerini ve prestijlerini öncelikle koruma eğilimi, "kemikleşmeyi" ortaya çıkarmaktadır. Kemikleşme statikleşmeyle; statikleşme de statüko ile kenetlenir. Sendikalarda bolca sözü edilen bürokratlaşma olgusunun kaynağı buradadır. Nesnel-liğin esaretine teslim olmuş iyiniyet ise bundan sonra olsa olsa bürokratın "masum"luğunu anlatır.

Bürokrasinin olduğu her yerde de "üst" kademede olanlar, "aşağıdakileri" kendi iktidarları ve çıkarları için kullanırlar. Alttakiler de üsttekilere boyun eğerler. Bu, neredeyse eşyanın tabiatına uygun bir yazgıdır. Tabanın söz ve karar sahibi olmadığı, etkin denetim mekanizmalarının yaratılamadığı her durumda iktidar; makro veya mikro ölçekte baskı ve sömürü üreten bir aygıttır. Baskı ve sömürünün bir dayanağı mülkiyet hakkı ise, bir dayanağı da yönetme hakkıdır. Mülkiyet hakkının tamamen ortadan kaldırılmasını beklemeden de yönetim hakkını sınırlamak mümkündür. İktidarı paylaşmak bunun ön koşuludur. Aksi taktirde, sözde mücadele edilen düzenin olumsuzlukları, o mücadeleyi vermekle yükümlü işçi örgütlerinin zemininde boy atar, dal budak salar. Artık dilden düşürülmeyen "ilerici" kavram ve sloganlar, "erdemli" amaçlar, salt zevahiri kurtarmaya hizmet eden paravan'a dönüşür.

Dikkat edilirse, işçiler belirli bir aşamadan sonra kendilerine yabancılaşmış kişiler tarafından temsil edilir hale geliyor. Dolayısıyla sendikacı emeğini satan işçilerle sermaye sahibi patronlar ya da işverenler arasında bir tür "simsar" gibi görünüyor. "Yozlaşmış", "bürokratlaşmış", sendikacı artık kendi konumunu korumakla, sorunların çözümünü özdeş tutmaya başlıyor. Bunu ne kadar ustalıkla başarırsa o kadar iş bitirici sayılıyor. Kısaca profesyonellik bindiği dalı kesmeyecek kadar "akıllılığı" içeriyor. Çünkü ayakta kalabilmeleri, sosyal statü ve kariyerlerini sürdürebilmeleri, onları besleyen bir sınıfın varlığına bağlıdır. Bu nedenle hem işçi haklarını, demokratik toplumsal hakları, işçi sınıfının yüce amaçları türünden sloganları dillerinden düşürmezler, hem de geçek bir sosyal dönüşümün önünü kesebilmek için kıvranırlar. Zira bir sosyal devrimin kendilerini de devirmesinden, sömürücü sınıflarla birlikte kendilerini de süpürüp atmasından derin korku duyarlar. Sendikaların siyasallaşmasının karşısına çıkmalarının, dar işyeri sorunlarına kilitlenmenin, ünlü "partilerüstü" şarkılarının, sorumlu sendikacılık vaazlarının altında bu korkunun büyük payı vardır.

Özetle; bürokratik yozlaşmaya uğrayan işçi örgütlerinin profesyonel kadroları son tahlilde belirli bir aşamadan sonra işçi sınıfının kurtuluşu yolunda bir set oluşturmaktadırlar. Nitekim yasaların birçok kısıtlayıcı, yasaklayıcı hükümleri yanında profesyonel yöneticiliğin özendirici içerikleri, sendikal pratiğimizde ve belgelerimizde hemen yer bulmuştur. Yasaların mantığı, olabildiğince pramidal bir yapıyı kurmaya, yani tabandan kurumlara, kurumlardan kişilere doğru bir yetki devrini gerçekleştirmeye dönük olduğu için anlaşılabilir. Ve hatta Türkiye egemenleri açısından; hep bir işçi aristokrasisine ihtiyaç duyup da sömürgelerden transfer edeceği artık-değerin bir kısmını

kendi emekçilerine "sus payı" olarak dağıtıp sınıf içi bir aristokrat tabaka yaratmakta zorlanan bir egemen sınıf açısından, bunu; profesyonel yöneticilikle ikameye yönelmesi de normaldir. İlgili yasaların oligarşik bir amaç gütmesi bundandır zaten.

Toparlayacak olursak; sendikaların yozlaşması, bu örgütlerin kendi kusurları değildir. Sendikalar, ta baştan böyle doğmadılar. Sendikalar, dışlarındaki kuşatmanın ya da yasal-nesnel şartların uzantısı olarak kabul etmek durumunda kaldıkları profesyonel yöneticilik eliyle yönlendirilir oldular. Bir tür "emek bezirganlığı" haline gelen bu sakat unsurlar ülkemizde güdümlü sendikacılığın yerleşmesinde "harç" işlevi gördüler, görmeye devam ediyorlar. Böylece Sadık Şide'den Şevket Yılmaz'a, Mustafa Özbek'ten Şemsi Denizer'e uzanan zincir aynı rolü oynuyor. Giderek fosilleşseler de, sermayenin zengin bir "makyaj" pratiği olduğunu unutmamak gerekiyor.

Sendikalar ister "yeşil", "sarı", "kızıl", ister "ilerici", "hür", "adil" olsunlar hepsinin işleyişinde ortak olan payda, burjuva toplumuna özgü olumsuzlukların yeniden üretilmesine çanak tutul-masıdır. O nedenle de ayrım yapmadan (belli istisnalar olmakla birlikte) diyebiliriz ki, amatör ruhu öldüren, gönüllülüğe ve idealistliğe ket vuran ve tüm sendikaları saran bir hastalıkla karşı karşıyayız.

Buna karşın, doğrudan bürokratik yozlaşma tehlikesini bünyesinde barındırıyor diye her türlü örgütsel düzenleme ve profesyonelliğe karşı çıkmak da sakıncalıdır. Böyle bir yaklaşım, işçi sınıfının bilinç düzeyini ve mücadele yeteneğini azgelişmişliğe mahkum etmek, işçileri işyerlerinin çeperlerine hapsetmek demektir. O bakımdan kısa vadede şu önlemler, sendikalara musallat olan "çelişkiyi" aşmada bir çözüm olabilir:

Bir: Tekrar seçilme süresini kısaltmak ve profesyonelliği tamamen geçersiz kılacak yöntemler aramak, olamıyorsa sayısını kısıtlamak. İki: Eleştirel. demokratik bilinç düzeyine ulaşmış işçilerin sayısını çoğaltmak ve yönetime katılmalarını sağlayan kanallar açarak, örgütleri üzerinde her an, her koşulda sınırsız bir denetim hakkına sahip kılmak. Üç: Sendikaları işyerlerinden, iş kollarından öteye taşıyarak, tüm ulusal ve uluslararası arenayla kucaklaştırmak. Dört: Sendikaların radikalleşmesini, aynı anlama gelmek üzere siyasallaşmasını ve doğrudan inisiyatiflere dayanmasını, önce sendika içi devrimci müdahale programı ile birlikte kavramak ve kurmayı vaadettikleri toplumun bir ön maketi gibi inşa etmek.

Toplumsal bir sınıf örgütü kabul edilen sendikaların, kuşkusuz, birçok sorunları var. Burada en yakından ve sadece yönetici dokusu boyutundan başlandı. Ve ülkemizdeki sendikal geleneğe bakalarak bir fotoğraf çekilmeye çalışıldı. Tek tek hiçbir sendikacının kişilikleri gözönüne alınmadı. Tamamen profesyonel yöneticilik vakıası üzerinden yürünerek elde edilen gözlem, bulgu ve saptamalar kaydedilmekle yetinildi. Ve sonuçta üzücü yanları da olsa görüldü ki, ülkemizdeki sendikal realitenin sunduğu tablo; her ne kadar nesnel, yapısal kökleri varsa da, reddetmediğimiz sürece "bizim" eserimiz. Dolayısıyla açık sözlülük şart! Açık sözlülük, her dış mücadelenin aynı zamanda bir iç mücadele gerçekliği içermesinden dolayı da şart!■

Chinua Achebe

Ruhum Yeniden Doğacak

ROMAN/İkinci Baskı

Fulya Gürses

Ekmek, Öyküler/İkinciBaskı

ORHAN KEMAL ÖYKÜ ÖDÜLÜ 1991

Fulya Gürses

Duvar "The Wall", Öyküler

Fulya Gürses

Yazılar

Sosyalist Yayınlar Yazışma Adresi: P. K.1364 Sirkeci-34431 İstanbul / Tel-Fax: 553 02 93

İktisada Siyasal Bakış

Cemil Namlı

Türkiye kapitalizmi yaşamak için turizmci kumarbazlara, kerhanecilere, 12 yaşında çocukların sağlıksız koşullarda çalıştırıldığı, merdiven altı atölyelere, bunların volan kayışı bankalara,Laleli esnafına, uyuşturucu kaçakçılarına ve bilumum asalakların oluşturduğu rezil bir kümeye ihtiyacı olduğudur. Çünkü dövize ihtiyaçları var ve dövizi yurtiçine bunlar getiriyor.

Kuruculuğu Adam Smith'e yazılan siyasal iktisat, 1871 yılında intihar etti. Üç ayrı ülkede, İngiltere'de Jevons, Avusturya'da C.Menger, İsviçre'de Walras'ın eş zamanlı çabalarıyla ve tarımda geçerli azalan verimler yasasını ve marjinal fayda teoremini virüs türünden tüm iktisada yaymalarıyla, iktisat disiplininin reel dünya ile bağlarını büyük ölçüde koparıyorlardı. 18. yüzyılda dinamik burjuvazinin iktidara yürüyüşünün simgesi haline gelen siyasal iktisat (diğer isimlendirmeyle ekonomi politik) defteri kapatılıyor ve Paris Komünü'ne denk düşen bir zamanda emek temelli değer tartışmalarını neredeyse tüm iktisat literatürden çıkarmak isteniyordu. İktisat artık bölüşüm meselesini iktisadın temel problematikleri arasında görmüyordu. Bunun yerine neo-klasik olarak da adlandırılan ve tarımsal üretim temelli azalan verimler yasasının ve üzerine inşaa edilen marjinal iktisat dönemi başlıyordu. Değerin emek ile değil ne olduğu belirsiz bir "fayda" ile ölçülebileceği iddia ediliyordu. Böylece iktisatçılar domates yetiştiren köylülerin gübreyi fazla atarsan yanar veya azı yarar çoğu zarar demesini bir bilim düzeyine çıkarmayı başarıyorlardı.

Ne yazık ki dünya ve gerçeklik sadece bu kıymetli alimlerin gözlüklerinden gördüğü biçimlerle açıklanmıyor. Kısa bir tarihsel araştırr a bu ulvi teorilerin neden eşzamanlı ve ülke sınırı dinlemeden ortaya çıktığını açıklayabiliyor.

Kapıtalizmin yükseliş döneminde feodal toprak mülkiyetinin tekelciliği ve toprak rantının ekonomik üretimi engellemesini ve bölüşüm sorununda önemli bir handikapın aşılmasını sağlayan emek değer teorisi; tekelleşen sanayi kapitalizmine bu sefer işçi sınıfının direnç noktasını oluşturmaya başlıyordu. Emek-değer teorisi Adam Smith ve diğer klasik iktisatçıların bakışında içerilmiş olarak var. Ancak teorinin kristalizasyonunu Marx yapıyor. Marjinalist iktisadın yaptığı ise, emek-değerin dolayısıyla bölüşüm sorunun iktisat disiplininin dışına atılması çabasıdır. Bunun yanında sistem müdahale edilmediği sürece her türlü krizin üstesinden geleceğine dair bir inanç marjinalist iktisadın oturduğu zemindi. Ekonomik düşünceler tarihi bakımından ise vülger iktisadın son durağı olarak değerlendirilebilir.

1917 Sovyet devrimi ile kapitalizmin ilk defa bir sistem olarak alternatifinin oluşması ve dünya çapındaki 1929 büyük krizin getirdiği yıkım, ideolojik planda kapitalizmin gerçek dünya ile yeniden bağlantı kurmasını zorunlu hale getiriyordu. Piyasanın müdahalesiz kendisini dengeleyebileceğine dair inancın da çözülmesiydi.

Keynesyen iktisat bu anlamda bir geri adımı temsil ediyor. Keynes'in siyasal ve sınıfsal tavrı net, dolayısıyla teorik çabalarının

amaç ve gerekçeleri de ona göre. 1925 yılında bir konuşmasında, "saf tutmak sözkonusu olduğunda, elbette, kendi sınıfı olan okumuş, bilgili ve kültürlü burjuvazinin çıkarlarını kollayacağını ve onun safında yer alacağını" söylüyor. Yine, "yazacağı kitabın marksizmin Ricardo'ya dayalı temellerini" yerle bir edeceğini düşünüyordu.

Keynesyen iktisat, sistemin dengeye ulaşabilmesi için müdahaleye gerek olduğunu kabulle birlikte, sistemin enflasyon ve işsizlik gibi iki kritik noktasının kontrolü ve sosyal tahribatın önlenmesiyle kaptalizmin en azından bir süre sorunsuz yaşayabileceği tezine dayanıyor. Çok basit olarak, % 5 enflasyon, % 5 işsizlikten oluşan rahatsızlık sınırı aşılmaması halinde, çalışan sınıfların sosyal huzursuzluk kaynağı olmaktan çıkacağı düşünülüyor. Bu aynı zamanda Menger ve Jevons orjinli marjinalist okulun siyasal iktisadın temel problematiklerinden birisi olan "bölüşüm sorununun" iktisat disiplini dışına çıkarma çabasına karşı ürkek ve belirsiz bir geri adım anlamına geliyor.

Dünya kapitalizmi sosyalizmin ilerleyen baskısı altında 1935 yılından 1980'li yıllara kadar Keynesyen reçetelerini uyguladı. Monetarist Friedman'ın ünlü olması ve görüşlerinin kabul görmesi zorunlu bir raslantı olarak Sovyet sosyalizminin çözülmesine denk düşüyor. Friedman 'müdahale etmeyin sistem kendi sorununu çözer' diyor. Hiçbir şey yapmamak, yeniden bir reçete haline geliyor. Friedman Jevons ve Menger'e geri dönüştür. Dolayısıyla artık tehtid ortadan kalkmıştır sinyalini vermektedir.

Kapitalist ekonomiye bakmak ve çözümlemek açısından bu özet paragrafların bir sonucu var. İktisat disiplini sanıldığının çok ötesinde sınıfsal ve dar anlamda burjuva-ideolojiktir, dolayısıyla anlamaktan çok gerçeklerin üstünü örtmek işlevini görüyor. İkincisi bölüşüm sorunu ve toplumsal sınıfların çözümlemeye katılmaması halinde hiçbir ekonomik açıklamanın anlamı olmadığıdır. Mal ve hizmetlerin aritmetik olarak denge noktasında bulunmaması, bunları üreten ve tüketen katmanların karşılıklı konumlarında iradi başka süreçlere yol açıp açmamasıyla değerlendirilebiliyor. Yoksa mal ve hizmetlerin kendinden menkul iradeleri bulunmuyor. Bilim, iktidar için gerekli veya iktidarı sağlayabildiği ölçüde işlevini yerine getirebilmektedir. Bunlar özellikle Sovyet sosyalizminin çözülmesi ile iktisadi çözümlemelerde alet çantasından çıkarılan veya çıkarılmak istenen unsurlardır.

Bir parantez; Sovyet sozyalizminin çözülmesi, yarattığı olumsuzlukların yanında siyasal iktisadın ihyasını bir zorunluluk haline getirdi. İhtiyacın zorlaması ile, siyasal iktisat ve çoğunlukla yüzyılın başında yapılan çözümlemelere uzun bir aradan sonra, çok daha rahat çalışma koşullarında ve yeni imkanlarla gelişebilir. Ara dönemde yapılan ve sosyalist uygulamaların odağında gelişen, dolayısıyla bir anlamda hedef saptırıcı tartışmaların uzağında kapitalizm tartışılabilmelidir. Kapitalizm içinde ve kapitalist baskıların yoğunluğunda yaklaşık yüzyıldır üretilen iktisadi teorilerin, çok az bir kısmı dışında gözardı edilebileceği ve yeniden yazımın elbette belirli ihtiyatlılıkla yeni kanallar açması beklenmelidir. Ekonomi politiğin devrimcileştirilmesi hala önemli bir sorun olarak durmaktadır.

Dünyada da pek çok örneği vardır. Fakat Türkiye'de çok daha yakından tanık oluyoruz: Ekonomik yazın, yapısal ve tarihsel bakışı yok sayarak çalışıyor. Aylık ekonomik periyotlar ve özellikle günlük basın en az bir, iki yüksek titr sahibi akademisyen istihdam etmesine rağmen kayda değer yazı pek çıkmıyor. Önemli sayılanlar ise çok azınlıkta kalıyor. Bunların çoğunluğu ekonomi deyince borsa kumarbazlığı ve Merkez Bankası'nın günlük emisyon hacmini anlıyorlar. Örneğin enflasyonun aylık ortalama yüzde 70'ten aşağı inmediği bir dönemde memur maaşlarında yapılacak çok cüz'i artışları enflasyon nedeni sayarken hazinenin bankalara ve rantiye sınıfa sürekli ve çok daha yüksek miktar faizle borçlanmasını daha az önemli buluyorlar. Burjuva ideolojisi ile bakıyorlar. Faiz kar ve rantın dışında hiçbir hak ve meşruiyet tanımıyorlar.

Belki de çok şaşırmamak gekiyor. Basın, özellikle ekonomik basın bugün burjivazinin ideolojik hegemonya merkezleridir. Çıkan her yazı, yapılan her değerlendirme çalışan sınıflara karşı ideolojik saldırıyı içermektedir. Bunlar hem oluşan ranttan beslenen ve hem de bu rantın oluşmasını sağlayan aparatçıklardır.

Bunlara insan kaynağı sağlayan iktisat fakülteleri ise ideolojik malzeme ithalatçılığı ve distribütörlüğü görevini üstleniyorlar. Haklarını teslim etmek gerek, iktisat fakülteleri aynı zamanda bu saldırıların planlama dairesi işlevini de görmektedir.

Dış ödemeler krizi

Dünyayı ve özellikle Türkiye'yi alışagelmiş ekonomik parametrelerle anlamak artık imkansızlaşmıştır. Ekonomiye politik bakmak her zaman olduğu gibi anlamanın önkoşuludur.

Bugünü değerlendirirken, tarihsel gelişimi ile değerlendirmek zorunlu olmaktadır.

Türkiye 1970 yılından beri yaklaşık 30 yıldır ekonomik kriz kavramı ile birlikte yaşadı ve bu kavram halen güncelliğini korumaktadır. Grekçe asıl anlamı ile krisos- karar anı anlamına gelen kriz, muktedir veya muhalif ülke üzerine düşünen her-

kes için farklı çağrışımlara sahip. Marksist iktisadın bir yorumuna göre kriz, toplumsal dönüşüm imkanlarının yüksek olduğu bir dönemdir. Krizin otomatik olarak bölüşüm sorununu ön plana çıkartacağı ve bunun çalışan sınıfları de facto politize edeceği düşünülmektedir.

Türkiye için pratikte '89-93 yılında yükselen çalışan sınıfların ekonomik taleplerin yükselişi sol cenahta böyle algılandı ve sendikal örgütlenmeler hakettiğinden çok daha fazla ön plana çıkarıldı. İşçi yürüyüşleri neredeyse bir devrim eşiği gibi algılandı. Bugün de aynı şekilde algılandığını söylemek yanlış olmaz.

'70'li yılların başında dünya petrol krizi ile yaşamaya başladığı ekonomik kriz aslında dış ödemelerinden kaynaklanan bir krizdi. Türkiye sanayisi üretim yapabilmek için büyük oranda yabancı enerji -petrol- ve ara mal girdisine, dolayısıyla ithalata gereksinim duyuyordu. Yabancı girdiyi alabilecek dövizi ise tarımsal ürünle ve buna dayalı imalat ihracı ile sağlayabiliyordu. Zamanında bir dönem yurtdışı işçi gelirleri ve dövize çevrilebilir mevduat gibi palyatif çözümlerle birkaç yıl ertelenen kriz 1978 yılında derinleşti. Fakat asıl kriz bölüşümdeydi. Yükselen sol muhalefet, Türkiye yönetenlerini, krizi bölüşümün yeniden düzenlemesiyle geçiştirilebilmesine izin vermiyordu. 24 Ocak Kararları'nın hemen ertesinde yapılan 12 Eylül darbesi, böyle bir imkanın sağlanmasıydı.

İşçi ücretlerinin düşürülerek Türkiye'de üretilen ve ihraç edilen metaların dünya piyasalarında düşük fiyatla rekabet etmesini sağlıyordu. Kısaca '78 krizi bölüşümde gerçekleşen operasyonla giderildi.

Ücretler ve tarım milli gelirden aldığı pay '80'li yılların ortasına kadar olağanüstü düştü. Fakat bunun da bir sınırı vardı.

Türkiye yönetenleri '80'li ve doksanlı yıllar boyunca ekonomik krizin bölüşüme yansımaması ve dolayısıyla siyasallaşmaması için kendine hava delikleri açmış görünüyor. Bugün ortaya çıkan sorunların kaynağı, tam da bu hava deliklerindedir. Türkiye kapitalizmi artık burjuva hukuku ölçüsünde bile yasadışı çalışmaya başlamıştır. Asıl irdelenmesi gereken nokta da burasıdır. Politik düzlemin üzerine oturduğu bir ekonomik zemin varsa, çözümleme bu ekonomik düzlem ve politik yapılar ilintisini kaçırmadan, birlikte yapılmalıdır.

Gerçekte ise dış ödemeler dengesinden kaynaklanan problem devam etmektedir. Gelinen noktada Türkiye'nin sınırsız emek sömürüsüne ve talanına dayanan ekonomisi ile ihracatı ithalat ve diğer ödemeler için gerekli döviz gereksinimini yine karşılayamamaktadır. Bu başlı başına yapısal bir sorundur ve ekonomide kronik bir rahatsızlığı gösteriyor. 1994'te yaşanan döviz krizi beklenildiği gibi reel ekonomiye sirayet etmedi ve büyük tahribatlar yaratmadan geçiştirildi. Bunun nedeni sistemin ekonomik ve politik olarak oluşturduğu hava deliklerinin işe yaramasıydı.

İstanbul'da yaşayanlar daha yakından bilir. Büyük bir nüfusun günlük olarak ürettiği çöp büyük yerlerde toplanıyor.

Uzun süre üstüste yığılan pislik altta bir metan tabakası oluşturuyor. Biriken metan gazı çıkış yolu bulamazsa patlıyor ve yakın çevreye ciddi zararlar veriyor. Türkiye ekonomisi İstanbul çöplüklerine benziyor. Ekonominin zeminin de birikmiş pis atıklar ve metan gazı var. Zaman zaman çevreye dayanılmaz kokular yaymasına rağmen sıkışması önleniyor. Sıkışmaması ve patlamaması için emniyet sübapları var. Kayıtdışı ekonomi bunun en önemli unsurudur. Bazı kamu kuruluşları, partiler ve maalesef bazı sendikal örgütlenmeler politik unsurlarını oluşturuyor. Türkiye'de düşünülecek her türlü dönüşüm programı, öncelikle sözü edilen zemini ve orduya çıkardığı ilişkileri gözönünde bulundurmak durumundadır.

Türkiye'yi, ekonomisi ve siyasetini okumaya yine öncelikle dış ticarete ve şekillendirdiği cari işlemler dengesinden başlanması gerekiyor. Aşağıda verilen beş yıllık dış ticaret rakamları gelişiminin daha açık görülmesini sağlıyor.

DIŞ TİCARET DENGESİ RAKAMLARI

YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	K.ORANI
1992	14.891	23.082	64.51
1993	15.610	29.772	52.43
1994	18.390	22.606	81.35
1995	21.974	35.187	62.44
1996	23.273	42.388	54.90

Türkiye ekonomisi '70'li yıllarda o çok sözü edilen dışa kapalı ekonomiyi aşmıştır. 1996 rakamlarıyla 65 milyarlık dış ticaret hacmi tahmini 170 milyar dolarlık milli gelirinin yaklaşık yüzde 40'ı düzeyindedir. 42 milyarlık ithalat ise yine yaklaşık yüzde 25'ine tekabül ediyor. ithalatının tümünün mamül üretiminde girdi olarak kullanıldığını varsaysak dahi, üretilen her 4 liralık mamul için bir liralık ithalat yapmak durumundadır. Türkiye solculuğunun farklı bir anlam yükleyerek montaj sanayi dediği üretim biçimi bugün, o dönemin rakamlarını katkat aşarak devam etmektedir. Üretimin aksamaması için girdi zorunluluğu ülke sanayisinin ilk özelliği. Fakat tablonun işaret ettiği en önemli nokta bu değil.

Rakamların dili açık; ekonomi iniş çıkışlar göstermesine rağmen son otuz yıllık sorunu atlamamıştır. Dış ticaret hacmi yekün olarak büyümesine rağmen ihracatın ithalatı karşılamamakta ve dış-

ticareti açık vermektedir.1992 yılında yüzde 64.51 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı 1993 yılında 52.43'e düşmüştür. 1994 yılında ise şaşırtıcı biçimde yüzde 81.35 çıkıyor. 1995 ve 1996 da ise yine düşüş trendine giriyor ve 1996 yılında 20 milyar dolar dış açıkla ihracat ancak ithalatın yarısını karşılayabiliyor. Burada 1993 yılının sonuna doğru Çiller'in kestirme başbakanlığa taşındığı ve darbe olarak teşhisi yapılan sürecin etkisinin 1994 yılında görüldüğünü not edebiliyoruz. Ayrıca gümrük birliğinin ithalat üzerinde yükseltici etkide bulunduğu unutulmamalıdır. Kısaca Türkiye ekonomisi varolan üretimin devam etmesi ve gerekli hammadde -ara madde girdilerini sağlaması için cari rakamlarla yaklaşık 20 milyar dolar bulması gerekmektedir. Bunlara döviz cinsinden dış borç ve faiz ödemeleri ile diğer gider rakamları dahil değildir. Bunlarında dahil olduğu cari işlemler dengesi rakamları ayrıca verilecek. Rakamların gösterdiğini altını çizerek özetlersek, Türkiye ekonomisi dövize mutlak bağımlı bir ekonomidir.

Döviz gideri varsa bunları karşılayacak gelir kalemleri de olması gerekiyor. Gelir kalemlerinin en önemli unsuru ihracat kaleminden oluşmasıdır. İhracata ilişkin rakamlar verilen tabloda görülüyor. Diğer kalemlere geçmeden ve anlamlılığını artımak için ihracat rakamlarına bir ek tablo gerekiyor. Seçilmiş ihrac ürünlerinin 1996 yılının ilk on ayında gerçekleşen ihracat rakamlarından oluşturulan tablo şöyle:

MADDELER	1995	1996
Konfeksıyon	5.608 874	5.085.056
Demirçelik	2.265 826	2.966.720
Tekstil ve hammadde	1.921.401	2.076.799
Elektrık elektronik	1 149.383	1.529.782
Hububat baklıyat	1.172.978	1.229.124
Otomotiv ve yan sanayı	1 015.573	1.189.510
Kimyevi maddeler	1 041.570	1.248.616
Yaş Meyve ve Sebzeler	443 248	480.052
Çimento ve toprak	299.090	554.964
Tütün	289.416	502 792

Tablodan anlaşılacağı gibi ihracatın belkemiğini konfeksiyon ile tekstil ve hammadesi oluşturuyor.

Tekstil ve ilgili sektör yıllık 7 milyar dolardan fazla döviz sağlıyor. Tablo dışında kalan ihrac ürünlerinin çoğunluğu tarıma dayalı sektör ürünlerinden oluşuyor. Tekstil düşük sermaye/hasıla oranı ve düşük işçiliği ile dünya ölçüsünde verimli sömürü alanlarından birisini oluşturuyor. Buna Türkiye'de tekstil sektöründe sendikasızlaştırma ve sosyal güvenlik kurumlarının sektöre sokulmaması eklenmelidir. Sektörde faaliyet gösteren sendikaların durumunu ayrıca irdelemek gerekiyor. Tekstil sektörü aynı zamanda daha önce sözü edilen sistemin pislik deliklerinden, önemlilerinden birisini oluşturmaktadır.

Ancak, daha önce söylendi, bütün ihraç kalemlerinden sonra 20 milyardan fazla dövize gereksinim var. Bunun diğer kaynaklarına bakmak gerekiyor. Bu daha önce verilen dış ticaret verilerine turizm, diğer mal ve hizmetler, işçi gelirleri ve transferlerin eklenmesi demektir. Daha aydınlık ve son yıllarda pek çok ekonomistin hesaba katmadığı bir gelişmeyi ortaya koyuyor.

Dış ödemelere sadece legal iktisat parametreleri ile değerlemenin çok anlamlı olmadığı burada da görülmektedir. İlk bakışta da dikkati çekebilecek olan turizm ve diğer gelirlerin geçici rakamlarla bile 16 milyar doları aşmasıdır. Bunlardan turizm 5 milyar dolar döviz sağlamakta, diğer gelirler ise 11 milyara varmaktadır. Peki diğer kalemleri ne oluşturuyor. Rivayet muhtelif, fakat büyük miktarının kara para olduğu kesindir..

Türkiye cari işlemler dengesini '70'li yıllarda tarımsal ürün ihracatı ve o zaman için mucizevi sayılan işçi dövizlerinin sağladığı kaynakla sağlarken; '80'li ve Özallı yıllar da ücretlerin düşürülmesi ve tarım kesiminin milli gelirden aldığı payı yüzde 13'lere kadar düşüren politikalarla, ürün fiyatlarının dış piyasalarda fiyat avantajı da sağlanıyordu. Buna ihracat teşviği adı altında sınırsız bir talan ve peşkeş çekme ekleniyordu. '89'da eylülist restorasyon ile tarımın geliri ve işçi ücretlerinin artması ile fiyat avantajı geriliyor ve dış ticaret açığı büyümeye başlıyordu." (Yalçın Küçük, Ekonomi Krizden Krize, Marksist Damar Sayı:1) Bunlar bilinenler, fakat Özal'ın ölmesinin üzerinden geçen yıllara rağmen gazete köşelerinde anılmasının asıl kaynağı da olan, ekonomide kayıt dışı, vergilendirilmeyen bir rant alanı oluşturmasıdır. Kolayca anlaşılabileceği gibi bunun bir kısmı şimdi plaza sakinlerinin oluşturduğu gruba gidiyordu. Ancak hiçbir zaman, sözedilen alan şimdiki kadar geniş olmamıştı.

Sonuç ortadadır: Türkiye kapitalizmi yaşamak için turizmci kumarbazlara, kerhanecilere, 12 yaşında çocukların sağlıksız koşullarda çalıştırıldığı merdiven altı atölyelere, bunların volan kayışı bankalara,Laleli esnafına, uyuşturucu kaçakçılarına ve bilumum bu türden asalakların oluşturduğu rezil bir kümeye ihtiyacı olduğudur. Çünkü dövize ihtiyaçları var ve dövizi yurtiçine bunlar getiriyor.

Türkiye ekonomi politiği

Ekonomide motor görevi gördüğü düşünülen ve devletin teşvik ettiği sektörler ile cari işlemlerde döviz sağlayan kalemler örtüşüyor. Yalnız olay sadece ekonomik değil, yinelendiği üzere politik uzantıları da var. Eğer bu sektörler bu kadar

önemliyse politik uzantıları ve güç odakları da olmalıdır. Türkiye'de özellikle son yıllarda gelişen olaylara bakmak bile bu sektörlerde üretilen paranın burjuva hukuku dahilinde dahi kanunsuz ve yüzsüzce sağladığı politik gücü göstermeye yetecektir.

Buna göre birincisi ihracata dönük üretim yapan tekstil sanayidir. İkincisi inşaattır. Yurt içinde teşvikli tesis üretimi ile turizm altyapısında faaliyet gösteriyor ve yurtdışı kolu ise şimdi özellikle Rusya'da olduğu türden ihale takip eden şirketlerden oluşuyor. Üçüncüsü ise turizmdir. Kumarhaneleri ithal ve yerli beyaz kadın ticareti, uyuşturucu tüketimi ile on yıl içinde daha önceleri ancak filmlerde görülebilen uzakdoğu batakhane görüntülerini Türkiye'nin her tarafına taşıdı. Bunların ilişkilerini sağlayan bankacılık sektörünü ekleyebiliyoruz. Uyuşturucu ticaretini ise şimdilik değerlendirmenin dışında tutmakta fayda var.

Susurluk'taki kazada mersedesin içinden çıkanlar ve açığa çıkan ilişkiler tarihin bir büyük ironisi olarak kaydedileceğe benziyor. Kaza da korucu başı Bucak, katil Çatlı -aynı zamanda tekstilcilik yapıyormuş- polis komiseri Yücedağ turistik bir tesis ve kumarhane almak için birlikte seyahate çıkıyorlar. Sanırım bir roman kurgusu, tipolojileri ancak bu kadar net düşündürebilirdi.

Olayları değerlendirken 1993 yazınında Çiller'e kestirme başbakanlığın hediye edildiği 1993 Dyp kongresinin gözönünde bulundurulması gerekiyor. Bugün olanca pisliği ile dökülen son saldırının miladını gösteriyor. O dönemde Kürt savaşı en yoğun dönemini yaşıyordu ve bu savaşın orduya ilişkin doğrudan masraf artırıcı etkisinin yanında, PKK'nin turizm sektörünü vuracağına dair açıklaması ve fiili hareketlenmesi görülüyordu. Saldırı gerekçesini PKK ve onun finansal kaynaklarını kurutmaktı. Ancak saldırılan PKK'den çok ülkenin batısında yaşayan başta işçi ve memurlar olmak üzere çalışan sınıflar oldu. Devlet Kürt savaşını kullanarak Türk halkını terbiye etmeye yöneliyordu.

Yanlız bu kadar değil, bu süreçte başta sendikalar, üniversiteler, hatta ironik olabilir ama Tüsiad dahi terbiye edildi. Hem de yükselen yeni bir rantiye sınıfın eşliğinde.

Yeni Tit: Turizm, inşaat, tekstil

'93 Shp-Dyp hükümeti ile yapılan darbe siyasal gücünü Amerika'dan almakla birlikte ekonomik desteğini de sözedilen sektörlerden alıyordu. Yalçın Küçük, bunu bir isim benzetmesi ile yetmişli yılların kanlı faşist-ülkücülerin paravan örgütü tit, 'türkçü intikam tugayı'nın hortlatılması olarak tanımlıyordu. Turizm, inşaat ve tekstil sektörleri temsilcileri, tekstilci Cavit Çağlar, inşaat müteahhitlerinin vekili Mehmet Moğoltay ve yine müteahhit Mehmet Ali Yılmaz bakan yapıldı.

Bu ilişkilerin üzerine inşa edilen bir ekonomik coğrafya tarifini buraya almak olayların anlaşılmasını kolaylaştıracaktır.

Bir: Şimdi en saldırgan "parti" olan, Besim Tibuk'un Liberal Partisi bir Tit kuruluşudur. Cumartesi analarına bile küfreden bu saldırgan, bir turizmcidir ve bu "parti" sayesinde pek çok kumarhanenin sahibi ve kralı olduğunu gizliyor. İki: Son kez ortaya çıkan, ülkücü katillerin hepsi Kırcı, Atilla, Çatlı tekstilcidir. Mesut Yılmaz'ın da hayatta yaptığı tek üretim işi tekstildir ve kardeşi tekstilci bir tit'dir. Üç: Cinayet işinde adı sık çıkan, Çatlı'nın iş ortağı, Ahmet Baydar inşaatçıdır ve Mhp finansörü, faşist Sazak'lar da inşaatçıdır. Dört Cem Boyner, tekstilcidir ve düşkün döneminde Demirel'i finanse eden, uçaklarla gezdiren Cavit Çağlar tekstilcidir. Beş: Madam Çiller, inşaatçıdır. Altı: Demirel Morrison adını, böyle bir Amerikan firmasının taşeronu olduğu için almıştır. Yedi: Chp'yi Shp'den ayıranlar inşaatçıdırlar ve burada Çarmıklı ile inşaatçıları önemli bir rol oynadılar, Baykal'ın Bayındır ile ilişkisi hep ileri sürülüyor, ancak akıl hocası Çevikçe'nin Bayındır'ın adamı olduğu, Ali Topuz, Ali Dinçer, Erol Tunçer, Algan Hacaloğlu'nun inşaatçı oldukları kesindir. Hikmet Çetin müteahhit Ali'nin memurudur ve Kumbaracıbaşı, müteahhitlerin bakanıdır. Sekiz: "Alevi" politikacı Veziroğlu, Chp inşaatlarının aşırı zenginidir ve inşaatçıdır. Dokuz Netanyahu Erbakan'ı Kaddafi'nin çadırına götüren, inşaatçıların parasını tahsil etme görevidir; burada Kaddafi'nin hakaretlerine karşı çıkan bütün politikacıların, Necmi Hoca'nın tahsildarlığını doğru bulmaları öğreticidir. On: Bütün kumarhaneler, turizmin ve dolayısıyla Tit'in içindedir. Ülkemizin pisletilmesi ile Tit'leşmesi aynıdır. Onbir: Bu örneklere bakarak binlerce örnek türetmek serbesttir.(Y.Küçük, Tarihçe sf.119-120)

Devlet, Kürt savaşını kullanarak Türk halkını terbiye etmeye yöneldi. Bu süreçte başta sendikalar, üniversiteler, hatta ironik olabilir ama Tüsiad dahi terbiye edildi. Hem de yükselen yeni bir rantiye sınıfın eşliğinde.

Tüsiad'ın rapor hazırlatarak, neredeyse '70

'liyıllarda bir sol partinin programını anımsatan önerileriyle "demokratikleşme" diye sızlanması boşuna görünmüyor. Sanayiciler ve özellikle ağır sanayi düşük kar marjıyla çalışmak durumunda. Sermaye-hasıla katsayısı düşük ve kendini amorti etme süresi istikrarlı bir ekonomi de bile uzun zaman almaktadır. Türkiye ekonomisi ise her türlü uzun vadeli yatırımın neredeyse imkansızlaştığı enflasyon-faiz ve borçlanma üçgeninde çalışmaktadır.

Maliye Bakanlığı'nın verilerine göre, Tansu Çiller'in başbakanlığına rastlayan 1993 yılından itibaren faiz harcamalarının vergi gelirlerinden alıp götürdüğü miktar hızla büyümeye başladı. Faiz 1993 yılında vergi gelirlerinin yüzde 44.1'ini, 1994 yılında yüzde 50.5'ini 1995 yılında yüzde 53.1'ini 1996 yılında ise 66.6'sını aldı. Aynı rakamın bütçe gelirlerine oranı ise 1993 yılında yüzde 32.6, 1994 yılında yüzde 40.2, 1995 yılında 41 ve 1996 yılında ise yüzde 54.7 oldu. (Radikal 27 Şubat '97) Sadece iç borçlar milli gelirin yüzde 21 düzeyine yükseldi ve yükselmeye devam ediyor.

Tit'in volan kayışı: Bankalar

Devlet topladığı tüm gelirlerin yarıdan fazlasını borç ve faiz olarak ödüyor. Türkiye Cumhuriyeti bu haliyle osmanlı devletinin son yıllarını andırıyor.

Borç-faiz ilişkisinin gelirlerinden ise büyük oranda bankalar yararlanmaktadır. Bu arada Çiller ailesinin ve Özer Çiller'in bankacılık alanın faaliyette bulunduğunu belirtmekte yarar var.

1993 yılında devletin beka'sı için görevi Çiller'e ihale eden Tüsiad'dan, Çankaya'ya burjuvazinin geniş bir kesimi tam anlamıyla gelinen noktada soyulmuş görünüyor. Onlar büyük bir kahramanlık yapacak kadar saf birisini bulmanın hazzında ellerini oğuştururken, Çiller'in onların haberi olmadan bir şirket kurmuş ve devletin hazinesini ortakları arasında pay ediyor. Bu şirkete ülkenin gözüaçık lümpenlerinden, eski katiller ve eski devlet görevlilerine varan bir kesimi ortak ediyor. Onlara ise burjuva bönlüklerinde bir adım ötesini görememenin kahredici zavallılığı kalıyor.

Talana ortak olanların ipucunu ise sabah gazetesinin doğrucu davud'u Necati Doğru veriyor. Necati Doğru 10 Nisan tarihli yazısından bir bölüm şöyle; "Bir banka var. Tek şubeli. Kıbrıs'ta kurulmuş. 40 trilyon mevduatı bulunuyor. 200 trilyonluk hazine bonosu almış. 400 trilyon liralıkt da hazine borçlanma ihalesine girmiş.Korkunç yüksek para. 5 milyar dolar ediyor. Susurluk Araştırma Komisyonu'nda ifade veren astsubay MİT muhbiri Tarık Ümit'in bankası olduğunu söylüyor. Emniyet Genel Müdürü İstihbarat Daire Başkanı Hanefi Avcı Mehmet Eymür'ün değişik isimle ortak olduğunu söylüyor.

Bu bankanın sahipleri MİT'te görev almış ve PKK'nin finansman kaynakların kurutma ile vazifelendirilmiş, devlet elemanları oluyor. Bu para götürülüp Amerikan hazine bonosu ya da İsviçre bankasına yatırılmıyor. MİT'te görev almışların kurduğu bankaya yatırılıyor. Bu banka da parayı yine Amerika'ya da İsviçre'ye yatırmak yerine devlete borç para veriyor."

Anlaşılan PKK'nin finansman kaynağını kurutmak ülkede muhtemel bütün kara para kaynaklarını kişisel bir havuzda toplayarak oluyor. Kaynağı belirsiz para. bankalarda bloke ediyor. Peki bu paranın kaynağı nerede? Devletin bilinen üç istihbarat örgütünün bunlardan haberi olmaması mümkün mü? Dolayısıyla Çankaya dahil ülke yönetiminin bu konuda bilgisinin olamaması pek anlaşılır değil

Sadece özel bankalar değil, kamu bankaları da karanlık ilişkilerin içinde bulunuyorlar. Ocak ayında Hollanda hükümeti, Türk banka temsilcilerinin ülkenin en büyük bankası Ambro Bank'taki hesaplarını dondurdu. Temsilcilikler kanalıyla alışılagelenden çok yoğun biçimde Türkiye'ye para transferi yaptıkları anlaşılıyor. Bunların arasında Türkiye İş Bankası, Ziraat Bankası, Emlak Bankası ve Akbank temsilcileri de var. Hollanda parlamentosu 1995-96 yılında bir araştırma komisyonu kuruyor ve buna ilişkin rapor hazırlatıyor. Bunlar resmi belgelerdir ve Türkiye bundan habersiz görünüyor.

Bankalar uyuşturucunun dışında dünyanın başka yerlerinde oluşan kara parayı aklama işlevi de görebiliyorlar. Türkiye'nin bankacılık sistemi buna elverişli biçime getirilmiş bulunuyor.

Türkiye'de ekonomik zeminin ve oluşan kirli ilişkilerin ortadan kalkması mümkün mü?

Doğrusu, Türkiye kapitalizminin mevcut koşullarda kısmen de olsa özgür bir ortama kavuşması mümkün görünmüyor. Burjuva demokrasisinin de bir bedeli var. Öngörülen en küçük restorasyon programı bile, bölüşüm sorununda ciddi sıkıntılara yol açmadan uygulanması çok zordur. Mevcut yapıda önemli değişimleri şiddetsiz gerçekleştirme düşüncesi ise ham hayaldir.

Marksist diyalektiğin en hülyalı yanı, bütün olumsuzlukların bir araya geldiğinde büyük bir olumluluğa akmasıdır.

Türkiye kapitalizminin birikmiş pislikleri bir büyük güzelliğe imkanlı olmalıdır. Bu imkan, gören gözlere, duymak isteyenlere, öncü olanlara ve olmak isteyenleredir ■

Yorgunlar Savaşı

Yalçın Küçük

Türk aydını kırılmış ve tükenmiştir; kendi halinde bir canlanma işareti bile gösteremiyor. Halkımız, aheste aheste kendisine geliyor, varoşlar, kuşatmaları kırıyorlar. işçi sınıfımız hala bir "azınlık kompleksi" içinde bocalalıyor. Gençliğimiz, üzerindeki ölü toprağını parçalıyor; bugünkü gençlik, Eylülizm'in acımasız idam ve katl'lerini bilmiyor; bu korkuya uzak olmak anlamındadır. Bunu sevindirici buluyorum; ancak, ideolojik planda, tüm yanlış yapıların tüm yanlışlarını göğüslerinde saklıyorlar.

Ateş, canlandırandır.

Ateş, gerçektir.

Ateş, Kürtçesi ile "agir", bir sözcük olarak Türkçe değil, Kürtçenin de bir mensubu olduğu İran dillerinden ve İrancadır; İrani halklar, ateş'e "ateş" diyorlar ve bilginleri ise, "adar" veya "azar" tabir ediyor, "azarbeycan" sözcüğünün başında da yer alıyor. Ateş, İran yaylası insanlarında, Kürtlerde, Türk boylarını etkilediği ölçüde biz Türklerde, kutsal'a en yakındır; çünkü, doğuran ve doğurtkandır. Çünkü ateş, doğayı harekete getirendir; havaların ısınmasıyla, canlanma başlıyor ve her yıl en az bir kez oluyor, bu canlı başlangıca biz "noruz", Türkçesi ile "yenigün" diyoruz. Artık ahlak olmuştur ve en az yılda bir kez canlanıyoruz. Hepimizin canlanışını, noruz'unu yenigün'ünü kutluyorum.

Bu incelemeyi, "yorgunlar savaşı" çözümlemesini, işte böylesine ateş dolu, canlandıran, doğurtan bir haftada yazıyorum. Ülkemizde, Kürt Savaşı'na ek, bir savaş var; bu savaşa, "yorgunlar savaşı" adını veriyorum. Canlı ve ateşli yanlarımız var; dağlarımız ve hapishanelerimiz alev alevdir. Ancak savaş yine de, bütün tarafıyla, bir yorgunlar savaşıdır.

Bir: Türk Ordusu, yorgun yorgun canlanmaya ve yavaş yavaş ateş almaya çalışıyor. Geçen yaz sonundan itibaren, belki bu hükümetin kuruluşunun hemen arkasından, kesinlikle fetişik Susurluk vakasının öncesinden başlayarak, kendisini yenileme çabası içinde görülüyor; henüz güçlü olmaktan ve kendisini yenilemekten uzaktır.

İki: Türk aydını kırılmış ve tükenmiştir; kendi halinde bir canlanma işareti bile gösteremiyor. Ben, son hafta içinde, bir müessese, bir güç olarak, Türk aydınının tümüyle yok olduğunu gördüm; yenisini kurmaya çalışıyoruz, bu nedenle fazla acı çektiğimi söyleyemiyorum. Nasıl mı; tarih düşüyorum, "pen" uluslararası yazarlar örgütü, Türkiye'deki hapisçi yazarlara destek için, Türkiye'ye büyük bir heyet gönderiyor, Beşikçi'ye, Yurtçu'ya "selam" demek istiyorlar. Bütün televizyonlarda bütün terörist medyada izlemeye çalıştım; yanlarında ve "muhatap" olarak, bir tek "Türk" yazar örgütü, "Türk" pen, Tkp artığı Ataol Behramoğlu'nun elinde "Türk" yazarlar birliği, Türko-Kürd Yaşar Kemal, hiçbiri, ama hiçbirisi yoktular; yokolmuşlar. Seksenli yıllarda bize, Arthur Miller ile Harold Pinter'i gönderdiklerinde, belki kırbaçlarımızla, karşılarına bütün aydınları çıkarabilmiştik; şimdi muhatapları, aslında bir yazar olmayan ve müzik düzenleyicisi olarak bildiğim bir Şanar Yurdatapan vardı, sadece teşekkürlerimi yazıyorum. Şimdi hapisteki yazarlarımız Türk olsun ya da Kürt olsun genellikle Kürt davası nedeniyle hapse kondukları için, "Türk" yazarlar kayboldular ve dünya yazarları destek için geldiklerinde, Yaşar Kemal, Behramoğlu, şu "düşünceye özgürlük" kahramanlı-

ğını sahneleyenler, korkaklar, yorgunlar ve kırıklar, yokoldular. Türk yazarları şimdi yazarlığın onurunu, müziğe emanet ettiler, emaneti alanlara onur ve verenlere utanma düşüyor. Çok üzülmüyorum. Sağlıklı tırnağın sürebilmesi için üstündeki kara ve ölü tırnağın kopması gereklidir; kopuyorlar. Yenisi çıkıyor ve bu nedenle, yokoluşlarını, bir canlanmanın işareti sayıyorum.

Üç: Halkımız, aheste aheste kendisine geliyor. "Gazi" halkımız, halkımıza öncülük ediyor ve gaza yolunu gösteriyor; sevindiricidir. Varoşlar, kuşatmalarını kırıyorlar.

Dört: İşçi sınıfımıza gelince; bu ateş haftasında, görüşlerimin çoğunun özgün olduğunu bu nedenle şaşırtıcı ve yorucu geldiğini kaydederek, işçi sınıfımızın hala bir "azınlık kompleksi" içinde bocaladığını yazmak gereğini duyuyorum. Anlatmak istediğim şudur: Azınlık, güç görmeden meydana inmemek ve ilk güçlükte meydanı terketmek eğilimindedir; bizim sınıfımızda güçlülük duygusu bulunmuyor. Bu da normal; artık salt üretim koşulları işçi sınıfına güçlülük bilinci vermiyor ve gücünü sınamak için grev bile yapamayan bir sınıfın "işçiyiz, güçlüyüz" demesi ise, bir 23 Nisan marşını aşmıyor. Bu nedenle işçi sınıfı güveninden yoksun işçi sınıfımız, ordunun daha açık bir biçimde siyaset meydanına inmesinden yüreklenmişe benziyor; şu anda, Disk ve Türk-İş Genelkurmayın yedeğindedir. İşçi sınıfı örgütleri, Disk ve Türk-İş, orduya güvenerek ve ordunun gölgesinde meydanlara iniyorlar; orduya dayanarak, Hak-İş türü yobaz örgütlenmelerinden kopuyorlar. Burada, eylülist darbe sırasında, generallerin kucaklarına oturttukları Necati Çelik aracılığıyla palazlanan bu işçi düşmanı yapıdan kopmayı, olumlu sayıyorum.

Beş: Gençliğimiz, üzerindeki ölü toprağı parçalıyor; bugünkü gençlik, Eylülizm'in acımasız idam ve katl'lerini bilmiyor; bu korkuya uzak olmak anlamındadır. Bunu sevindirici buluyorum; ancak, ideolojik planda, tüm yanlış yapıların tüm yanlışlarını göğüslerinde saklıyorlar. Bu da yorgunluktur, çünkü yanlış ideolojiyi cisimlendirmek, her savaşta, sadece güçsüz olmak anlamındadır. Çünkü yanlışı kalbinde ya da kafasında barındıran, her zaman güçsüzdür.

Güzel, ama neden? Bu "yorgunlar savaşı" çözümlemesini, yalnızca gözlemeyle sınırlandıramayız, ayrıca yorgunluğun dinamiğini denemek zorundayız. Deneyeceğim, ancak önce, bir küçük haber, bu incelemelerim, ülkede de muhataplarına ulaşıyor ve bazı eklemelerle kitapçıklar halinde çıkıyor, birisi, başında uzun bir inceleme olan Yürüyüş'tür. İstanbul Dgm, Yürüyüş'ü hemen mahkum etmiş, yayınevi sorumlusuna bir yıl hapis ile sekizyüz elli milyon lira para cezası layık bulmuş; ben arkadaşlarıma, bir milyar bırakmalarını ve "üstü kalsın" demelerini öneriyorum. Yürüyüş'ün girişinde "tarih felsefesi" başlıklı bir uzun inceleme var; burada, Türk devletinin, önce yükselen Türkiye solunu ve sonra gecikmeyen Kürt yükselişini yenmek için, kendisini bozmaktan başka çare bulamadığını yazıyordum. Türk devleti, "bizi", aydınlığı temsil eden Kürtleri bozamamıştır; Türk devleti, bizi ortadan kaldırabilmek için, sürekli olarak kendi vücuduna iltihap enjekte etmiştir. Şimdi Türkiye toplumu, vıcık vıcık iltihaplıdır. İşte bu yüzden yorgundur ve işte bu yüzden de, kendi içindeki savaşı da bir yorgunlar savaşıdır.

Devam ediyorum ve iki parenteze ihtiyacım var. Bir: Refah, ölümcül bir iltihaptır. Bu iltihabı, Türk yönetenleri, bilinçle, taammüden, isteyerek, aydınlığı, güzeli, yeniden doğuşu, canlanmayı temsil eden biz, "yenigün" Türklerini, biz "noruz" Kürtlerini, yenebilmek için, toplumumuza çalmıştır. Şimdi iltihabın ateşi ile "öldüm" diye bağırıyor; ancak iltihap yorgun düşürdüğü için, sesi zayıf, yumrukları da güçsüz çalıyor. İki: Copernicus'un, ünlü kitabının adının başında "revolution", devrim, sözcüğü var; ancak bugünkü anlamıyla hiçbir ilgisi bulunmuyor. Ancak ben, bu cilveli sözcüğün serüvenini izlemek isteyenlere, Alain Roy'in "Revolution" başlıklı, "L'histoire d'un mot", alt başlıklı kitabını, "bir sözcüğün tarihi" anlamına geliyor, salık verdikten sonra, Copernicus'un bu kitabının yine de çok devrimci olduğunu yazmak gereğini duyuyorum. Çünkü Copernicus'un devrimine kadar, yine dünya hareketsiz, güneş ya da aynı anlama gelmek üzere "ateş" hareketliydi; dünyanın döndüğünü söylemek, evrenin merkezine, hareketli insanı almaktır. Bu çok doğrudur, evrenindeki bütün oluşumlara ve çözümlemelere, kendi hareketini ve kendi dönüşünü merkez almayan, devrimci değildir, bunu bu canlanma haftasında, büyük bir canlandırıcı olarak yazıyorum. Yorgunluğun mekanizmalarını çözümlemeye devam ediyorum; ülkemizde hızlanan gelişmelere milad olarak, Susurluk'ta bir kamyon ile mercedes'in çarpışmasını alanların tümünü devrimci saymıyorum ve tümünü, "yenigün" Türklerine, "noruz" Kürtlerine layık bulmuyorum ve reddediyorum. Bu, bize, aydınlığa çalınabilecek en büyük karanlıktır.

Bu cahiliyedir. Bu ateşli haftada bizim yükselen ateşimize ayıptır. Vedat Aydın boşa mı öldü? Musa Hoca, boşuna mı aramızdan ayrıldı? Vedat, Musa, Hüseyin, Aysel, bomba olup aydınlığa uçan yiğit kızlarımız, hapishanede ölümü oruç yapan yiğitlerimiz, 1 Mayıs'ın çiçekleri, diğerleri ve diğerleri göçenler ve bize kalanlar, hapisteki sevinç Beşikçi, hapisteki onur Yurtçu, hepsi hepsi, şimdi adı hatırlanmayan Cavit Orhan Tütengil, Doğan Öz hepsi hepsi, aramızdan ayrılarak veya dört duvar arasında çiçekleşerek, "onları", yordular. Uçarak, yordular. Ölürken, zalimin zulmünü tükettiler.

Kısa tutuyorum, Kürt savaşı, generallerin kendine güvenini kırmıştır. Dağlardaki ateş, böyle gitmeyeceğini kafalara kakmıştır. Kısa tutuyorum, yorgunluk

bizim elimiz mahsulüdür. Net yazıyorum, bu bizim kısmi sonucumuzdur. Bir daha yazıyorum; böyle düşünmeyen ve gelişmeleri, bir kamyon ile bir arabanın çarpışmasına bağlayan devrimci değil, bir putperesttir. Peki? Bu yorgunlar savaşı şimdilik nereye gidiyor? Şimdilik gittiği yeri abartmamız mümkün değildir; şimdi görebildiğimiz, "kirli olmayan" bir savaşa doğru yol aldığıdır. Biz ne diyorduk? Biz bu savaşın kirli ve kalleş olduğunu yazıyorduk; şimdi devlet kendi kalleşlerini hapse koyuyor. Bir. Biz, "özel tim" denilen güruhun bir kirli savaş aygıtı olduğunu ileri sürüyorduk. Şimdi bu aygıtın başı hapistedir. İki: Biz, itirafçıların insanlıktan çıkmış kudurgan köpekler olduğunu yazıyorduk ve şimdi bunların bir bölümü hapistedir. Üç: Biz, pislikte silahlı kuvvetlerin onayı ve parmağı olduğunu yazıyorduk ve şimdi bazı kurmay albaylar ve bazı binbaşılar hapistedir. Dört: Biz Jitem denilen bir katiller şebekesinden söz ediyorduk; şimdi Jandarma Genel Komutanı Teoman Paşa "Jitem yoktur" buyuruyor, bunu bundan sonra olmayacağı şeklinde anlıyoruz. Beş: Biz, inanılmaz bir değerlendirme ile yeşilden kırlıdan, hırlıdan, söz ediyorduk. Elazığ'da canlarımızı alanların bunlar olduğunu söylüyorduk, şimdi bunların kurdurmuş katiller olduğu kabul ediliyor. Ancak, yorgunlar savaşında kaçmalarına izin veriliyor. Devletin içinde bunların başı sayılan Jandarma Generali Veli Küçük'e ise henüz dokunulmuyor; ayrıca adalet ve içişlerinin en karanlık güçlerin elinde en gerici aygıtlar olduğunu tekrarlıyorum. Dgm'ler bile şimdi, kalbura dönmüştür ve şebeke baylarını, bir-iki uyarı ile kurtarma hazırlığında görünüyorlar.

Ülkemizde pek çok "pratikçi" olmayan müslüman vardır; "non-pratiquant" dinlerde teknik bir sözcüktür, kiliseye, sinegoga veya camiye gitmeyen, ama yine de, dinine bağlı inananları anlatıyor.

Bunlar için, imam-hatiplere ve kuran kurslarına ihtiyaç yoktur.

Ben sosyalist öğretide aşamalara inanmam: ancak, "kirli savaş" aşamasını geride bırakmak üzereyiz, öyle görünüyor. Şimdi bizi "kirsiz savaş" bekliyor. Daha ilerisi mi? Bu, bize bağlıdır. Şimdi "bize" biraz daha yakından geliyorum. Bizim tutumumuzun da, ayrı bir yorgunluk olduğunu kaydediyorum; başta PKK Genel Başkanı Öcalan'ın açıklamaları var. Bunu burada ele almak istemiyorum; ancak son ziyaretim sırasında, PKK içindeki tartışmalarla ilgili iki saptamamı dillendirdiğimi hatırlıyorum ve hatırlatıyorum. Bir: Bugün PKK içinde herkes "apocu" tutumdadır. Ancak bunların bir bölüğü, artık "eski apocu" bakış açısını taşıyor ve Başkan Apo ise yepyeni çözümlemeleri ileri sürüyor. İki: Özellikle doksanlı yıllardan başlayarak Kürt Yükselişi, hızla çok büyük kütlelerle kucaklaşmıştır, bir de Kürt yürüyüşü, devlet olmadan devlet imkanlarını bulmuştur ve bu arada, sürekli kendisini yenileyen devrimci bir yükselişi kavraması hiçbir zaman mümkün olmayan unsurlar da, bu dalgaya binmişlerdir; hemen yoruluyorlar ve hep yoruyorlar.

Safralar ya da uzatmalı çavuşlar, hep yorucudurlar. Kabul ediyorum, ben de bir yorgunluk nedeni oluyorum. zamanı geldi, buna değinme gereği var. Bir kez. Türk savcıları, Türk gericiliği, Türk "tatlı su" solcuları ve çok zaman kendisine güvensiz Kürt politikacıları, benim yazı ve açıklamalarım ile Başkan Apo'nun düşünceleri arasında sürekli bire-bir bir ilişki kuruyorlar Benim her yazımdan önce Başkan Apo ile telefonla görüşme yaptığım düşüncesi çok yaygındır. Bunu, acımasız bir yanlışlık olarak görüyorum. ancak, kendimi ve kutsal doğrularımı incitmeden bunun aksine kimseyi de inandırmanın da kolay olmadığını biliyorum. Ayrıca zaman zaman beni çok yaralayan hücumlara neden olmasına karşın, çok fazla da önemsemiyorum.

Bir tanesine değiniyorum; geçen yaz, Alevilik ile ilgili bir basın açıklamasını ülkeye göndermiştim, kendimce, Alevilik üzerine pek güzel sözler etmiş ve bu arada, devlet ihalecisi Veziroğlu'nun "Alevi partisi" projesini ihanet olarak nitelemiştim, Hürriyet'te Emin Çölaşan, bunu temel alarak, bana bir küfürname yayınlıyor. Dahası var, ülkede değil Avrupa'da sözde PKK'li bir yığın Alevi bana küfür için sıraya giriyorlar; ben, bu açıklamada, biz sosyalizmi kurduğumuzda, Alevi yaşam biçimini, temel kültür olarak alacağımızı ve geliştireceğimizi söylüyordum ve bir bölük Kürt Alevisi, bunu okumadan ve sadece Emin Çölaşan'a dayanarak beni küfür ateşine tutuyordu.

Acı mı, tuhaf mı? Üzerinde düşünmek istemiyorum. Ancak ben aynı açıklamada, Kürt siyasi önderliğinin bu ihanetleri bildiğini ve "önlemli" hareket ettiğini de kaydediyordum; sonradan, Zülfikar'ı yöneten bir arkadaşım, "hocam, kusura bakma, arkadaşlar bu sözü Başkanla konuşarak yazdığını sandılar ve panikle böyle tepki gösterdiler" diyordu. Yönetici arkadaşım, içinde bana küfürler olan "Zülfikar" sayılarını da verdi; açmadım,bile, herkesin bana küfür özgürlüğünü kabul ediyorum. Kabul etmediğim bir nokta var; benim yazdığım yerde küfür ve hakaretin yayın ilkelerinde yeri bulunmuyor, bunlara itiraz ediyorum. Ama kusur bendedir ve ben yoruyorum.

Bir: insanlanmızın, devlet ihalecisi Veziroğlu'ndan da umutlanmaları mümkündür ve ben bu umudu kı-

rıyorum. İki: Bütün ülkemiz, dağ, taş, "Karaoğlan" efsanesi peşinde güvercin olmuş mavi göklere çıkmaya hazırlanıyordu ve ben, "Bir Yeni Cumhuriyet İçin" kitabımın önsözünde Ecevit'in büyük bir cahil ve eylülist darbe sonrasında yeniden umut sayıldığı zaman ise, Tezler'de, konuşmalarının metin analizini yaparak, generallere oynayan bir zavallı olduğunu yazıyordum. Ham umutları kırıyordum. Üç: Emin Çölaşan benim arkadaşımdı, ilk kitabını yazdı, şimdi aramızdan göçük Aziz Nesin, İlhan Selçuk ve bütün Türk aydınları, Emin'i kutluyorlar, Ekonomi Nobel Ödülü'ne aday gösteriyorlardı; sonradan okudum ve çok geri bir kitap olduğunu ve Turgun Özal'ın propagandasını yaptığını açıkladım. Sonradan Emin dahil herkes kabul etti ama, yorgun ve kumarbaz, aydınlarımızı bir kez yormuştum; ham umutları koparmak da yorucudur. Dört: Madam Çiller çıktı, görevimi yaptım ve "Madam" dedim, belki tesadüfen ve belki de bilerek, kan emici kişiliğini sergiledim, önceden haber verdim; benim yazdığım gazetede, galiba Gündem'di, Ragıplardan birisinin beni "hırçın ve işbirliğini bozan" bir adam olarak azarladığını işittim; "hırçın" sözü, Tkp'lilerin çok zaman benim ismime ekledikleri bir sözdür. Beş: Kürt Yükselişi'ni gördüm, herkes küfrediyordu, ben Bekaa Vadisi'ne gittim, lideri ile görüştüm, görüşlerinden yasaların imkan verdiklerini aktadım, o zaman bu zaman değildi, ülkede ilk kez oluyordu, Kürtlerin çoğu da yükselişe kızıyordu; yine Ragıplardan birisi, terörist medyada beni "Apo makyajcısı" ilan etti. Bu söz yakın zamanda Dgm savcılarının ağzındadır, beni mahkum etmek için Ragıplardan birisinin bu sözünü alıyorlar ve kullanıyorlar; son zamanlarda "Yürüyüş" kitapçığımın da, "Apo'yu övmek" suçundan mahkum olduğunu öğrenmiş bulunuyorum. Kimseyi övmüyorum, doğruları söylüyorum; Apo'yu hiç övmediğimi, "dostlarımıza" anlatamamakla birlikte, döndüğümde, Dgm savcılarına anlatabilmeyi umud ediyorum.

Yorduğumu kabul ediyorum. Üç parça olarak yayınlanan "Ordu" incelememin de, pek çok Kürdümüzü ve bu arada Yaşar Kaya ve Serhat Bucak dostlarımı pek yorduğunu öğrenmiş bulunuyorum. Yorduğum için özül diliyorum; ancak işimdir, yormaya devam etmek durumunda olduğumu da ifade ediyorum.

CEPHEYE

Ben Başkan Apo ile telefonla görüşmüyorum; ancak hiçbir açıklamasını kaçırmıyorum. Son günlerde ülkemizde önemli gelişmeler vardı, ne düşündüğünü merak ediyordum; sürekli deplasmanda olduğum için, geçen hafta sonu, pek güzel Strasburg kentinde bir konferans verdim, bu hafta sonu Viyana'da Noruz kutlamalarındayım, gelecek hafta sonu Brüksel'de bir panele katılacağım, izleyemediklerim oluyor ve bu nedenle arkadaşlarıma hep soruyorum. Geçen pazar akşamı, ben uçaktayken, yaptığı "Ordu" ile ilgili açıklamasını sonradan duydum ve Politika'da yayınlananı okuma imkanı buldum; kendisini yenilemeyen ve politikaya dinamik bir biçimde yaklaşmayanların, bu açıklamaları izlerken yorulacaklarını sanıyorum.

Devam ediyorum; sevgili Serhat'ın yazısını iki ve belki de üç kez okudum, anlayabilmek için pek çok yorulduğumu saklayamıyorum. Bizim gazetede neden bu denli özensiz yazılar çıkıyor; sevgili Serhat yazmaya mecbur mu, hiç anlamıyorum. Serhat, "kimse bize 27 Mayıs'ın halk devrimi olduğunu yutturmasın" diyor; söz, benimdir ve kimseye yutturmaya çalışmıyoruz. 27 Mayıs konusunda sevgili Serhat ile aramızda görüş ayrılığı olduğu anlaşılıyor; olsun, çok önemli bulmuyorum ve bir sakınca görmüyorum Ancak Serhat'ın imam-hatip okulu sayısını az bulmasını ve yüzde doksan sekizinin müslüman olduğunu iddia ettiği topraklarımızda kuran kurslarını daha da çoğaltmaktan yana bir tutum almasını, çok şaşırtıcı ve aşırı kızgın bir yaklaşım olarak görüyorum. Fırıldak Erbakan takımının sözleri bizim ağzımıza yakışmıyor.

Bir: Hangi yüzde doksan sekiz'imiz müslümanmış ve nasıl müslümanmış? Ülkemizde pek çok "pratikçi" olmayan müslüman vardır; "non-pratiquant" dinlerde teknik bir sözcüktür, kiliseye, sinegoga veya camiye gitmeyen, ama yine de, dinine bağlı inananları anlatıyor. Bunlar için, imam-hatiplere ve kuran kurslarına ihtiyaç yoktur. İki: Halklarımızın üçte birisinin, Türk, Kürt ve Arap kökenli "Alevi" olduğu söyleniyor ve Alevi halklarımızın sünni imamlarla ve sünni kuran kurslarıyla hiçbir ilgisi yoktur. Benim sosyalizmi kurduğumuzda temel yaşam biçimi olarak alıp geliştirmeyi önerdiğim Alevi kültürümüzün sahiplerini incitmeden, bunları karşıya almadan, imam-hatip okullarının ve kuran kurslarının artırılmasını savunmak imkansızdır. Kürt politikacılarımızı, ikinci kez, öğrenci politikasından uzaklaşmaya çağırıyorum. Üç: İmam-hatip okulları, Refah'a kadro yetiştiren fabrikalardır. Dört: Bizim sorunumuz dinle değildir, biz dindara saygılıyız. Gençlerimizi ölüme gönderen, halklarımızın nefreti Şevket Kazan, işte bu okulları en iyi temsil eden bir imam-hatip mezunudur. Beş: Bizim kuracağımız düzende, devletin din okulları açması yoktur ve olmamalıdır. Din işlerini, güçlendirilmiş yerel yönetimlere bırakma önerimi tekrarlıyorum. Altı: Bizim, Sovyet düzeninin din konusundaki yanlışlarını tekrarlama lüksümüz bulunmuyor; ancak, inanan insanla Refah yobazlarını kesinlikle birbirinden ayırmak durumundayız. Ayıramayanlara, Başkan Apo'nun, geçen hafta Politika'da çıkan açıklamasından aktarıyorum: "Refah Partisi, politikasıyla, en taşra, en artık, en para etmez, ne varsa ona talip olmak isteyen, burjuvaziyi temsil ediyor. Aslında Türkiye burjuvazisinin en yeteneksiz, en çaptan düşmüş partisidir." Politika

yapmak isteyen Kürtlerimizin, bu sözler üzerinde düşünmelerinde yarar var; her yeni olay, bunu doğuruyor.

Artık ortaya çıkıyor; Refah ülkemizin en ahlaksız ve dinsel temizliğe en uzak partisidir; Fırıldak Hoca, bir doktor profesörün, bir hastasına en utanmaz bir biçimde cinsel tacizde bulunması karşısında, bu seyri bile mide bulandıran pislik karşısında, üzerine gidecek yerde, profesörün albay olmasına bakarak, bunu, Ordu'ya köpekleşmenin vasıtası sayıyor ve "ordumuza dil uzatılıyor" diyebiliyor. Yedi: Ancak Serhat Bucak, benim sevgili dostumdur ve kırmak istemiyorum. Kürt siyasal organizması üzerinde konuşma hakkını kendimde görmüyorum, fakat biz Türk tarafı iktidarımızı kurduğumuzda, bütün imam-hatip okulları ile Kur'an kurslarını, Serhat'ın memleketi Siverek'e göndermeyi vaad ediyorum.

Devam ediyorum: Apo da söylüyor, ülkemiz bir arayış içindedir ve Başkan, "ordu, Lebed'ini hazırlıyor" değerlendirmesini yapıyor. Bir arayış içindedir; daha önce de yazdık; Washington, Türkiye'ye "Pakistan modeli" öneriyor, bu modelde, generaller, sivil yönetimin görülebilir ölçüde arkasındadır. Şimdi Türkiye, bu noktaya gelmiştir; Madam ve Fırıldak, kem-küm etmekle birlikte, askerin sözünden bir adım dışarıya çıkamıyorlar. Ancak, hem Kürt davası ve hem de diğer dinamikler, böyle bir modelin Türkiye açısından istikrarlı olduğu izlenimi vermiyor; şu andaki denge dengesizdir ve hemen bozulmasını beklemek gerekiyor. Aynca ordu, kendisinin son siyasal direktiflerini daha içtenlikte uygulayacak, içişleri ve adalet cihazında düzenlemeler yapmaya elverişli bir yeni hükümet arayışındadır.

Ülkemiz bir arayış içindedir, Washington, Türkiye'ye "Pakistan modeli" öneriyor, bu modelde, generaller, sivil yönetimin görülebilir ölçüde arkasındadır. Ancak, hem Kürt davası ve hem de diğer dinamikler, böyle bir modelin Türkiye açısından istikrarlı olduğu izlenimi vermiyor; şu andaki denge dengesizdir ve hemen bozulmasını beklemek gerekiyor.

Ne yapılabilir ve ne tür senaryolar söz konusu oluyor; üzerinde durmak gerekiyor. Bu arada ben, düşünmeyi kolaylaştırmak için sürekli kavramlar üretiyorum; Meclis Başkanı Yaşar Kaya Dostumuz'dan da rica ediyorum, başkalarına hakaret ve bana da hakarete yakın sözler yağdırmak yerine, başında bulunduğu kurumu ve bu arada Kürt Enstitülerini, bilimsel politika yapmanın laboratuarları haline getirmeye çalışmaladır, öylesi layık görünüyor. "Hakarete yakın" sözünü özellikle seçiyorum; çünkü, Özgür Politika'da bana en küçük hakaret olduğu taktirde yazmayı hemen bırakacağımı söylemiş bulunuyorum. Ortak alanlarımızın dışında isteyen istediği kadar bana hakaret edebililir, kuşkusuz canım sıkılıyor, ancak ben yorucu bir vazife yaptığımı biliyorum. Bütün dünyayı izleyerek, beynimde işledikten sonra, iki halkımızın hizmetine sunuyorum; zor işimizdir Yorgunlar küfürüne alışığım; ancak bir büyük teselli bulunuyor, bana kırk yıldır küfrediliyor, ancak küfür edenler, sıra sıra, bu mücadeleyi bırakıyorlar. Ben, bana küfredip de, mücadelede kalanı bilmiyorum ve her küfredene de, bir ölçüde, "bırakıyor mu" diye bakıyorum. Yaşar Kaya'ya böyle bakmıyorum.

Devam ediyorum, ortaya attığım düşünme matrikslerinden birisi, dillendirilmesi belki bir yıla yaklaşıyor; Kürt mücadelesinin, 1990 öncesine yöneldiğidir. Apo,doksan sonrasında pek çok atılımı prova sayarak bu değerlendirmeye uzak durmuyor. Türkiye Cumhuriyeti'nin, bin dokuzyüz onsekiz ve ondokuz çizgisine döndüğünü ileri sürüyorum ve Türkiye'de özgürlük, aydın ve sol mücadelenin ise bin dokuzyüz elli sekiz ve elli dokuza çekildiğini ekliyorum.

Söylediklerim tartışılabilir; ancak, laisizm-şariat tartışmalarının bu kadar ön plana çıkması, benim bu şemalaştırma çabalarımı destekliyor. Bir: Ellili yıllarda Aydın Menderes'in babası Adnan Menderes iktidardaydı ve " Vatan Cephesi" politikasını açmak zorunda kaldı. Ülkemizi, bizden önce cephelere bölüyordu, "Vatan Cephesi" ilan ediyordu, başındaydı, insanları oraya zorluyordu ve Menderes'i zalim görerek ayrılan genç avukat Hüsamettin Cindoruk da, bazı kedi köpekler arasında, bu cepheye katılıyordu. Kedi ve köpek sözünü bilerek kullanıyorum; çünkü, Menderes, her gün bu cepheye girenlerin isimlerini yayınlarken artık evlerdeki kedileri ve finoları da saydırıyordu; karşıda olanları "ehl-i salip" "haçlılar" olarak görüyordu. İki: Yetmişli yıllarda, vatan cephesi'nin yerini, "Milliyetçi Cephe" alıyor; başında, ilk Amerikan burslusu, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının idamını bir "haçlı zaferi" sayan, Morrison Süleyman bulunuyor. Yakın zamanda, ışıkçı tarikatının tele-vizyonu Tgrt'de aydınlar ocağı başkanı profesör Nevzat Yalçıntaş, milliyetçi cephe ve hükümetlerinin kendi inisiyatifleriyle kurulduğunu açıklıyordu; bunda, Demirel ile birlikte Erbakan ve Türkeş yer alıyordu. Üç: Türkiye'de, devletin içinde cinayet şebekelerin yerleştirilmesi ve ordu ve polisle, bir yandan ülkücülerin ve diğer yandan refahcılann kenetlenmesi işte bu zamanda başlıyor. Dört: Refah'ın, cinayet şebekeleriyle bağlantısı olmadığını düşünenler fena halde yanılıyorlar.

Beş: Fırıldak Hoca-Madam Çiller hükümeti kurulduğunda, bir basın açıklamasıyla, ben bunun, bir yeni milliyetçi cephe hükümeti olduğunu ileri sürdüm; şimdi daha da netleştiğini görüyoruz. Fırıldak Hoca'nın son açıklamaları, Apo'nun çaresizlik hükümeti olarak değerlendirdiği bu zavallı idarenin, bir yeni "milliyetçi cephe" hükümeti için açıkça hareket geçtiğini ortaya çıkarıyor. Erbakan, Madam'ın Partisi için, "biz tek başımıza hükümete gelsek bile sizden ayrı iş yapmayız" türünden çocukların bile güleceği yaltaklanmaları sergiliyor ve anap'ın tabanına karşı davet üzerine davet çıkarıyor. Fırıldak Hoca, Türkeş'in artık tümüyle ordu ve laik kamo seçmesine bakarak, Yazıcıoğlu'nun "katiller ocağı" Birlik Partisi'ne yeniden kurlar yapıyor ve memur maaşları konusunda sözde ayırma ara bu konuyu sorun yapan bu faşistlerin gönlünü almaya çalışıyor. "Ehl-i salip" cephesi olarak da ak sakal Bayka Ecevit ve Yılmaz'dan, üç sc yaratıyor ve bunlara bir de medyayı koyuyor şu anda asıl konusu medyadır. Çünkü şu anda, ordunun tümüyle egemen olduğu tek alan, üç medya dediği yerdir. Ati Fırıldak Hoca, bir yeni milliyetçi cephenin Washington'un desteği olmaksızın ayakta kalamayacağını biliyor ve bu nedenle de son zamanlarda, Amerika'ya karşı, köşeleri dişe dişe bir yaltaklanma sergiliyor. Özellikle Fırıldak Hoca, "Batı taklitçileri" dediği partileri içine almayı ve düşman saydığı Washington'un ayaklarını öpmeyi, şimdi en büyük ibadet sayıyor. Bir cephe var. Bize bu cepheyi yıkmak düşüyor. Gündeme, "halk kurtuluş cephesi" oturuyor. Bunun üzerinde yazacağım; ancak şimdi üslubundan söz etmek durumundayım. Yalnız önce bir açıklamaya ihtiyaç var; bana "hırçın" diyorlar ya, ben bunlara hep gülüyorum. Çünkü ülkemizdeki bütün iş yapan cephelerde ben varım; ellisekiz-ellidokuzdaki büyük cephede, özellikle öğrenci kesiminde, lider konumundaydım. Türkiye İşçi Partisi'ni bırakıyorum; 12 Mart'ta rezistansı yürütüyordum. Eylülist döneme gelince, Aziz Nesin'i, Bilgesu Erenus'u, birkaç kişiyi ve bu arada beni çıkarırsanız, bu görkemli direnişten geri ne kalır; bizim evimiz, açlık grevlerinin, aydın buluşmalarının, kurulan pek çok derneğin merkezi olmuştur.

Bunları şimdi bir kenara bırakıyorum; ancak ilerde "insan hakları" oluşumunu ele almayı vaad ediyorum. Bunlar övünme nedeni değil, onur kaynağıdır ve onuru hep bize ait kalıyor. Gerektiğinde yaparız; Şerafettin Elçi'den Kemal Burkay'a kadar açılan bir yelpazeye dostça yönelmek durumundayız ve dostluklarımızı tazelemek aşamasındayız. Med Televizyonu'ndaki Madam Miitterand mülakatı, çevirideki kusurları bir yana, fevkalade sevindiricidir; aynısını, Paris merkezli Kürt Enstitüsü ile de yapmak gereğine inanıyorum.

Aynı yaklaşımı Türkiye örgütlerine de yöneltmek durumundayız; benim Kemal Paşa fotografları konusundaki gereksiz hassasiyeti çözmeye yönelik açılımlarım, doğrudan doğruya Ödep'i rahatlatmakla ilgilidir. Bunların bir bölümü Kemal Paşa fotoğrafları asıyor ve diğer bölümü indiriyordu; şimdi de bazı Kürtlerimiz. Alevi derneklerinde Kemal Paşa fotoğrafları asılmasını sorun yapıyorlar. İlericiliğimizin, putlarla ve put kırmakla ve bu arada Kemal Paşa'nın kişiliğine saygısızlıkla hiçbir ilgisi olmamak durumundadır, yaptıkları ve özellikle, halk gerçekliğine düşman bo tıkaları, kesin eleştiri konusudur. Kendi konumumuzu çok netleştirerek, eleştirimizden hiç vazgeçmeden kemalistlerle ve çok zaman bağnaz sunnilerin yüzünden kemalizme sığınmak zorunda kalan Alevi yurttaşlarımızda her türlü işbirliğine hazır olmak durumundayız.

"Cephe" bir yanı güçlülüktür ve diğer yanı, bir üsluptur. Ben Yaşar Kaya dostumuzun üslubunu hiç doğru bulmuyorum; oturduğu koltuğa yakışmıyor ve cephe sanatına ve dostluğa aykırı düşüyor. Beni, "megalomani" ile suçluyor, insaf, ben kendimi beğensem, bu kadar çok çalışır mıyım; kendimi geliştirmek, kendimi kendime beğendirmek için, günde kırk sekiz saat çalışıyorum. Hala yetersiz buluyorum; ancak, benim düşüncelerimin çok net ve devrimci olduğunu, bende düşünce açıklama konusunda pek az kimsede görülen bir medeni cesaret olduğunu kabul ediyorum. Yaşar Kaya karıştırıyor.

Bunları anlıyorum da, anlamadığım, bizim gazetenin yazarlarına ne olduğudur? Birisi tutuyor, "oğlunu çok seviyor; bu devrimci değildir", diye yazıyor. Birisi çıkıyor, "dağa çıktım diyor, olsa olsa Uludağ'a çıkmıştır" diye buyuruyor. Yaşar Kaya da, bir kitabçığımın kapağına beni tabancalı gösteren bir haftalık derginin kapağını almıştım, "tabanca nerde, olsa olsa çakı taşır" diye beni küçültmek istiyor.

Şimdi ben gülüyorum; 28 Şubat gecesi, geç vakit, Med televizyonunda açık oturumdaydık, Mgk bildirisi geldi, ilgili arkadaşımız çok kısa özetledi, bu arada, yayın sırasında benim inceleme imkanım oldu ve hem "bu bir yeni hükümet programıdır" dedim ve hem de başka maddelerini incelerken, "bakın, buradaki sözler, galiba, işkenceyi kaldırma direktifine benziyor" diye ekledim. Şimdi, bu kez hükümet işkenceye son verme politikalarına başladığını açıklıyor, galiba, risk alarak haber verdiğim gelişmelerden birisi daha doğru çıkıyor ama ben merak ediyorum, Yaşar Kaya dostumuz işte Manir'i de alıp, "yok yok, siz yanlış duymuşsunuz" mu diyecek? Doğrusu bu ateş ile bir anma haftasında içimden sadece gülmek geliyor.

Bir de Kaya dostumuz [illegible] dönemin-de, ben [illegible] götürdüklerinde [illegible] bilmiyorum, ama [illegible] Karakolu'ndan, [illegible] mütteferrikaya

kapattılar Böylece, Türkiye solunda, işkenceleriyle ünlü bu polis merkezini de görmek imkanını bulduğum için hep sevinç duyuyorum ve ayrıca Yaşar Kaya'ya borçlu kalmadığımıda biliyorum. Ben de, doksanlı yılların ileri bir zamanında, Yaşar Kaya dostumuzu bulup, galiba Ülke Gazetemiz için, bir mülakat yapmıştım; bu benim bilgime göre, Yaşar Kaya'nın Kürt Yükselişi ile yeniden buluşmasıdır. Dostuz, dostlar arasında bu tür karşılıklı yardımlaşmalar oluyor, sözünü etmeye değmez. Ama, ne de olsa, bizim ikimiz de de "megalomani" hastalığı var. Dağda ateş var mı?

Kemalist Kürtler

Bazan kendime soruyorum, eğer bunlar bana böyle yazıyorlarsa düşmanlarına nasıl küfrederler; zaman zaman karşılaştığım küfürler nedeniyle böyle düşündüğüm oluyor. Sonra, hemen bu sorumun pek yersiz olduğu sonucuna varıyorum: bunlar beni düşmanlan olarak görüyorlar ve bana. nefretle yazıyorlar. Özgür Politika'da. son haftalarda benimle ilgili fıkraların yazarları, kinlerini kusuyorlar. Böylece sorumu ve sorunumu unutuyorum.

Kızıyor muyum; yıllardır, "bunlar, bana küfretmeyecek de kime sövecekler" sözü, benim tekerlemelerimden birisidir. Bazıları, bana küfretmeye mahkumdur. Üzülüyor muyum; insan soyu, kendisine her türlü küfür karşısında üzülmek durumundadır. Bende küfür hiç olmamıştır ve hep eleştiri vardır; eleştiriyi bilmeyenlerde ise, küfür hep ön plandadır. Bazılarını anlıyorum ve bazılarını hiç anlamıyorum; küfredenlerden birisi ve en küfürbazı, maocuymuş, anlıyorum, bunların bana bitmez tükenmez bir kini var ve her yerde fışkırıyor. Ancak Başkan Mao'ya büyük saygım var, maoculara hep büyük eleştirilerim olmuştur; bu nedenle, maocuların bitmez tükenmez küfürlerini hakettiğimi kabul ediyorum. Ayrıca eleştiri bir disiplindir; bu disiplinden gelmeyenlerin küfürünü hep hak ediyorum.

Nasıl haketmem ki; görebildiğim bütün yanlışların üzerine gidiyorum ve putları kim kırarsa heyecan duyuyorum. Bir putumuz daha vardı; "hapishane üniversite" diyorduk, bunun, siyasal tutsakların halk insanlarıyla birlikte yattıkları zaman ortaya çıktığını göremiyorduk, ancak siyasal tutuklular hep birarada yatınca, tutsaklara zülüm insan hayalini zorlayınca, hapisciliğin ufku zaptetme ve iradeyi kırma fonksiyonları da ilave olunca, salt hapis yatmanın, ne kadar uzun olursa olsun, pek de bir yenileşmeye yol açmadığını göremiyorduk. Ben hep birlikte göremediklerimizi hissediyordum; bu nedenle, anında "zından konferansı" kapısına sahip çıktım, biz Türkler için de "zından konferansı" gerektiğine inanıyordum. Zındanda insancıklarımızın çoğu, az duygusallık, az lumpen ahlakı. iki-üç roman özeti kazanıyor ve sonunda mı. sonunda bir "Selim Çürükkaya" adayı oluyorlar. Belki "selım çürükkaya" tipolojisine de ihtiyaç var: ama, büyük bir kinle küfreden bu eski maocu, bana çürükkaya yı hatırlatıyor. Yeni selim çürükkaya üretimine karşı uyarı görevimi yerine getiriyorum.

Peki? Yapacaklarım ikidir: birincisini hep söylüyorum, eleştiriyi seviyorum, eleştirilmeyi geliştirici buluyorum, ancak gazetenin bir esnaf kahvesi olmadığını da biliyorum, esnaf kahvelerinde tartışma ile küfür hep birbiriyle karıştırılıyor, esnaflar kahvelerinde birbirine küfür ediyorlar ve sonunda kolkola çıkıyorlar, ama ben böyle bir ahlak erimesi karşısında irkiliyorum ve bana böylesine kin duyanların yazdığı gazetelerde işim olmadığını hep söylüyorum. Kaya'yı, Bucak'ı ve bu maocu küfürbazı, Özgür Politika'ya bırakıyorum; bu, son yazımdır. En az iki yıldır, yöneten arkadaşlarıma, benim bu cephede işimin bittiğini söylüyordum, yazmayı kesmek istiyordum; bana hep ısrar ediyorlardı ve ben de inanıyordum; tamam'dır ve hiçbir talebim bulunmuyor. Ancak artık iki halklı oldum, ayrıca Kürt halkındanım, halklarıma karşı görevden kaçma terbiyem yoktur ve ayrıca, biz bu işleri bir Türkiyeli devrimci ve bir sosyalist olduğumuz için yapıyoruz; bu küfürbazlar beni okumayı bırakırlarsa ve legal alandaki bu en başarılı kurumlardan birisi olan Özgür Politika'yı yönetenler, ahlaklı gazeteciliği öğrenirlerse, bütün bunlar da, ben ülkeye dönmeden önce olursa, yine de yazabilirim. Ayrıca küfürbazlarım beni affetsinler, küfürlerini pek önemsemiyorum; benim kırgınlığım Gazete'nin yöneticilerin gazete ahlakını öğrenmemek için inat göstermesinden kaynaklanıyor. Ancak şimdi yazmam bitmiştir; kutluyorum.

Bu kadar değil ve ikincisi şudur; Yaşar Kaya'nın yazısını okumamıştım ve bana yapılan özete göre "hakarete yakın" nitelemesini yapıyordum, Bucak'ın yazısını biliyorum ve bu maocu küfürbazın yazısını ise Noruz için gittiğim Viyena'da gördüm, tanıdığım ve pek okuduğum birisi değil ama bana

küfürleri başlığında görülüyordu. Bunların kaybolmasını istemiyorum, Gazete'den getirttim; ayrıca bu maocunun İstanbul'da Demokrasi'nin de yazarı olduğunu, ancak Demokrasi'nin yönetenlerinin bu küfür yüklü yazıyı çöp sepetine attıklarını öğrendim, bunların Avrupa gazete sütunlarında kalmalarına gönlüm razı olmuyor. Bunları, yakın zamanda çıkacak olan "sicil" adlı kitabıma alacağım; ama, beni yine affetsinler, başlıklarını, içeriklerine benzetmek istiyorum. Kaya'nın yazısını, "Megaloman Yalçın Küçük", Bucak'ın yazısını "Yutturmacı Yalçın Küçük" ve bu maocu küfürbazın yazısını da, "Şişinik Yalçın Küçük" olarak yayınlayacağım; bunların, Özgür Politika'da yayınlandığını ekleyeceğim; göçmen olmayan Kürt ve Türk halklarımız bunları bilmek durumundadır.

Yalnız, "Sicil" kitabımda bir eksik kalıyor, ortak gericiliğimizin ve bu arada Tkp'lilerin, bana yüklediği sıfatlardan birisi eksiktir; bu, Mahir Sayın'ın okumadığım küfürlerine denk düşüyor, ama Mahir, Kürt olmadığı için kitabıma almıyorum. Bu arada Yaşar Kaya'dan rica ediyorum, birisine sipariş vermelidir, Mahir'in yazısı da yeniden çıkarsa, bunu da, "Hırçın Yalçın Küçük" başlığıyla kitabıma almayı vaad ediyorum. Yalnız, bir ricam daha var, bu benim müstakbel küfürbazımın hiç olmazsa yaşamının bir döneminde üç kaz gütmüş olmasını özellikle arz ediyorum; çünkü, artık hayatında üç kaz bile gütmemiş olanların küfürlerinden bıktım, bunu belirtmek mecburiyetimi duyuyorum. Küfürbaz mı; bunda da bir imtihan var, hiç olmazsa yaşamında bir kez üç kaz gütmek zorundadır.

Böylece bu iş tatlıya bağlanmış oluyor, hepsi geride kalıyor ve şimdi yeni incelememe geçiyorum, ben bu incelememde "kemalist kürtler" kategori ve tipolojisini ele almak istiyorum. Bu konu, Kürt Aydını'nı ele almaktır. Bunu çok önemli buluyorum; çünkü, bugünkü Kürt Aydını öylesine hastalıklarla dolu, öyle kısır ve öylesine itici ki, hareketin tabanında müthiş bir güvensizliğe kaynaklık ediyor ve genç militanlar, özellikle "gundi" kökenli olanlar, çıkış kaynaklarının da itişiyle, bir aydın düşmanlığına yöneliyorlar. Böylece, bugünkü Kürdistan Aydını, Kürt halkımızın yükselişine katmerli engel oluyor; hem aydın fonksiyonunu yerine getirmiyor ve hem de bir aydın düşmanlığına zemin hazırlıyor, şimdi bunu ele almak gereğini duyuyorum.

Bir yanıyla, altmışlı yıllarda ülkemizde solun patlamasıyla birden bire yazar ve hatta büyük yazar olan ve yüksek sol dalgaya binen, pıtrakgillerden Türk yazarlarına benziyorlar, akıllarına ne gelirse yazıyorlar. Şimdi Kürdistan Cephe'de en çok olan yazar türü'dür; benim bu son küfürbazlarımın üçü de, sonradan, en yeni terminoloji ile Kürtler'in "erken devlet" aşamasında yazar olmuşlar. Üzülüyorum ve hatta utanıyorum, ama değinmek zorundayım; ben Yaşar Kaya'nın yazısından söz ederken okumamıştım, bana hakaret ettiğini ve beni kurtardığını yazdığını söylediler, eksik olmasın, kurtardığını söylediği yerden o zamanlar İstanbul'un en ünlü zındanına götürüldüğümü belirttiğimi hatırlıyorum. Ama ne yazık, "sicil" kitabıma almak için. Kaya'nın artık çok ünlü olan bu yazısını Gazete'den rica ettim ve şu anda okumuş bulunuyorum. Ne mi, diyorum; sadece "hey Allah" diyorum. Okuyunca utandım, bir kez, ben Yaşar Kaya'yı o günlerden hatırlamıyorum ve daha önemlisi, bizim o zamanki mücadelemiz Menderes Bayar istibdatına karşıydı ve biz, gençliği "demokratize" ederken, Bayar-Menderes zülmu bize karşı Kürt gençliğini örgütlüyordu. İstibdatın gençlik lideri, Samet Gündoğan adında bir Kürt idi ve bizi polislerden daha çok tutucu Kürt gençleri sıkıştırıyordu. Biz mücadelemizi iyi götürüyorduk, sonunda devlet polis zoruyla bizi dağıttı ve benim koltuğuma Samet Gündoğan adındaki bu Kürt'ü oturttu. Bunların hepsi, zamanın gazetelerinde yazılıdır; ve burada kalmıyor, ünlü Türk gericisi Demirel, daha sonra, Samet Gündoğan'ı Elazığ'dan milletvekili yaptı. Yaşar Kaya'nın hiç bilmediği bir konuyu ve aşırı milliyetçi bir tahrifata tabi tutmasını çok yadırgıyorum ve bunları yazarken, Kürt halkımızın adını taşıyan bir Parlamento'nun başkanının böyle bir bellek kaybına uğramasını gözlemekten çok acı çektiğimi tekrar ediyorum; ama ahir zamanında, bu kadar meşguliyeti varken, yazarlık türü zor bir meslekte, neden kendisini deneme ihtiyacı duyuyor, bunu da hiç anlamıyorum.

Bu noktanın bir önemi var mı? Bunlar halk hareketlerini anlamada çok öneml ipuçlarıdır, yoksa, bütün yanlışlarına karşı değinmek istemezdim, mecbur kalıyorum Yalnız bir nokta daha var, Kürt gençliğimizin bu dönemde tümüyle istibdatın yanında olduğu düşüncesi çok yanlıştır; bizim cephede ve benim yanımda Yaşar Kaya'yı hatırlamıyorum, ancak, Mardin'den Abdullah Timur ve daha sonra adı uğursuz işlere karışan Elbistan'dan Sıtkı Elbistan, benim en yakın mücadele arkadaşlarımdı, ben ilk Kürtçe türküleri Abdullah'tan dinliyordum, bana her fırsatta türkülerini söylüyordu. Bizim cephemiz halklar cephesiydi; ancak, bizim karşımızdaki gençliğin önde gelenlerinin hepsi Kürt'tü; bu 27 Mayıs açısından önemli bir noktadır.

27 Mayıs'ın ilerici çizgilerinin yanında Kürt Dava-

sı'nda gerici bir çizginin sahibi olduğu çok doğrudur; yalnız, bu doğruya eklenecekler var. Bir: Özgürlükçü gençlik olarak bizim karşımızdaki hükümet yanlısı gençlik kuvvetleri Kürt gençlerinin yönetimindeydi. İki: Bugün çıkan şeriat kaygısı o zaman da fışkırmıştı ve şeriatı ceryanını o sırada, Said-i Kürdi'nin nurculuk tarikatı temsil ediyordu ve yeşil bayrağı, Said-i Nursi olarak da bilinen, Said-i Kürdi taraftarları açıyordu. Üç: Menderes, bizim halk muhalefetimizden çok sıkıştığı için, Kürt oligarşisi ile flört kapılarını açıyor ve Şeyh Said'in torunu, şimdi azız dostumuz, Abdülmelik Fırat'ın yaşını büyüterek meclise sokuyordu, şimdi Dostumuz Melik Bey, bana yeni nüfus kağıdını kendisinin çıkarttığını söyledi; ancak o zamanlar, bu olay büyük bir anayasa skandalı sayılıyordu. Dört: Oy planında, Bayar-Menderes zulmünü değiştirecek imkanlar Batı'dan çıkıyordu; ancak şeyhlerin ve feodallerin boyunduruğunda Kürdistan zülmun oy deposu olarak ortaya çıkıyordu. Özetle, o sıralarda Kürt halkımız, şu sıralarda bazı öğrenci çaplı aydın ve politikacıların yapmak istedikleri türden, topraklarımızdaki kamplaşmada karanlık cepheye konuyordu.

Hiç kimse, her halk hareketinin, tutarlı ve her halk devriminin bir pınar kadar saf olacağını düşünmemek durumundadır; tam tersine, halk hareketleri tutarsızlıklaria yüklüdür. Daha açıkça yazmak zorundayım; halk hareketlerini abartmak, sadece cahillerin işidir.

Halk hareketleri çok çizgili ve çok renklidir.

Bu tarihsel saptamaların teorik işareti; sosyalist devrime kadar bütün devrimlerin tutarsızlığı üzerinedir. Hiç kimse, her halk hareketinin, tutarlı ve her halk devriminin bir pınar kadar saf olacağını düşünmemek durumundadır; tam tersine, halk hareketleri tutarsızlıklarla yüklüdür. Daha açıkça yazmak zorundayım; halk hareketlerini abartmak, sadece cahillerin işidir. Halk hareketleri çok çizgili ve çok renklidir; böyle olmasaydı, birincisi, nakşibendi şeyhleri Ubeydullah ya da Sait'in hareketlerinde halkçı çizgiler bulamazdık; Mustafa Barzani, Kürt halkının seçkin liderlerinden birisidir, ancak ufku hep büyük devletlere bağlıdır. İki: Bedirhan, bir gecede, on bin süryanıyi doğramıştır, buna bakarak, Bedirhan'ı tümüyle halkçı çizgilerden soyutlayacakmıyız? Üç: Simko Ağa, bölgesindeki hristiyan liderleri görüşmeye çağrıp boğazlamıştır, bu durumda, Simko'yu, Kürt halkının mücadele tarihinden çıkartacakmıyız? Uzatmak istemiyorum; bilimsel bakış bir tartı ve bir vezin işidir, yazarlık yoluna özenen Kürtlerimizi, ölçülü olmaya çağırıyorum. Eleştirmen Nurullah A-taç, tanınmış yazar Yaşar Kemal için, "o, okur-ya-zar değil, sadece yazar" diyordu; ben de bu yeni Kürt yazarlarımızı, en az yazdıkları kadar okumaya ve düşünmeye çağırıyorum.

Ancak geçerken benim küfürbaz yazarlarımın sorunlarının da pek bunlarla, 27 Mayıs'la ya da kemalizmle, ilgili olduğunu sanmıyorum; bu noktaya gelmek üzereyim. Ben gülüyorum ve aktarmak istiyorum; anlatan, Sevgili Dostumuz Leyla Zana'dır. Pek sevgilimiz Beşikci'nin, en kibar sözcüklere çevrirek aktarıyorum, sık sık ve bir öfkeyle, "bu Kürtler akılsız, gazetede, Mihri Belli her gün kemalizm propagandası yapıyor, ses çıkaranları yok" dediğini söylüyordu; kuşkusuz, hapse girmeden önce Paris'te söylüyordu. Doğrudur; Belli, her yazısında, Kemal Paşa'yı, savaşını, 27 Mayıs'ı süslüyor, ancak Kürt yazarlarımız arasında itiraz edeni görünmüyordu ve bunlara bakıp ben de her yerde, "bizim" gazetelerin gerçek anlamda özgürlükçü olduğunu, överek, anlatıyorum. Ayrıca, ilk kez günlüğe geçtiğimizde, gazetemizin, çok "tarafsız" olduğunun bir baş yazıyla anlatıldığını ve bunu desteklemek için, bir askerin bulunarak röportaj yapıldığını ve burada, PKK gerillaları için, "PKK itleri" dendiğini de hatırlıyorum. "Bizim gazetemiz ve bizim yazarlarımız çok demokrattır", bunu hatırlatıyorum.

Bunları hatırlatıyor ve hatırlıyorum, benim küfürbazlarımın yazdıklarımdan çok benimle sorunlu olduklarını görüyorum; sorunları zaman zaman benim kısa boyumu da aşıyor. Bazan, korkak davranıp, frenklerin ünlü sözüyle, "benim omuzlarımın üzerinden" bir yerlere söz ulaştırdıklarını düşünüyorum; nedenleri var. Başkan Apo, çok yakın bir zaman önce, Özgür Politika'nın, "Ordu Lebed'ini hazırlıyor" başlığıyla yayınladığı derslerinde, şunları söylüyor: "Ordu partisi, ideolojik ve politik bir reformu yaşayacak. Bu reforma, yeni kadrolarıyla ve yeni önderleriyle hazırlanmak durumundadır. Bu kitlenin başka türlü kendisini yaşatması mümkün değildir. Hantal olduğu için, kat kat olduğu için, kendisini dönüştürmekte zorlanacaktır. Bana göre, kelleyi kurtarmak için bir son çırpınış ola-

caktır. Çünkü, generaller yaşamaya çok düşkündür. Hızlı bir solculuk gösterebilirler. Kürt sorununu herkesten çarpıcı ortaya koyabilirler. Bu tür gelişmeleri beklemek mümkündür ve bu, bizi şaşırtmamalıdır. Orduyu bir yerde ne çok olumlu, ne de çok olumsuz değerlendirmek gerekiyor." Bunlara ben katılıyorum; ancak bunlar beni aşıyor. Fakat bu nedenle yiğitliği öneriyorum; Türkiye'de çıkan, "Atılım" Dergisi'-nin, Med Televizyonu'nda yayınlanan "Yeni Bir Tarihe Doğru" programlarından dolayı Başkan A-po ile beni kemalist ilan ettiklerini ve aynı şiddetle küfürlerini eksik etmediklerini öğrenmiş bulunuyorum. Yiğitin hakkını kabul ediyorum.

Hem yiğitlikten ve hem ciddiyetten yana olmaya çağırıyorum. Bir: Kendimi çok beğenmediğimi yazdığımı hatırlıyorum; bu nedenle kimseye beğindirmeye de hiç çalışmıyorum. İster beğenilir, isterlerse beğenmezler, ben çağdaş bir anayasada ve bizim kuracağımız düzendede, "yüksek planlama kurulu" veya "milli güvenlik kurulu" türünden mekanizmalara karşı değilim, bana göre çağdaş bir kamu yönetiminde yerleri var. İki: Ancak ben bu kurulların içinden hoşnut değilim; generallerin emekçi halkımızın çıkarlarından uzak düştüklerini, tekeller ile Wasihgton'un ideolojisini benimsediklerini ileri sürüyorum, bizim bakışımıza yakın subayları arıyorum. Üç: Ordu'yu ciddiye almayanların hiçbirisini ciddiye almıyorum ve öğrenci politikacısı sayıyorum. a. Altmış sonlarına doğru yükselen Türkiye gençleri ordu'yu ciddiye aldılar ve Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu'nu kurdular. b. Yetmişli yılların sonlarına doğru ayaklanan Kürdistan gençleri, Kürdistan Halk Kurtuluş Ordusu'nu kurdular. Kendilerini ve yaptıklarını ciddiye aldıklarının işaretidir. Dört: Türkiye Ordusu'nda her zaman ve en zor şartlarda bile emekçi halkını düşünen genç subaylar olmuştur. Beş: eylülist zalimler, 1978 Harp Okulu çıkışlıların hepsini, üsteğmen oldukları zaman, büyük işkencelerle tasfiye etmişlerdir. Bunlar arasında, sadece evi benimkine yakın olduğu ya da beni okuduğu için ağır işkence gören üsteğmenler de vardır. Altı: Ben bana küfredenlerin, hayatlarının bir aşamasında hiç olmazsa bir kez üç kaz gütmelerini istiyorum. Çok mu?

Devam edebilir miyim? Bir: Med Televizyonu'nda, Ahmet Türk Dostumuz'un da katıldığı bir oturumda şematik olarak açıklamaya çalıştığımı hatırlıyorum, imam-hatip okulları, eğitim kuruluşları değil, Refah Partisi'nin kadro fabrikalarıdır. İki: Sorun, din ile laikler arasında değildir; imam-hatip fabrikalarından çıkanların beyni, uzun yolda taş yemiş bir otomobil camına benziyor, bu binlerce tuz-buzun her parçaçığında bir beyincik vardır, bunların her birisinin bu kadar kolayca yalan söylemeleri bu yüzdendir. Bu fabrikadan çıkanlar, özgürlüğe, halk gerçekliğine düşman ve akıl düzeninden uzak karanlık canlılardır; ben daha Mgk bu konuyu ele almayı bile düşünmezken, Politika'da, bunların kapatılmasını istemiş bulunuyorum. Üç: Mazoşist değilim, demokrat olmadığımı yüz kez yazdım, 27 Mayıs sabahı demokrat mücadeleri arkamda bıraktım; Mgk'nin, Türkiye soluna ve Kürt halkına cephe almayan 28 Şubat tarihli kararından rahatsızlık duymuyorum. Dört: Demokratik vehimlerim hiç bulunmuyor. Ülkemizin demokrat olmadığını bildiğim için, Mgk kararlarını ayrıca demokrasiye karşı bir darbe olarak görmüyorum. Beş: Artık Ercan Kanar-Sedat Yurttaş çizgisinden utanç duyduğumu ifade edebiliyorum; biz, doksan üç yılında bir darbe olduğunu söylemiyorduk? Güreş-Çiller Darbesi'nden söz eden bizler değilmiyiz? Bunlar, ardadaşlarımız Hatip ve Leyla'nın ve Orhan ile Selim'in ve Mahmut'un hapse kondukları tarihi, 2 Mart'ı, "Mart Darbesi" saymıyorlarmıydı? Bu ilk okul öğrencileri, darbeyle maytap tabancasını mı karıştırıyorlar? Bu köksüzlük, doğrularımızı kusma, bu esnaf politikacılığı bana acı veriyor. Benim gördüğüm bunların öğretmenlerinin Cengiz Çandar-Ahmet Altan familyası olduğudur.

DALGACI AYDINLAR

Ne yapılabilir? İlk akla gelen şudur: Özellikle Avrupa'daki bu yeni Kürt Aydın topluluğunu çok ciddi bir eğitime tabi tutmak gerekiyor. Bunların hepsini, "zındandan konferansı" benzeri, bir hülya ve bilgi kazanında bir süre arıtmak ihtiyacı kesinlikle ortada duruyor. Okumalarını ve özellikle, "Bir Yeni Tarihe Doğru" türü video halinde mevcut ders programlarını tekrar tekrar izlemelerini ve zaman zaman da teste tutulmalarını ciddiyetle düşünmek durumundayız. Çünkü bu halleriyle, tekrar ediyorum, her toplumun yenileşmesinde vazgeçilmez bir yere sahip olan aydınlık fonksiyonlarını yerine getirmemeleri bir yana, kısırlıkları, iticilikleri, ham övünmeleriyle, tabanda ve özellikle köylü kökenli kadrolarda, büyük bir aydın güvensizliğine yol açarak, sakıncalarını katmerleştiriyorlar.

Bunların yazılması gerekiyor; ancak yazılmasının kolay olmadığını biliyorum. Ancak bu son yazımdır; yeni husumetleri ve küfürleri umursamayan bir konumum var. Bu konumumu özellikle yazma ihtiyacı duyuyorum. Bir: Doksan bir genel seçimlerinde Shp ile ittifak çerçevesinde, Hep kontenjanın-

dan, Türkiye millet meclisine milletvekili olmam ciddiyetle önerilmiştir ve ben sadece teşekkür ettiğimi hatırlıyorum. İki: Kürdistan Parlamentosu üyeliğiyle onurlandırılmam istenmiştir ve sadece teşekkür ettiğimi biliyorum. Üç: Ortak gazetelerimizin hazırlık çalışmalarını ben yürütüyordum, görüşmelerin hepsi Toplumsal Kurtuluş bürolarında oluyordu, beni affetsinler, o sıralarda yazarımız olarak bu benim küfürbazlarımız hiç aklımıza gelmiyordu, sonra yazmama sıra geldi ve koşulum olup olmadığı sorulunca, "ben para almam" diyordum. Dört: Daha sonraki bir görüşmemizde, Başkan Apo, bana, "hocam, onuruma dokunuyor, bunlar bizimle ortak mücadele ederken bizden para alıyorlar" diyordu ve hepsi parayla yazıyordu. Beş: Türkiye solunun bütün gelenekleri kara değildir ve ben Türkiye solunun en has çizgilerini sürdürmek istiyorum: Yaşar Kemal, altmışlı yılların sonunda bütün zamanını, Ant ve Yön Dergileri'nde yazmaya ayırmış ve bir kuruş almamıştır. Aziz Nesin, politik ve kültür yazılarından kuruş almamayı ilke saymıştır. Bunlar bizim güzel geleneklerimizdir. Altı: Türkiye solunda en az gücü olan bile, siyasal çalışmalarının giderlerini kendisi üstlenir; seksenli yıllarda biz Aziz Nesin ile aydın direnişini yaparken, nakliyat dahil her masrafımızı kendimiz yapıyorduk. Yedi: Bizde örgüte yük olmamak esasdır; ben Paris'e yeşil pasaportla geldim, ancak hükümet sonradan beni elinden kaçırdığını düşünmüş olmalı, yayınevlerime bile baskı yaptı ve bütün gelirlerim kesildi; sıkıntılı günlerim oldu, iki yüz franklık yardım için beş saat kuyrukta bekledim, hiçbir örgütten ve özellikle Kürt kardeşlerimden on para almadım. Şimdi sıkıntılarım geride kaldı ve on para almadığım için, sıkıntıya dayanabildiğim için, sadece kendi kendimi kutluyorum. Sekiz: Kürdistan halkım için mücadele bana sadece hapis getirdi, hücre getirdi, zindan getirdi. Dolayısıyla, bu eleştirilerim sonucunda, kaybedeceklerim en fazla, hücrelerim ve zindanlarımdır.

Bu kadar mı? "Üç kaz gütmelerini" istiyorum; ne mutlu bizim için, 12 Eylül sonrasında, toplum önünde "Kürt" sözcüğünü ilk kez telaffuz etmek bana, Kürtçe türkü söylemek de Bilgesu Erenus'a nasip oldu. Sonuncusundan söz etmek istiyorum; şimdi Kürtçe söyleyen Kürt ve Türkler çoğaldı ve Bilgesu artık söylemek bile istemiyor, hatırlatılmasından bile utanır bir hali var. Ancak ilk kez Kürtçe söylediği için pek çok kez hücrelere girmiştir ve birisi de Virarışehir'de oluyor. Konserinden sonra gözaltına alıyorlar; polis, bir ara söylediğinin Kürtçe olup olmadığından tereddüt ediyor ve bir Kürt bekçiyi çağırıyor, bekçi biraz alık rolünü oynuyor ve ana dili Kürtçe olan birisi olarak Bilgesu'nun türkülerini hiç anlamadığını söylüyor. Bilgesu'yu bırakıyorlar; biz, bunu hep, halkımızın olağanüstü becerisi, olağanüstü dayanışmasının bir örneği sayarız; buna benzer öyküleremiz çoktur ve bunlar beni hep heyecanlandırıyor. Sadece, zından ve zulüm mü; bu mücadele, bize, sıradan halkımızın, Fransızcasıyla, "tout a fait ordinaire" Kürt halkımızın, inanılmaz sevgisini kazandırdı. Biz sadece zulüm mü görüyoruz; "ah!" bu halklarımızın, Türk ve Kürt halkımızın, bunların en isimsizlerinin, en ortadakilerinin, en umulmadık, en zor koşullarda bir sevgisi var ki, bütün zülumları yeniyor ve bütün zındanları deliyor. Bunlar bizi yaşatıyor ve bunlar bizi çelikleştiriyor; işte bu sevgi ve bizimle halklarımız arasındaki bu büyük aşk, beni en büyük husumetlere karşı zırhlandırıyor ve uğurlarına, inandığım bütün doğruları söylemek için yüreklendiriyor. Her adımı atarken çok korkuyoruz, ama bu sevgiyi görünce kanatlanıyoruz. "Kemalist Kürtler" çözümlememi, bu sevginin kanatlarında yazıyorum.

Bizim kemalizmle hiçbir zaman anlaşamayacağımız nokta, bütün doğu halklarını, Arapları, İranlıları, kendi Türklerini ve Kürtleri küçümsemesidir; başta Kürt halkımıza ve aynı ölçüde olmasa bile, Anadolu'da kalan, Elen, Ermeni, Süryani halklara, şaşırtıcı olabilir, Türk halkımıza zulümle yaklaşmasıdır.

Böyle oldu; Doğu Perinçek, eylülizmin ebedi olduğunu düşünerek devrimcigeçmişe küfürlerini sürdürüyordu ve bizim mukavemetimizle durdu; arkasından bizimle ortak parti için cilvelerine başladı. Seksenli yılların ortasındadır; şimdi aramızdan göçük Mehmet Ali Aybar, Perinçek ile benim katıldığım ilk açık toplantıda, Şişli'de bir sinemada, "ortak parti" sorunu için toplandık, bizim sol tarihimizde önemli bir gündür ve Avrupa'da hatırlayanlarına çok rastlıyorum. Benim kendi açımdan ise önemi üç noktada toplanıyor, birincisi, ben o zor günlerde bir başkaldırı rengi olduğu için, ilk kez bir kırmızı atkıyla kürsüye çıktım; Türkiye basını benden çok kırmızı atkıyla ilgilendi, halkımız be-

nimsedi ve artık beni kırmızı atkısız reddediyor. İki: Önce Sevgili avukatımız Öznür Gündoğdu ile üç saat çalıştık, resim yapar gibi sözcüklerin yerini seçtik, ben bu toplantıda, eylülist darbeden sonra ilk kez "Kürt" sözcüğünü kullanmaya hazırlandım, Kürt sorununu çözmeyecek bir partide olamayacağımızı söyledim. Anlatması çok zor, önce bir bomba düştü, saniyeler ölü sessizliğiyle geçti, sonra bir gürültü patladı, salon sevinçten havaya uçuyordu. Üç: Perinçek'i kemalist bulduğumu o gün söyledim ve birlikte parti kuramayacağımızı anlattım. Bunlar da yazılıdır ve belki bir kitabımda yayınlanmıştır; "kemalizm bizi ileriye götürmez, biz kemalizmden geriye düşmeyiz" ilkesini, o gün formüle ettim. Biz kemalizmi, bir tutucu reformasyon hareketi olarak görüyoruz; ancak gerisine düşmemiz ve hele kemalistler de istediği için, akılcı eğitime karşı çıkmamız, imam-hatip fabrikalarına ikircikli bir biçimde kemalistler de karşı çıkaryorlar diye tarikatçıların kucağına oturmamiz imkansızdır.

Ben, "Yeni Bir Tarihe Doğru" video kasetlerinin, yeni bir sosyal bilimin ipuçlarını taşıdığını düşünüyorum. Orada Değerli Başkan Öcalan'ın, kemalizme çok gerçekçi yaklaşımları yer alıyor; Kürt Aydını'nın bu ders kasetleri üzerinde seminerler yapmalarını tekrar olarak yazıyorum. Eleştirebilir, reddedebilirler; ancak önce incelemeleri zorunludur. Önce yaşamı ve mücadeleyi ciddiye almak meburiyeti var.

Bizim kemalizmde hiçbir zaman anlaşamayacağımız nokta, bütün doğu halklarını, Arapları, İranlıları, kendi Türklerini ve Kürtleri küçümsemesidir; başta Kürt halkımıza ve aynı ölçüde olmasa bile, Anadolu'da kalan, Elen, Ermeni, Süryani halklara, şaşırtıcı olabilir, Türk halkımıza zulümle yaklaşmasıdır. Ancak bu haliyle kemalizmin sadece Türkiye'ye özgü bir hastalık olmadığını, kendi halk gerçekliğini küçümseme ile anlamsız bir böbür-lenmenin iç içe geçmiş bir yumağı olarak kemalizmin, kendine güvenini yitirmiş bütün doğu halklarının hastalığı olduğunu saptamış bulunuyorum; İranilerde de Kürtler de kemalist katmanlar ve hastalıklar mevcuttur. Türkiye'nin bunlardan farkı, kemalizmin, bu topraklarda iktidara kadar tırmanabilmiş olmasıdır; bu çözümlememizi, daha bilimsel bir katkı olarak yazmayı vadediyorum. Ancak şimdi değil, kemalist hastalıkların çözümle-mesini başka ve daha ayrıntılı çalışmalarıma bırakmak eğilimdeyim; burada sadece örgütsel plandaki kemalist hastalık üzerinde durmak istiyorum ve bunu, şu anda çok daha tahrip edici buluyorum.

Bir:Küfürbazlarımı yeniden kızdırmak pahasına, Sevgili Doktor Beşikci'nin "zorunlu iskan" ile ilgili olanı türünden doğrudun Kürt Davası'nı içeren olağanüstü parlak ve olağanüstü yol açıcı çalışmaları bir yana, kemalizmi, bilimsel planda çürüten çözümlemelerin çok büyük bir bölümü, benim on ciltlik "Tezler" dizimde yer alıyor. Bu çalışmalar kemalist falsifikasyonun önemli bir bölümünü gün ışığına çıkarıyor. İki: Kemal Paşa'ya atfedilen, Mayıs1919 tarihinin doğum günü olduğu sözü, bir anlamda doğrudur; insan olarak değilde, tarih yapan bir kimse olarak alınacak olursa, Kemal Paşa'nın, Mayıs 1919 öncesi yaşamı son derece sıradandır. Üç: Yurttaşlık bilgisi derslerinden bilimsel kitaplara aktarılan, Kemal Paşa'nın "Vatan ve Hürriyet" Partisi'nin bir çocukluk uydurması olduğunu kitaplarımda kanıtlayabilmiş bulunuyorum. Dört: Harekat Ordusu'nda ordu kurmay başkanı olmadığını da gösterebildim; birliklerden birisinde sadece bir kurmay subaydır. Beş: Şimdi büyük bulut yığınları içinde kutlanan Çanakkale Savaşı, birbiriyle hiç ilgisi olmayan iki bölümdür. Birincisi, aşağıda Çanakkale Boğazı'nda olan, boğazın toplarla kapatılması ve emperyalist gemilerin geçmesinin önlenmesi ile ilgilidir; "Çanakkale Geçilmez" sloganı işin bu kısmıyla ilgilidir. Bu denizcilerin ve deniz topçularının işidir; bunun Kemal Paşa ile uzaktan ve yakından ilgisi bulunmuyor; kahramanlardan birisi, sonradan paşa olan, Albay Selahattin Adil'dir. Altı: Batı tarihlerinde bir efsane olarak anlatılan Çanakkale Savaşı ise Kuzey'de Gelibolu yarımadasında olandır; Kemal Paşa burada sadece ihtiyat kuvvetlerine komuta eden bir yarbay'dır. Burada asıl kahramanlar, tarihimizde Cevat ve Vehip Paşa olarak bilinen iki kardeştir. Yedi:Çanakkale'den sonra Kemal Paşa, başarısız bir subay olarak açığa alınmıştır; daha sonra kamelist tarihçiler, bunu, Enver Paşa'nın kıskançlığına bağladılar; bir genelkurmay başkanının bir yarbayı kıskanmasının imkansızlığını da göstermiş bulunuyorum. Sekiz: Uzatmıyorum, meşhur saat hikayesinin de masal olabileceğini gösterdim; Mayıs 1919 tarihinden önce, Kemal Paşa çok sıradandır ve kurtuluşa katılmakla katılmamak arasında tereddütlü bir çizgiyi yaşıyor.

İşte şimdi kemalist kürtlere yaklaşıyoruz. Kemal Paşa, yükselen bir dalgaya atlamasını biliyor ve kemalist kürt aydını kategorisi de yükselen kürt dalgasına binenler olarak ortaya çıkıyor. a. Erzurum, önce Ermeniler'in, sonra Kürtler'in ve en sonra biz Türkler'in kültür ve mücadele merkezidir. Şimdi Türk gericiliğinin merkezi olmasına bakıp geçmişiyle ilgili olarak yanılmamayı öneriyorum;

burada, Türk ve Kürt yurtseverlerin bir çalışması ve dernekleşmesi mevcuttur. Cevat Dursunoğlu adındaki genç, ben üniversite yıllarında tanışma ve sohbet etme imkanını bulmuştum, bu halkçı çalışmaya, bir general ararken, Kemal Paşa'yı davet ediyor. b. Kemal Paşa, daha böyle bir mücadeleyi hayal edemezken, Maraş, Antep, Urfa'da, bunlar daha sonra isimlerin başına konan, "kahraman", "gazi", "şanlı" sıfatlarıyla tarih oluyorlar ve ancak bunların ötesinde Hatay ve Adana'da. Balıkesir. Manisa'da büyük halk hareketleri ve direnişleri vardır. c. Paşa, bütün bunlardan sonra katılıyor ve söz uygunsa mücadeleyi bürokratize ediyor. Ancak ben bu ayrıntılı tahlili burada bırakıyorum ve sonuca doğru yöneliyorum.

Sonuç şudur; Kemal Paşa, mücadeleye daha sonra katılmakla birlikte, mücadeleyi eline geçirince ve güçlenince kendinden önceki bütün militanları, yiğitleri ve kahramanları tasfiye ediyor. Kimini sürüyor, kimini sehpaya gönderiyor, Selahattin Adil Paşa türünden bazılarına da ithalatta temsilcilik vererek, zengin ederek, yok ediyor; kemalist cumhuriyette Kemal Paşa'dan önde hiç kimse canlı ve ayakta kalamıyor. İşte şimdi sonuca geliyorum; örgüt planında kemalist kürtler, Kürt yükselişi tuttuktan sonra, Başkan Apo'nun sözüyle Kürtler "erken iktidar" olunca, daha açıkçası Kürdistan için bir erken devlet potansiyeli görününce, yükselen Kürt dalgasına binenlerdir. Tıpkı Kemal Paşa'nın kendinden öncekilerin hepsini temizlemesi türünden, bugün ön planda görünen kemalist kürtler, Kürt Yükselişi'nde, kendilerinden daha halkçı, kendilerinden daha kıdemli, kendilerinden daha mücadeleci, hiçbir Kürdü bırakmayanlardır. Hiç gerekmediği halde ve birikimleri olmadığı halde yazarlıktan vazgeçmeyişleri bunun içindir; bir mücadeleleri var.

Halk planında. halk ahlakına yakışmayan kof bir övünme, kişisel planda kof bir böbürlenme bunların kişilik çizgileridir; son derece kısır ve kıraç toprak kadar umutsuzdurlar. Bu nedenle ham umutlarla derin umutsuzluklar arasında gidip geliyorlar. Bunların pek çoğu, doksan-doksan bir yılından sonra. kürtlüğü ilk kez veya yeniden görenlerdir. Bunları. bır hülya ve bilim kazanına atmadıktan sonra. bunlarla bır yere gidilebileceğini sanmıyorum.

Bir gerilla komutanının güzel sözüyle, daha eşeğe yeni binerken, şimdi uçaktan inmiyorlar; tuvalete bile uçakla gittiklerini biliyoruz. Çoğu, bir zamanlar cennetleri saydıkları İstanbul'dan, bu yükselen dalgaya binerek ilk kez dışarı çıkabildiler. Şimdi, Türk tarihinde, Ahmet Mithat Efendi'nin dekadan diye alay ettiği tipleri hatırlatıyorlar; "monşer, geçen hafta vaşingtondaydım, serok kyakton ile merhabalaştık, dedim ki, monşer oradan bindim romaya indim, monşer, serok karşıladı, monşer dedim ki, monşer yarın biniyorum" türünden konuşan garip insanlara dönüşüyorlar. Ben bunları bir ara Türkler arasında görüyordum; şimdi kemalist kürtler arasında yaşıyorum.

Son yazımı bitiriyorum: Yiğit Kürt halkımızın önünde büyük sorunlar ve büyük başarılar var. Bunlar develer kadar büyüktür. Bekleyen bu büyük sorunlar ve başarılar karşısında şimdiki Kürt aydını pireler kadar küçüktür. Çünkü kemalisttir, çünkü dalgaya binmiştir, çünkü hep iktidar, çünkü hep devlet aydını olmuştur ve çünkü kendisine güveni hiç olmamıştır.

Her yükseliş, kendi aydınını yetiştirme işidir. Buna aşkla inanıyorum.

İhanet Düşkünleri

Bu incelemeyi, yakın zamanlar ihanet tarihi üzerine daha önce verdiğim, kısa çözümlemenin devamı olarak ele alıyorum. Açıkça hain ilan ettiklerimin dışında kimseyi suçlamıyorum; aslında, benim "açıkça" olanın dışında bir anlatım dilimin olmadığını yazmaktan da sıkılıyorum. Bu bir bilimsel çabadır; geçmişimizi doğru bilmek zorundayız. Aslında bu bir "arınma" çabasıdır; arınmadıkça kılıç olmamızın imkansızlığını tekrarlıyorum. Kısaca bu bir su vererek, demiri kömürden ayırma işidir; önümüzdeki zamanda, bulaşık kütlelere bir hançer türü işlemek durumundayız. Bu, bu nedenle bir iddianame değil, kırılmaz ve pas tutmaz hale getirebilmek için arıtma işi'dir. İşimiz olduğunu düşünüyorum.

Alt bölümleri olabilir; "1925-1926" tarih noktasını, 1919 ya da 1923 tarihinden daha ayırıcı görünüyor. Şeyh Sait başkaldırısı ve Musul'un Büyük Britanya aracılığıyla manda Irak'a verilerek, Osmanlı Kürtleri'nin bölünmesinin gerçekleştirilmesi, izleyen kemalist reformlar, Cumhuriyet'in başlangıcına işaret ediyor. Ben, 27 Mayıs'ı bir halkçı devrim olarak görmekle birlikte, 1960 tarihini çok fazla

önemli ve dönüş noktası olarak görmüyorum. 1967 yılı, daha düşündürücüdür. Bu nedenle, Cumhuriyet'in ilk peryodunu, 1925-1926 ve 1966-1967 arası olarak öneriyorum.

Öncesinde 1965 yılı var. İlk kez, geçen ay, Brüksel'de, Louvainla Neuve Katolik Üniversitesi'nde verdiğim konferansta dillendirdim; 1965 Seçimi ile 1991 Seçimi arasında çok çarpıcı pararellikler ortaya çıkıyor. Bir: 1965 Seçimleri, Türkiye siyaset tarihinde, "Morrison Suleyman" olarak da bilinen, eski cumhurbaşkanlarından Bayar'ın "bizim su müdürü" dediği, bir bürokrata, başbakanlık koltuğunu veriyor. Bu, Morrison Suleiman'ın, ilk başbakanlığı oluyor; bunu, İsmet İnönü'nün elinden alıyor. İki: 1991 Seçimleri, bu Suleyman'a, on bir yıl önce bir askeri darbe ile uzaklaştırıldığı başbakanlık kapısını yeniden açıyor; bu Morrison Süleiman'ın son başbakanlığıdır. Sonuncusunu, Erdal İnönü kendi eliyle, sunuyor. Üç: Bu kadar değil, 1965 yılında, Demirel, ilk kez başbakanlık koltuğuna otururken, aynı seçimler, Demirel'in karşısına, açıkça sosyalist olduklarını söyleyen on beş milletvekili de gönderiyor; Türkiye İşçi Partisi meclise giriyor. Dört: 1991 yılında, Demirel, İsmet Paşa'nın alık oğlunun büyük ihanetiyle son kez başbakanlığa giderken, herhalde bir "ilahi cezadır", bu kez de açıkça Kürt olduğunu söyleyen on beş milletvekili yine meclise giriyor; bu kez Halkın Emek Partisi meclistedir.

İhanete ve darbelere gebe iki dönem başlıyor; Demirel türünden çok zayıf ve aşırı bürokrat bir kişiliğin, her iki seçimin sahnelediği dar geçitlerden dürüstlükle geçebileceğini düşünmek büyük saflıktır, tarih bunu kanıtlıyor. Birincisinden altı yıl sonra, 12 Mart 1971 tarihinde, Demirel düşürülüyor ve resmi idamlar başlıyor. İkincisinden iki yaz sonra, 1993 yılında ise, devletin iki erkanı, Uğur Mumcu ve Orgeneral Eşref Bitlis, katlediliyor ve Demirel'in düşmanlık yapan kardeşi, zamanın cumhurbaşkanı Turgut Özal, Washington'dan bağımsız bir takım senaryolara heves ettiği bir zamanda, ansızın bu dünyadan çekiliyor. Yürütme erki, Erdal İnönü'nün daha büyük bir ihanetiyle, Tüsiad'ın danışmanı ve Amerika'nın yurttaşı, Madam Çiller adında bir başka alık'ın eline veriliyor.

Burada iki nokta var; Madam Çiller ile Tüsiad'ın arasının bozulması, Madam'ın başbakan koltuğuna Tüsiad'ın iradesiyle oturtulduğu gerçeğini değiştirmiyor. Cahil ve alık Madam, bir yandan mülk edinme hırsına sınır tanımıyor ve diğer yandan, aklı yerine sadece kaprislerini rehber aldığı için ülke yönetimini bir uçurumun kenarından diğerine sürüklemekten geri kalmıyor. Asıl önemlisi, Kürt Davası'nda, çeşitli ülkelerden günlük ödünler alabilmek için ülke dış politikasını ipoteke vermesi, ülkenin büyük tekellerini içine alan Tüsiad'ın şu sıralarda çok muhtaç olduğu, başta İç Asya olmak üzere yeni mahreçler bulma politikasına sed çekiyor. Sorun budur ve aynı sorun, şimdi Madam Çiller'in kindar eleştirmenleri haline gelen, Aydın Doğan'ın baş kalemşorları Ertuğrul Özkök ve Güneri Civaoğlu için de geçerlidir. Bir zamanlar sola da bulaşmış bu iki zavallının, Madam Çiller'i bir kuru yüzme havuzuna yatırarak mayolu fotoğraflarıyla seçim kampanyasını yürüttüklerini ve Madam'ın Amerikan Başkanı Clinton'la her buluşmasında, kameralardan uzak kaldıkları her beş dakıka için, erotik öğeleri kuvvetli, bir pembe dizi yazdıklarını unutacak durumda değiliz. Ülkemizin kirlenmesinde ve kirletilmesinde, Tüsiad ve Doğan'ın kalemşorlarının ağır rolünü hep hatırlamak zorundayız.

Ancak ben kirlenmenin başına dönüyorum; bu altmışlı yılların başıdır ve iki koldan ilerliyor. Altmışlı yılların başında, emekçi aydınlanmasının kök salacağı anlaşılır anlaşılmaz, rejimin, bir ara sansür ettiği Albay Türkeş'e, bir faşist hareket yaratma görevinin ihale edildiğini ve aynı şekilde özellikle ticaret ve sanayi odalarında islamcı örgütlenmenin başlatıldığına tanıklık ediyoruz. Albay'a cumhuriyetçi köylü millet partisi'nin hediye edilmesi ve Erbakan'a, odalar birliğinin örgütlenme işinin verilmesi işte bu zamandadır. Daha sonra, yetmişli yıllarda, milliyetçi cephe hükümetleri zincirinde perçinleşecek olar, Türkeş-Demirel-Erbakan sac ayağının oluşumu altmışlı yılların ortalarına denk düşüyor.

Ancak kabul edilmeli, bütün bunlar yürüyüşü ve Türkiye İşçi Partisi, çerçevesinde, Türk-Kürt aydın ve emekçilerinin birliğinin kurulmasını önleyemiyor. İhanetin tezgahlanması bunun üzerinedir; ben, 1966-1967 yılını önemli bir tarih olarak alıyorum. Dört özelliğini yazmak istiyorum.

Bir: Solcu öldürmeleri başlıyor. İki: Kdp-tkuruluyor. Üç: Doğu Mitingleri yapılıyor. Dört: 1921 yılında çığır açan Türk-Sovyet Antlaşması'ndan sonra, ilk kez 1967 yılında, çok kapsamlı bir Türk-Sovyet ticaret antlaşması imzalanıyor.

Öyle sanıyorum, 1921 yılında Sovyetler Birliği'nin, Londra ve Tahran'la da benzer anlaşmalarla Ortadoğu'da bolşevik propagandayı keseceği yolunda taahhütlerini andırır bir biçimde, 1967 yılında, Demirel ile Sovyet yönetimi arasında, Türkiye İşçi Partisi'nin kellesi üzerine bir pazarlık yapılıyor. Hem korkaklığı ve Amerikan hükümetinden burs

alan ilk bürokrat olmasıyla ünlü ve hem de, seçim kampanyasına, Hürriyet'in Madam Çiller'i kuru bir havuzda sereserpe sergileyen fotoğraflarla lanse etmesinden çok önce, zamanın Amerikan başkan yardımcısı Johnson'un koltuğunun altına girerek çektirdiği fotoğrafla başlayan Morrison Suleiman'ın, böylesine çizgi dışı bir anlaşmaya imza atabilmesi için, aldığı rüşvetin yüksek olması zorunludur.

Peki mümkün müdür? Daha sonraki yıllara ait ve mümkün olduğunu gösteren bir örneğimiz var; 1977 Seçimleri sırasındadır 12 Mart darbesi'nden çıkış, solda, iki eğilimi birden sergiliyor; bunlardan birisi, neredeyse, Türkiye İşçi Partisi hatta bunun, sadece bizim içinde olduğumuz "Yürüyüş" dergisi kanadı hariç, tüm solun, Ecevit'in "Orta'nın Solu" çizgisi arkasında dizildiğini ve aynı zamanda Türkiye Komünist Partisi'nin kendisini yeniden kurarak büyük bir atılımı sahnelediğini görüyoruz. Tkp, kütleleşirken net bir Tip karşıtı çizgi izliyor ve Disk'e bağlı altı sendikayla kurulan Tip'i buradan tasfiye etmeyi amaçlıyor. Unutulmamalı, Aybar Dönemi dahil, Tip bütün eksikliklerı ve yanlışlarına karşın, Tkp'den daha bağımsızlıkçı, daha kavgacı ve onurlu bir çizginin sahibi olmuştur. Tkp'ye tasfiye işi veriliyor, bir yandan kadroları olmadığı için, belki kendisine güvenemediğinden ve belki de bir pazarlık sonucu, Disk'i, Ecevit'in Chp'sine ihale ediyor; bu işi yürütenler, şimdi havlu atmış olan Haydar Kutlu kodadlı Nabi Yağcı ile şu anda Ödep içinde Sıtkı Coşkun'dur. Disk'in başındaki Kemal Türkler, Bank-Sen'e uzman olarak yerleşmiş bu iki aparatçik'in direktiflerini uygulayan bir sendika bürokratı konumundadır. 12 Mart Darbesi'nde, 15-16 Haziran Kalkışması nedeniyle girdiği hapishanede, cuntaya teslim olmuş, Nihat Erim'e bağlılık telgrafı çekmiş ve artık Tkp giysisiyle bunu gizlemeye çalışan bir "cephe" bürokratı olmuştur.

Yetmiş yedi seçimlerine gelirken, Tip, Disk ve bağlı sendikaların yönetiminden tümüyle tasfiye edilmiş durumdadır; ancak tabanda bir gücü kaldığı varsayılıyor. Yetmiş yedi seçimlerine girerken, aynı zamanda ülke ekonomisi büyük bir satış krizi yaşıyor ve buz dolabı, çamaşır makinası türü dayanaklı tüketim araçları üreten fabrikaların, Koç, Alarko ve Profilo holdinglerin stokları artıyor. İşte tam bu sırada, büyük holdinglerin fabrikalarını kapatma durumunda kaldıkları bir zamanda, Kemal Türkler'in başında olduğu Disk'e bağlı Maden-İş, oligarkları büyük sevinçlere boğan, grevini ilan ediyor; şaşırtıcı ve hainanedir.

Şimdi aramızdan göçük Aziz Nesin, politikanın içinde değil; ancak buradaki haksızlığı görecek kadar gelişmeleri izliyor. Hızla, "Büyük Grev" adlı öyküsünü yazıyor ve bunun tekellerle anlaşmalı bir grev olduğunu işliyor; kimsenin gördüğünü söylemek mümkün görünmüyor. Ben, bir perşembe günü bu öyküyü okuduğumu ve hemen, Yürüyüş'e, öyküyü tanıtan ve öven bir yazıyı kaleme aldığımı hatırlıyorum; satıcı bezirganların uyanması bunun üzerinedir. Pazartesi'nden itibaren, Coşkun ve Yağcı ile, Coşkun'un kardeşi ve şimdi Cumhuriyet'te Atilla Coşkun ile bunlara katılan, on yıl kadar Frankfurt'ta taksicilik yaptıktan sonra şimdi Cumhuriyet'ten ve gazeteci kadrosuyla maaşa bağlanan Aydın Engin adında hep kuşkulu işler yapan birisi, "Aziz Nesin Sen Nesin" kampanyasını başlatıyorlar; bana da küfürlerini esirgemiyorlar ama, bir süre, Aziz Bey, Türkiye'de hiçbir yerde konuşamaz oluyor. Tkp güruhu, Aziz Bey'i gördükleri yerde "Aziz Nesin Sen Nesin" diye bağırıyorlar; salonları seven Aziz Bey'e salonları dar ediyorlar. Aziz Nesin'in ricaları para etmiyor ve kampanya sürüyor.

Mücadele devam ediyor; hangi ad altında olursa olsun, topraklarımız, devrimci ve işbirlikçi çizgileri beraberce besliyor. Ben, şu anda, bizim topraklarımızda, kütlesel çapı yeterli ölçüde olmasa da, çok güçlü bir devrimci ve ortakçı damarın attığını duyuyorum.

Sürüyor mu? Aziz Nesin de işini bilendir; bir gün uçağa atlıyor ve Moskova'ya uçuyor. Moskova'da Komünist Partısi yöneticilerine, "susturun..." diyor; sosyalist dünyada Nesin'in gücünün yükseldiği günlerdir; susuyorlar. Sanki musluk sıkılıyor, sanki bıçak kesiyor; Tkp güruhunun "Aziz Nesin Sen Nesin" kampanyası bitiyor.

Mümkündür; Demirel ile bir anlaşmayı imkan dahilinde görüyorum. Mihri Belli'nin hızla yükselen "milli demokratik devrim" görüşleri, bunların tümüyle dışındadır ve doğrudan doğruya Belli'nin inisiyatifi ile gelişiyor. Ancak Tkp, Behice Boran'a yakın Zeki Baştimar'ın tasfiyesinden sonra Tkp'nin başına gelen Laz İsmail, azılı bir Belli karşıtı olmasına karşın, Milli Demokratik Devrim görüşlerine

karşı çıkmıyor; bizler o sıralarda "Sosyalist Türkiye" diyoruz ve Belli, "Demokrat Türkiye" sloganlarıyla gençliği hızla etkiliyor. O sıralarda Tkp'den ülke içine, "milli demokratik devrimin iç yüzü" adlı bir broşür geliyorsa da, bu Belli'yi kötüleyerek, Milli Demokratik Devrim görüşünü savunuyor.

Moskova, diğer yandan da, Doğan Avcıoğlu'nun başını çektiği ve 9 Mart 1971 tarihinde tasfiye edilen, Nasırist-Baascı askeri müdahale hazırlığına umudunu bağlamış görünüyor; Avcıoğlu da büyük bir yetenekle Tip eleştirisini sürdürüyor. Tip, aslında 1967 Türk-Sovyet Antlaşması'ndan kısa bir süre sonra ölüyor; bizimki, 1975 yılında, bir ölüyü diriltme çabasıdır.

Yetmişli yıllardaki gelişmeleri tam olarak açıklayabilecek durumda değiliz; yalnız, kütleler, 12 Mart'tan ufku daralmış fakat kavga isteği artmış olarak çıkıyorlar. Yetmişli yılların ortasında, Türkiye çok kanlı bir iç savaşın ortasındadır. Aciz Ecevit'in oyla yaklaştığı ve Disk'i erittiği için büyük sermaye tarafından kendisine hediye edilen hükümetleri tutamadığını görüyoruz; buna karşılık, Demirel'in, faşist Albay Türkeş ve Yobaz Erbakan ile kurduğu, kan emici milliyetçi cephe hükümetleri, sadece iş savaşı körüklüyor. Buna, dünyadaki petrol krizinin yarattığı halk rahatsızlıkları ekleniyor; işte bu zamanda, dünyanın büyük finansman dergileri, Türkiye'den dışarıya büyük bir sermaye akışının başladığını kaydediyorlar. Türk zenginleri, Türkiye'nin yakın bir zamanda, komünizme düşeceğine inanmışa benziyorlar ve mülklerini İsviçre'ye aktarıyorlar; Türk sermayesinin "enternasyonalize" olmasında, petrol zengini Arap ülkelerinde inşaat işleri almasının yanında bu sermaye kaçışı da önemli bir role sahiptir.

Aynı tarihlerde Sovyetler Birliği'nde Brejniyef'in yönetiminin ikinci dönemine giriliyor; birincisinden çok farklıdır ve bu farklılık, Brejniyef'e bir anlamda stalinist damgası yapıştırmalarına da neden oluyor. Brejniyef'in, işlerin böyle gidemeyeceğini anladığını fark ediyoruz; hücuma dayalı bir politikaya dönüyor. Brejniyef, "barış içinde bir arada yaşama" kisvesi altında kapitalizm övücülüğünün ve Batı merkezlerine yaranmaya dayalı bir dış politikanın, iç yapıda yarattığı çürümeleri açıkça göremeden ölüyor. Belki de Sovyet düzenini hücuma hiç yatkın olmadığı bir zamanda hücuma kaldırıyor; Polonya ve Afganistan politikaları, budur.

Budur, ama, nedir? Bu soruya da çok açık cevabım henüz bulunmuyor. Yetmişli yılların ikinci yarısında, Türkiye Komünist Partisi, "emperyalizmin zayıf halkası Türkiye" olarak adlandırılabilecek, bir politikayı formüle ediyor; bu politikanın, Sovyetler Birliği Komünist Partisi tarafından geliştirildiğinden kuşku duymuyorum. Washington, Moskova'nın, Washington sözcüğüyle "saldırgan", uluslararası ilişkiler kitaplarının terminolojisiyle "revizyonist" bir politikaya yöneldiğini görüyor; yetmişli yılların başında, Wasihgton'un Şili'de pasifist bir marksist yönetimi düşürmesini ve Allende'yi katletmesini içine sindirmesinin kolay olmadığını biliyor. Karşılık verilecektir; ancak nerede?

Tedirgin Washington, gerileme yerine, hücum çizgisini seçiyor ve bunun için "insan haklan" masasını kuruyor; henüz, Türkiye'deki "İnsan Hakları" Derneği'nin kuruluş öyküsünü yazmamış bulunuyorum, adı ve tüzük çalışmaları başka iken, birden bire bizlerin tasfiye edilerek, Amerikan damgalı "insan hakları" programına yönelmede kilit isimler henüz deşifre edilmemiştir. Ancak hem "insan hakları" programının yetmişli yıllarda Sovyetler Birliği'ni içinden zayıflatmak için, Amerikan dış işleri bakanlığında bir masa olarak kurulduğu ve hem de, bizlerin dışlanmasıyla kurulan "İnsan Hakları" Derneği'nin başından itibaren Amerikan şemsiyesi altına girdiği kesindir. Bu şemsiyenin yırtılmasında, şimdi aramızdan göçen Vedat Aydın'ın unutulmaz yiğitliği vardır ve belki de vahşice öldürülmesinde bu yiğitlik öyküsünün dahli bulunmaktadır. Bizim dışlanmamızda da senaryonun Washigton'da yazıldığından kuşku duymuyorum.

Bir parantez açıyorum, Türkiye'de ilk Rusça öğrenen sosyal bilimci oldum, ilk "sovyetolog" sayıldım, bu benimle ilgili bir sıkıyönetim mahkemesi mahkumiyet kararında, mahkumiyet gerekçesi yapıldı; ancak Moskova, bana hiçbir zaman "kendi adamı" gözüyle bakmadı. Amerika'da, cumhurbaşkanları çıkarmakla ünlü, Clinton ve karısı da oradandır, Yale Üniversitesi'nde okudum, Amerikanca dersler verdim; Washington, beni hep düşman bildi. Bu iki yaklaşımdan da onur duyuyorum; bütün bunları, Ankara'daki, "insan haklarıcı" yöneticilerin, örnek olsun, Akın Birdal veya Yavuz Önen'in, ne zaman dgm'de bir davaları olsa, Almanya'nın veya Amerika'nın Ankara büyükelçilerinin mahkemeyi gidip bunları yağdan kıl çeker yollu kurtardıklarını biliyorum. Bu arkadaşlarımızı bundan dolayı kınamıyorum, sadece "mubarek olsun" diyorum.

Yetmişli yılların sonuna döndüğümüzde, Moskova'nın, Türkiye'yi emperyalizmin zayıf halkası olarak görmekten vazgeçtiğini görüyoruz; otuzlu yıllarda, komintern'in "sınıfa karşı sınıf" çizgisinden dönerek, Dimitrof'un çok sağ politikasına razı olmasını göremeyen iki inanmışımız, Nazım Hikmet

ile Doktor Hikmet'in, arkalarının boşaldığını anlamadan hapise girmeleri türünden, bu "zayıf halka" lafı da, Laz İsmail'in veliahtı, R.Yörükoğlu kodlu ve solculuğu, bizim Emek Dergimiz'de öğrenen, Nihat Akseymen'in elinde kalıyor. Moskova'nın dönüşü, Tkp'yi, Tsip'i ve Tip'i bölüyor; işte bu sırada, Tip yönetimi, durup dururken, "Yalçın Küçük antikomünist ve anti-sovyettir" kampanyasını açıyorlar, gariptir, yetmiş yedi seçimlerine, Yalçın Küçük'ün zoruyla girdiklerini yayıyorlar ve daha sonra, eylülist zındanlarda büyük itirafçı olan ve Avcıoğlu solculuğundan ortodoks sola, benim yanımda geçen, belki de bana bulaştığı için Tkp'ye yüksek transferle geçen, Bulutgil ile bitmez-tükenmez birleşme pazarlıklarına başlıyorlar. Tkp'den İşçi'nin Sesi, Tsip'ten Tkp-B, Tip'den Sosyalist İktidar ayrılıyor; kalanlar, hem birbirine ve hem de artan gericiliğe yaklaşıyorlar.

Burası ayrı, şimdi önemli soru şudur; büyük bir sol dalgası olan ve güçlü bir aydın kadrosuna sahip-Türkiye yerine Afganistan'a yönelmenin, Moskova açısından, gerekçeleri ne olabilir, bu sorunun cevabını bulabilmiş olmaktan hala uzağız. Yetmiş yedi seçimleri sırasında, Ecevit'e düzenlenen ve en son anda Demirel tarafından, bir tür kendi kendini ihbar niteliğinde, bozulan suikastın hazırlığımıdır, yoksa I Mayıs katliamıdır; bütün bunlar, Washigton'un kararlılığınımı anlatıyordu, bilemiyoruz. Tam bu sırada, Doğu Perinçek Grubu'nun, ülkede Moskova damgalı bir sosyalist iktidarı kesin görerek, başta Tkp'li olmak üzere, Moskova'ya düşman olmayan bütün solcuları, "beşinci kol" sayıp, gizlileri, yayınlarında afişe etmelerinin de, kendiğilinden mi yoksa bir Avrupa istihbaratının özendirmesiyle olduğunu da bilmiyoruz. Bu sırada şekillenmeye başlayan ve adı henüz "Apocu" olan hareket. Sovyetler'e karşı düşman olmayan bir konumdadır: aynı tarihlerde, Apocuların önde gelenlerinin, sovyet-karşıtı hareketler tarafından öldürüldüğünü de görüyoruz ve nedenini hala netlikle göremiyoruz. Ancak bunlar, o tarihlerde "sol" içinde de bir "sosyalist" ihtimali görer ve bunu tehlike sayanların bulunduğunun işaretidir.

Burada sadece bir bilimsel çözümleme yaptığımı tekrarlamak istiyorum; sadece bazıları için ihanetin bir düşkünlük olduğunu kaydetmek istiyorum. Bizim, seksenli yılların ortasında, Aziz Nesin ile el ele vererek yükselttiğimiz aydın rezistansı, bir rastlantıdır, Kürt gerillalarının silahlı mücadeleyi başlatmaları ile eş zamanlıdır. Ben bir yana, başında Aziz Nesin'in bulunması, burada hiçbir organik temasın olamayacağının çok açık kanıtıdır; ancak, şimdi tarihsel olarak bakıyoruz, bir eşzamanlılık ortaya çıkıyor. Ayrı ayrı kanallardan geçiyor; tarihte bu tür eş zamanlılıklara sık sık rastlanıyor.

Bu tarihte, bir açık sosyalist partiyi açıklıkla dillendiriyoruz. Tkp, buna kesin karşı çıktı ve sol politikada hep zaafiyeti temsil eden ve Tkp ile Tip'i bir kaç yarı yolda bıraktığı için, kendisini mahkum da hisseden Profesör Sadun Aren'in, Nokta Dergisi'nde, açık parti öneren beni provokatörlükle suçladığını okuduğumu hatırlıyorum. Bunlara çok önem vermiyorduk, Nesin'le birlikte, Ekin-Bilar projeleriyle açılımı halk hareketine çevirmeye çalışıyorduk; işte Tkp buna dayanamıyordu, yeni bir ihaneti sergilemekte gecikmedi.

Seksenli yılların ikinci yarısında, birleşmiş Tkp-Tip adına, bunların sekreterleri Haydar Kutlu ile Nihat Sargın'ın, Ankara, Ulucanlar Cezaevi'ne inmeleri, benzeri görülmemiş bir ihanet senaryosudur. Hem Kürt yükselişi ve hem de Aziz Nesin-Yalçın Küçük tarafından yönlendirilen, rejimi, her iki cepheden sarsan, bu hareketliliğin üstünü örtme amacına yöneliyor; gerekçe olarak da, üç gün sonra ismini kendilerinin de unuttuğu ve benim TöBe KaPe olarak anlattığım, "Tbkp" adlı bir garabet örneğini ileri sürüyorlar. Kabul etmek gerekiyor; Kürt Hareketliliği üzerinde etkili olamamakla birlikte, bizim aydın hareketi olarak başlattığımız ve halka yönelttiğmiz yükselişi durdurdukları kesindir.

"İnsan Hakları" Derneği, Vedat Aydın'ın önemli huruç hareketine kadar, ülkedeki Kürt ve diğer devrimcilere karşı hak ihlallerine kör ve sadece Tkp'li ve devrimci yolluların haklarını gözeten bir dernek olarak kalıyor; ancak mücadele sürüyor. Bu mücadelenin alanlarından birisi de, bu çevrelerin, diğer bazı sosyalistleri de içine alarak Sosyalist Parti kurmalarıdır. Başlangıcında, Kürt mücadelesine kesin kapalı ve Profesör Aren'in başkanlığındaki bu ılımlı oluşum, alttan katılmaların etkisiyle, daha sağlıklı bir çizgiye yöneliyor ve içinde yer alan Sıtkı Coşkun-Sadun Aren kiliğinin bütün muhalefetine karşın, 1995 Seçimleri'nde Hadep ile seçim ittifakını gerçekleştiriyor. Hadep ile seçim ittifakı, o sırada Hadep içinde kof milliyetçi çizgilerin de görülmesine karşın, özlü ve sosyalist bir tutumdur; ihaneti bir kişisel düşkünlük haline getirenler burada duramıyorlar.

Tkp'den gelen Coşkun ve Dev Yol içinde hep çürük hatları savunan, Kürt kökenli ve "insan haklarıcı" Yavuz Önen, bu ittifakı önlemek için, çok hızlı davranıyorlar; Tkp ile D-Y çizgilerinin en geri kadrolarını, yeni bir partide birleştirmeyi ve bunu, se-

çimlerden önce yapmayı deniyorlar. Aralarına, Menderes zulmünün borazanı babası Burhan Belge'nin, 27 Mayıs'ta hapsedilmesi nedeniyle Türkiye ilericiliğine duyduğu kinle tam bir "komprador" olan Murat Belge'yi de alarak, yollarına devam ediyorlar. Sol siyasal mücadeleden çekildiğini kırk kez ilan eden Belge, Türk Savunma Bakanlığı'na en çok silah satan bir holdingten aldığı maaşla, Türk entellektüel hareketine, Amerikan bilmecelerini sokma işini sürdürüken, mümkündür, Washington'un yeniden görevlendirme-siyle, Coşkun-Önen kliğine katılıyor. İşlerini, seçimlerden sonra yapabiliyorlar; "Ödep" adıyla kuruluş, budur. Bu kuruluşun, Washington ve Bonn tarafından özendirildiğini, daha önce yazmış bulunuyorum. Yönetiminde, Bonn-Washington güçlüdür.

Bitiriyorum; bu çözümlememde, ödep'i mahkum etmeyi ve ödep'in bütünüyle, yabancı elçiliklerin denetiminde olduğunu kesinlikle kastetmiyorum. Ödep içinde çok değerli, benim daha önce birlikte çalıştığım, bundan sonra her zaman beraber çalışabileceğim, ayrıca nerede olursa olsun, emekçi halkına bağlı ve halkların ortak gelişimini yürekten isteyen kadrolar çoktur. Bu incelemem, bunları kırmaktan daha çok, yüreklendirmeye yöneliktir; karşılaştıkları güçlüklerin kaynağına işaret etme amacını taşıyor.

Sıtkı Coşkun, Ödep'e, Sovyet rejimi artığı partiler nezdinde, Tkp'nin devamı izlenimini veriyor; Fransız Komünist Partisi, örnek olsun, PKK veya Dev-Sol veya Sip ile ilgili değerlendirmeleri, Ödep'ten ve Sıtkı Coşkun'dan alıyor. Ödep adına Sıtkı Coşkun'un verdiği bilgiler, Dgm Savcıları Nusret Demiral veya Binbaşı Sıtkı Coşkun'un verdiklerinin aynıdır; devlet medyasının, Ödep'i zamam zaman ön plana çıkarması, Ödep adını yürütülen bu diplomatik faaliyet nedeniyledir. Belge, "demokratik kütle örgütleri" yerine, "sivil toplum" türü maskaralıkların acentalığını yapıyor; şimdi camiler ve odalar birliği de, artık Belge-Washington sayesinde, "sivil toplum" oluyorlar. Yavuz Önen, Hikmet Çetin'in Chp-Shp çizgisini, bu alanda sürdürüyor. Yerleri vardır ve bu yerler net olarak ortaya çıkıyor.

Ancak mücadele devam ediyor; hangi ad adında olursa olsun, topraklarımız, devrimci ve i şbirlikçi çigileri beraberce besliyor. Ben, şu anda, bizim topraklarımızda, kütlesel çapı yeterli ölçüde olmasa da, çok güçlü bir devrimci ve ortakçı damarın attığını duyuyorum. Bazıları, bu çapa bakarak kötümser olabilirler; ben, bu damarın atmakta ve akmakta olmasının tek başına ve başlı başına bir sevinç olduğunu duyuyorum.

İhanetin ve kıranın içinden buralara geliyoruz ■

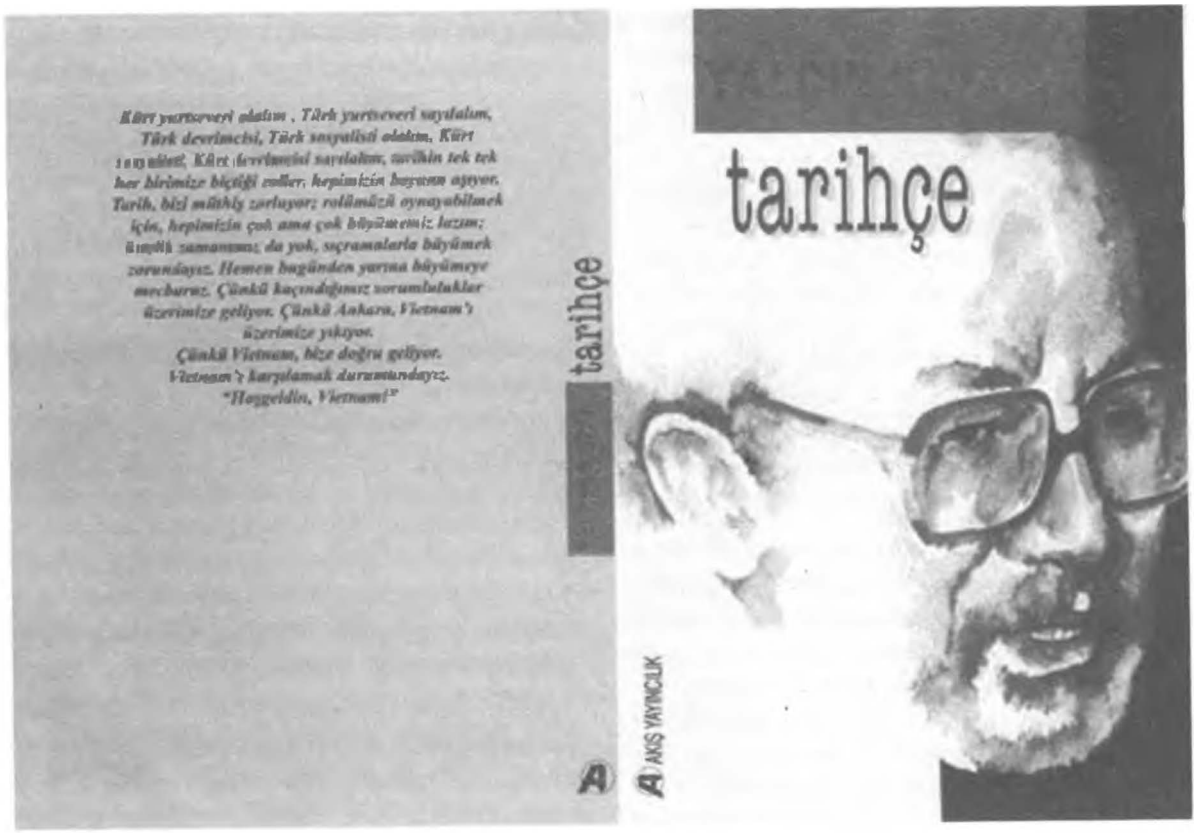

Post-modern Demokrasi Gericiliği

Fulya Gürses

1980 sonrası işbirlikçiliğe terfi etmiş döneklerin, sözde solcu aydınların, 'koyunun olmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derler' örneği, meydanı boş bulup ortalığa yığdığı post-modern, ithal malı aktarma düşün! yapıtlarının, hegemonya fobisiyle malul pek çok kararsızı etkilediği biliniyor.

Türkiyeli insanın yedisinden yetmişine, tekrara dayalı yinelemelerle belletilmiş bir sözcük var. "Demokrasi" sözcüğü.

"Kendi kendisini yönetmek isteyen halkın talebi" (Evrensel Kültür, Nisan 1997, sayı:64, sayfa:27) olduğu savlanan bu demokrasinin, Türkiye'nin toplumsal geleceği için biricik seçenek olduğu ilan ediliyor ve "sihirli değnek" olarak algılanması amaçlanıyor. Bu sihirli değneği ele geçirip araç kılabilen herkese, sonsuza değin mutluluk vaad ediliyor.

Özal dönemi politikasının ürünü post-modern demokrasi gericileri, hayatın her alanındaki değer ve zihniyet kaybını, ilkesizliği ve seviyesizliği, başıbozukluğu ve bayağı çığırtkanlığı, Türkiye'nin demokratikleşme adımları saymayı ilke edinmiş bulunuyorlar. Temel görevleri, siyaset dışı, hegemonya karşıtı başıbozuklukları yakalayıp alkışlamak oluyor.

Toplumsal bütünlüğün bozulması, iktidar yapılarının parçalanması ve toplumsal bütünlüklü, iktidar perspektifli ideolojilerin zaman dışına atılarak belleklerden kazınması ereğinin adımları, post-modern demokrasi gericiliğiyle atılıyor. Türkiye'nin, "Süper Emperyalizm"in çevreye biçtiği kabile demokrasisi elbisesini giyerek, kendi bağımsız toplumsal tarihine son noktayı koymasını umutla bekliyorlar.

Bu amaca ulaşmak için sırayı bozmadan, uygun adımlar atılıyor. Önce, toplumsal düzenler kurmada yeteneksiz bir Türkiye tablosu çizebilmek için tarihi didikleyip çarpıtıyorlar. "..Otoriter yönetim biçimlerine aşina Doğu toplumları.." (Tülin Öngen E.K, sayfa:32) tarihinde biçimlenmiş halkın, çağdaş toplumsal düzen kurmaya yeniden aday olmaması gerektiği bilinçlere işleniyor. "..otoriter yönetim biçimlerine aşina Doğu toplumları.."nın halkı, "..hak arama bilinci, hesap sorma sorumluluğu ve devletten, hatta toplumdan (sürüden) (abç) bağımsız var olma duygusu hala son derece zayıf..." (Tülin Öngen, E.K, sayfa:31) olan bu halkın, bu sürü yapısıyla yeniden toplum kurmaya kalkışmaması için uyarılması gerekiyor. Önce deniyor; "Demokrasi Kültürü" edineceksin.

"Demokrasi Kültürü"nü açımladıklarında ise, global çağa uygun post-modern devlet, demokrasi, siyaset tanımlamalarıyla karşılaşıyoruz. Global politikaların olmazsa olmaz biçimde dayattığı bu, çevreyi dağıtıp atomize etme projesinin söylemleri, 'çoğunluk' yerine çoğulluk' ve demokrasinin demokratikleştirilmesi demagojilerini içeriyor. Hegemonya kavramını temel sorunsal ve takınak edinmiş bu çağdaş demokrasi gerici-

leri, 'süper emperyalizm'in klasik liberalizm teorilerini birer yenilikmiş gibi önümüze sürü-yorlar.

Bu öne sürümde, 1980 sonrası Türkiyesinin girdiği bilinç parçalanmasından, derin hafıza kaybından yararlanmayı umdukları anlaşılıyor.

Bu, demokrasi kavramını sosyo-politik tanımıyla yerli yerine oturtup Türkiye gündemine taşıyan sosyalist iktidar politikasının, sosyalizmin teorisi ve yaşanmış pratiğinin zaman dışı ilan edilerek hafı-zalardan silinmesiyle, sosyalist ideolojinin solda yasaklanıp gündem dışına atılmasıyla başarılması umulan bir politika oluyor.

1980 sonrası işbirlikçiliğe terfi etmiş döneklerin, sözde solcu aydınların, 'koyunun olmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derler' örneği, meydanı boş bulup ortalığa yığdığı post-modern, ithal malı aktarma düşün! yapıtlarının, hegemonya fobisiyle malul pek çok kararsızı etkilediği biliniyor. Entellektüel ürün adına piyasaya sürülen bu eserlerin en yoğun tüketicisi olmuş gençlik ise, bu tahribatın en büyük zararını görmüş kesim olarak derin bir bilinç bulanıklığı yaşıyor. Toplumsal bütünlüğü erekleyen ideolojileri kavramakta güçlük çeken, kavramış olsa dahi, "Toplum=sürü" eşlemesinin ya-rattığı kompleks nedeniyle itici bulan bu gençliğin, atomize edilmiş bilinç yapıları yol arayışlarını güçsüz ve soluksuz bırakıyor.

Bu durumda, böylesi bir ortamdan cesaret alarak, siyasal amaç olmaktan çıkarılmış, araç konumuyla sonsuza değin özgürlük vadeden post-modern demokrasi gericiliğini öne sürmek kolaylaşıyor. "hal"in her "halini" olumlayıp şişirmeyi elden bırakmayan bu demokrasi gericiliği, iktidar riski taşımayan her türden çığırtkanlığa olanak sağladığı için de, herkese kolayca şirin görünebiliyor.

Sadece 'sol'dan söylenenlere bakarak bunları çözümlemek, yorumlamak için yetersiz. Bunun için, Türkiye'de "demokrasi" diyen tüm kesimlerin sözcülerini ve sözlerini gözden geçirmek gerekiyor. Böylece, kısa süren şaşkınlığı atlatıp, parlak sözlerinin altındaki gerçekliği çabucak kavramak olanağı elde ediyoruz. Böylece fazla yorulmamış oluyoruz.

Türkiye'de sağdan soldan yaygarası yapılan 'demokrasi' çabası tek noktada birleşmektedir. Bunun adı gericiliktir. Türkiye'de, toplumsalın ve tarihselin sonunu getirmeyi amaçlamakta, global düzene tümüyle entegre olmakta acele eden işbirlikçi tekelci burjuvazinin borazancılığını yapmaktadır. Kendi kafasında "dünya vatandaşı" olmuş aydın Tür-kiye'yi geçmişi ve geleceği ile yoketmenin işbir-liğine gönüllü soyunmuş, bu 'misyoner' işleviyle global dünyanın çağdaş aydını olacağı hayaline kendini kaptırmış aydındır.

Ancak, önce görevlerini tamamlamaları ve yeni sahiplerinin "aferin!" onayını almaları gerekmektedir. Bu yüzden, Türkiye'de sağlıklı düşünebilen hiçbir kafanın kalmamış olduğu varsayımıyla meydanı boş bulduklarını sanıp atmaktadırlar. Akıl almaz, mantığa ve çuvala sığmaz tanımlamaları ve yorumlarıyla kafa karıştırmayı ummaktadırlar. Ama bu arada, bu demokrasi gericileri, özellikle 'sol'dan saldırıya geçmeyi önemli ve gerekli görmektedirler. Bunun nedeni, Türkiye'nin, tarihsel-toplumsal yapısıyla bütünlüğünü koruyabilecek tek seçeneğin, biricik geleceğinin, Sosyalist İktidar perspektifi oluşudur. Sosyalist geleceğin önünün kesilmesi, Sosyalist ideoloji ve politikanın bozguna uğratılması için, Özal dönemi anlayışının yetiştirmesi 'yeni solcu'ların 'demokrasi' arenasına çıkmaları gerekmiştir.

'Özgür düşünce!', 'farklı açılımlar!' adına sosyalist ideolojinin bulanıklaştırılması sağlanmış, pıtırak gibi çoğalan "Kültür Evleri"yle entellektüel hastalığa tutulmuş sosyalist 'bireyler', daha doğru deyişle 'bireyci'ler yetiştirilmiştir. Dünün silahlı devrimcileri, uçuk isimler takılmış 'siyaset barları'nda, bu pislik yuvalarında, nostaljiyle, post-modern çağdaşlığın karışımı kokteyl kadehlerini devirip nihilizmin Kundera sarhoşluğunu yaşamaktadırlar. Evrensel Kültür'e açılmış çağdaş sosyalistler yaratmak adına, Türkiye'nin toplumsal dönüşüm tarihine ürünleriyle yön veren toplumbilim, kültür, edebiyat, sanat insanlarının adları unutturulmuştur. Post-modern düşünce akımlarını ve temsilcilerinin adlarını ezberlemiş, sol dergilerde karşılıklı bilgi yarışına soyulmuş gençler, ağabeylerinin izini sürerek, "toplumcu dönemin putlarını kırmak" adına, seviyesizliğin ve kültürsüzlüğün iç karartıcı örneklerini sergilemektedirler. Sol diyerek elimize aldığımız her yayında, yazıların satır araları kafaların iyiden iyiye bulanıklaştığını göstermektedir.

Böyle bir ortamda post-modern demokrasi gericiliğinin işi elbette çok kolaylaşmıştır. Global çağ demokrasi gericiliği için soldan saldırıya geçenler, atıcılıkta çok ileri gitmişlerdir.

Evrensel Kültür dergisinin nisan sayısı dosyası "Demokrasi ve Kültür" başlıklıdır. Demokrasi, devlet, Türkiye tarzı ve tarihsel süreci, 'demokrasi kültürü' kavramı ve amacının açımlandığı giriş bölümünün ardından, sol kesime yöneltilmiş soruların içeriği, bu ileri gitmişliğe çok iyi bir örnektir. Öncelikle giriş bölümünü okuyunca ister istemez kafamıza bir soru takılmaktadır. Evrensel Dergisi, global emperyalizmin işbirlikçisi siyasal misyonerlerin, çağdaş yeni mandacıların Türk Demokrasi Vakfı'nın dergisi demokrasi gericiliğinin think-thank merkezi Diyalog yazarlarıyla pararel görüşleri savunmaktadır. O halde neden Diyalog dergisi yazarlarından örneğin bir Ömer Çaha'ya, Levent Köker'e, Ayşe Kadıoğlu'na veya "Bu gidişi bizim is-

tediğimiz gibi değiştirme imkanımız yoktur. Yapmamız gereken gidişatı doğru olarak incelemek ve en kısa zamanda bu gidişatı doğru olarak incelemek ve en kısa zamanda bu gidişe uyum sağlayıp gereksiz yere zaman ve güç kaybetmemektir." diyerek, 'demokrasi' ereğinin noktasını koyan Kazım Berzeg'e, hatta Etyen Mahçupyan'a soru yöneltmemelerini, insan merak etmektedir Bunun yanıtı tek cümle ile özetlenebilir. Demokrasi gericiliği, olmazsa olmaz biçimde soldan desteğe muhtaçtır Bunun için, paralel görüşlerin soldan savrulması, solcu olması önem kazanmaktadır

Derginin, "Demokrasi ve Kültür" başlıklı dosyası ve soruşturmaya verilen yanıtları aktarmak, bu yazının sınırlarını çok aşmayı gerektiriyor. Ancak, sosyalistlerin bu türden okumaları titizlikle ele alması ve yapılması amaçlanan şeylerin önünde bir engel oluşturması da kesinlikle şart oluyor. Bunlar, sosyalistlerin kafasını karıştırmayı ve sosyalist iktidar hedefi konusunda umutsuzluğa düşürmeyi amaçlıyorlar.

Saman altından su yürütüyorlar. Köpeksiz köyde değneksiz dolaşmanın rahatlığı içerisindedirler. Türkiye tarihinin örgütlü sosyalist politikaları içinde hiçbir dönemde yer almamışlar-dır ama hep soldan konuşurlar Bu, hep dışarıda oluş konumları nedeniyle, Kautski'ci dönekler, burjuva uşakları sıfatı bunlara uygun kaçmıyor. Leninist bakış açısıyla bunları algılamak ve sıfatlandırmak olanaksız görülüyor

'Özgür düşünce!', 'farklı açılımlar!' adına sosyalist ideolojinin bulanıklaştırılması sağlanmış, pıtırak gibi çoğalan "Kültür Evleri"yle entellektüel hastalığa tutulmuş sosyalist 'bireyler', daha doğru deyişle 'bireyci'ler yetiştirilmiştir.

II. Enternasyonalcilerin, Menşeviklerin ve Kautski'nin, algılamakta güçlük çekeceği bir gericiliğe ulaşmış bulunuyorlar Bu, tek devletli olmayı hedefleyen Yeni Dünya Düzeninin ereğine, çevre ülkelerden sol gericilik politikalarıyla katkıda bulunan, Post-modern, Devletsiz Demokrasi! gericiliğidir. İktidarsızlığın, siyaset ve yönetim düşmanlığının havarileri kesilmişlerdir

Ancak; Lenin döneminin gericilerini, proletarya diktatörlüğünden korkanlar, dönekler ve burjuva uşakları olarak sıfatlandırmakla yetinirken, yeni zamanların demokrasi gericilerini, sosyalist toplum ve iktidar düşmanları, emperyalizmin uşakları, işbirlikçiler ve ulusal ve sınıfsal hain'ler olarak sıf-atlandırmak kaçınılmaz oluyor.

Türkiye'nin toplumsal tarihini yorumlayış tarzları, Türkiye'li insan üzerine giriştikleri sosyo-psikolojik çözümlemeler, 'devlet ve demokrasi' kavramını zenginleştiren tahlilleriyle birleşince, süslü söz-lerinin ardındaki asıl niyetlerinin toplum, devlet ve sosyalist iktidar düşmanlığı olduğu apaçık ortaya çıkmaktadır. Türkiyeli insandan, bu insanın toplum ve devlet kurma yeteneğinden, sosyalist toplumsal dönüşüm geleceğinden umutsuzluk görüşlerini ısrarla yayıyorlar. Bu toprakların ve bu toprakların insanının bağımsız toplumsal geleceğini gözden çıkarmışlardır

Siyasal egemenliğin, bir sınıfın devleti ele geçirmesi olarak tanımlanmasına karşı olan, egemen sınıf, devlet ve demokrasi kavramlarını, klasik marksist tanımlamaların dışında tanımlayanların, Jakoben tarza, solda arz-ı endam ettikleri için de, sosyalist siyasal iktidar ereğine düşman olduklarını anlamak kolaylaşıyor. "Demokrasi kültürü"nü amaçlayanları, Devletsiz Demokrasi Gericileri olarak ilan etmek gerekiyor. Bunlar sınıfı iktidarsız-laştırma ve siyasal alandan dışlama ereğini güdü-yorlar.

Türkiye'nin toplumsal tarihini ortaya dökerken, siyasal rejimlerin karakterleri üzerindeki saptamaları ve bu karakterin yandaş muhalif örgütlenme ve kişiliklerin yapısını belirlediği şeklindeki ısrarcı sosyo-psikolojik çözümlemeleri, toplumsal iktidar anlayışınızı değiştirmeden asla iktidar olmaya kalkışmayın uyarısını amaçlıyor. Bunlara göre Türkiye, toplum ve devlet kurmada hep beceriksizdir. Tarih, sürekli sınıfta kalmış olduğunu göstermektedir. Sınıfta kalmışlara yeni bir şans tanımada isteksiz çağdaş! dünya, demokrasi kültürü yoluyla devletsiz bir dahiliyeti seçenek olarak sunmaktadır. Devletsiz demokrasi gericileri bu talebin Türkiye borazancısıdırlar.

Sosyalizmin toplumsal iktidarını kurmaya heveslenenlerin özgüvenlerini kırmak amacıyla, parlak toplumsal kişilik tahlillerinde bulunurlar.

"...Türkiye insanının kollektif bilincini bugün bile belirleyen; devlet-toplum, toplum-birey ve toplum devlet dikotomisinin temel dinamikleridir. Bu nedenle hak arama bilinci, hesap sorma sorumluluğu ve devletten, hatta toplumdan (sürüden) (abç) bağımsız var olma duygusu hala son derece zayıftır. Şoven ve militarist yönelimlerin ya da cemaatçi ve dinsel bağların sürükleyici etkisi, ancak böyle açıklanabilir." (Tülin Öngen, E.K, sayfa:31)

Toplum kavramı, sürü kavramına eşdeğer ilan edi-

lir. Toplum, sürü anlamına geldiğine göre, toplumculuk, sürüleşme ereğini taşımaktadır. Bundan böyle, toplum, toplumculuk, toplumsallık demeye kalkıştığınızda, büyük ve küçükbaş hayvanların birarada tutulduğu ağılları ve çayırları çağrıştıracağınız kesindir. Yeni zamanların demokrasi gericileri böyle buyurmuşlardır. Bu, toplum sürüleşmesi, bireyselleşme ikilemi içindeki, kafasındaki örgüt, iktidar kavramı bulanıkaşmış solculara uyarı seslenişidir. Örgütlerinin demokratik merkeziyetçi yapılarından bunalan, hegemonya karşıtı, 'birey olma'nın şanlı savaşımına soyunmuş solcuların içini gıcıklayan süslü sözlerdir.

Süslü sözleri kimseyi yanıltmasın. Janus gibi iki yüzlüdürler. Bir yüzleri demokrasi adına devlet gericiliğine vurmak yönüne çevrilidir. Ancak, buradaki tüm marifetleri mektupçuluklarıdır. İşleri güçleri Devlet-i Aliye-i Osmaniye-yi batıya, batılıya şikayet etmekten ibarettir. Özgürlük adına onursuzluğa düşmüşlerdir. Gene de bu, yanıltan yüzleridir. Anlık politikalardan kariyer hesabı tutmaya gönüllü olmayan sosyalistlerin, Janus'un öteki yüzüne, asıl yüzüne bakmaları gerekmektedir.

Devlet gericiliğine vurur görünen bu demokrasi meddahlarının asıl hedefi, sosyalist politikayı iktidarsızlaştırmak, sosyalist toplumculuğun önünü kesmek, sosyalist toplum kurma ereğini yok etmektir. Asıl misyonları, entegre düzeyine ulaşmış işbirlikçiliklerinin asıl hedefi budur. Marksizmin, enternasyonalizm ve devlet tezlerini tahrifi göze alarak, sosyalistlerin devlete karşı mücadele kavrayışlarını bulanıklaştırıyorlar. Sonuçta ortaya çıkan, işbirlikçi tekelcilerle omuz omuza mum yakmak oluyor. Bunu kavramak için demokrasi gericiliği içeren yazılarının bütününden ziyade, satır aralarını görmek gerekiyor.

Olgulara hala Türkiye düzleminden bakanlar, bu topraktan kopmamakta direnenler, bunlara göre, çağdaş dünyanın kaçınılmaz geleceği yönünde gerici bir engel oluşturuyorlar. Böyleleri, bu Devletsiz demokrasi gericilerini çok sinirlendiriyor. Üstelik bu cici demokrasileri konusunda böylelerinden pek umutlu görünmüyorlar. Bunun, kendilerine göre temel sosyo-politik nedenleri olduğu anlaşılıyor.

"...Resmi ideoloji ile egemen ideolojinin bu içiçeliği, egemen sınıfların devletten özerkleşme-sini güçleştirirken, bir yandan da toplumsal ideolojilerin resmi ideolojinin etkisi ve baskısı altında kalmaları sonucunu doğurmuştur..." Al burjuvaziyi, vur sosyaliste demek istiyorlar. Devam edelim. "...Bu sonucun iki yansıması olmuştur. İlki, kendini devletle özdeş gören, onun çıkarlarından bağımsız hakları ve çıkarları olabileceğini varsaymayan, dolayısıyla vatandaşlık bilincini, devletçi, milliyetçi, deyim yerindeyse rejimin organik unsuru olma yolunda somutlaştıran bir kesimin yetişmesi. İkincisi, resmi ideolojinin çerçevesi içinde kendini yeniden üretemeyen toplumsal ideolojilerin ve buna yaslanan toplumsal kesimlerin kollektif bir yabancılaşmaya uğrayarak muhalif, ama edilgen bir konum içinde negatif bir vatandaşlık konumu geliştirmeleri. Her iki sonuç da, toplum üyelerinin teba konumundan ya da cemaatçi üyelik anlayışından koparak etkin bir vatandaşlık tutumu geliştirmelerini güçleştirmiştir." (Tülin Öngen. E.K, sayfa: 31)

Türkiye insanının bilinç yapılanmasını, "... toplumdan (sürüden) (abç) bağımsız var olma duygusu hala son derece zayıf..." diyerek çözümledikle-rinde ise durum iyice karışıyor.

Bu durumda sosyalistlerin, tüm sosyalist hareketin tarihini bilinç ve belleklerden kazıyıp yeni bir anlayış ve çağdaş! bilinç yapılanmasıyla sıfırdan işe başlaması gerektiği anlaşılıyor. Ancak, böyle bir anlayışın da işe çözüm getireceği kuşkulu görünüyor. Zira, balkoncu post-modern solcuların, toplum, devlet, muhalif örgütlenmeler ve Türkiyeli insanı çözümleme sonucunda vardıkları umarsızlık, topyekün yapılanma baz alındığında adeta bir çığlığa dönüşmüş bulunuyor. Temel bir tesbit, kesin bir yargı ile umutsuzluklarını noktalıyorlar.

"Askeri ya da sivil darbeler, (sivil darbe kavramına sosyalist toplumsal dönüşüm kalkışlarının dahil olduğunu unutmadan okumayı sürdürelim) yalnızca vesayetçi siyasal-geleneklerin veya patriyarkal kurumların varlığı ile açıklanamaz. Buna izin veren toplumsal bir anlayış, hatta toplumsal talep yoksa; yönetimin despotikleşmesi hiç de kolay değildir. Hiçbir iktidar; kitlelerin onayını, kabülünü garanti altına almaksızın tarih sahnesine çıkmayı göze alamaz. Çünkü, hiçbir siyasi rejim; toplumsal meşruiyeti olmaksızın yasallığını kuramayacağını, dolayısıyla egemenliğini uzunca bir süre koruyamayacağını bilir. Bu gerçek, demokrasi geleneği olan Batı toplumları ile otoriter yönetim biçimlerine aşina Doğu toplumları arasındaki sosyolojik farkın önemini bir kez daha bize hatırlatır.

...Modern siyasal kurumsallaşmanın eksik kaldığı, özellikle aşağıdan yukarıya yönetime katılma süreçlerinin tıkalı bulunduğu toplumlarda; ekonomik, toplumsal, kültürel istikrarsızlığın arttığı, güvensizliğin yaygınlaştığı ve iç ya da dış tehdit demagojisinin etkili olduğu dönemlerde güçlü ve etkin devlete, dolayısıyla otoriter rejime yönelik toplumsal talep yükselir. Kendine güven duymayan, daha doğrusu toplumsal kapasitesini nasıl gerçekleştireceğini bilmeyen toplumlarda gücün fetişleştirilmesi ve bunun kendini dışsal bir aygıtta ya da kişide/kişilerde nesneleşmesi kaçınılmaz duruma gelir. Darbeciler, kendilerinin de bir par-

çası oldukları bu toplumsal psikolojiyi, bu anomiyi çok iyi bildikleri için vatanı/ülkeyi/toplumu kurtarma misyonunu kendilerine kolayca yüklerler."

Bu çözümlemeler, Lenin'i ve Bolşevik Partisini bile zınk diye durduracak nitelikte çözümlemelerdir. Lenin'in, aklın balkonlara uçmadığı bir tarihsel dönemde ortaya çıkmış olma şansını kullanmış olduğu anlaşılmaktadır. Bundan böyle Türkiye toprakları dahilinde sosyalist politikâ yapmaya kalkıştığınızda faşist olarak damgalanmayı göze almanız gerekmektedir. Nitekim , "Parti kur, iktidarı al, toplumu değiştir." anlayışıyla malul "bizim sol kesim"e şimdiden uyarı yapmayı gerekli görmüşlerdir. "...Fakat asıl önemlisi, sol örgütlerin de katı bir anti-demokratizm kültürüne sahip olmalarıdır. Demokrasiyi hafife alan birinin bir sosyalist toplum hayal etmesi, tasarlaması nasıl mümkün olabilir?"...

Sonuç olarak; Yeni Dünya Düzenine uygun postmodern sözde solcularının, bu devletsiz demokrasi! gericilerinin topyekün tahlillerini gözden geçirdiğimizde neyi kavramış olacağız? "Otoriter yönetim biçim-lerine aşina" bir Doğu toplumu, asla demokratik olamayan ve yapısı itibarıyle de olabilmesi mümkün görünme-yen bir ülkede olduğumuz anlaşılıyor. Bu yapısallık nedeniyle demokratik davranamayan, hoşgörü olanağı elinden alınmış burjuvazimiz var. Böyle buyuruyorlar. Ve asıl önemlisi bu yapı otoriter bir sosyalizm anlayışı doğurmuş bulunuyor. Örgütlenmede bireyselliği! engelleyen, hegemoner anlayışta. ille de iktidar diyen bir mücadele inancıyla malul sosyalistler ortalıkta cirit atıyor. Böylelerine tutup "demokrasi kültürü" aşılamak konusunda da pek umutlu değiller. Zira Türkiye insanı toplum (sürü) anlayışını. koyun, kuzu niteliğini aşıp 'birey' olmuş görünmüyor diyorlar. İşleri güçleri bu gerçekliğin tesbitini yapmak. İyi de, öyleyse ne söylüyorlar? Amaçları ne?

Olgulara hala Türkiye düzleminden bakanlar, bu topraktan kopmamakta direnenler, bunlara göre, çağdaş dünyanın kaçınılmaz geleceği yönünde gerici bir engel oluşturuyorlar. Böyleleri, bu devletsiz demokrasi gericilerini çok sınırlendiriyor.

Amaçları, Türkiye toplumunu tarihi, toplumu ve geleceğe ilişkin her türden toplumsallık olanaklarıyla birlikte tasfiye etmek oluyor.

Solda demokrasi atraksiyonları yapan bu postmodern solcuları, Devletsiz Demokrasi Gericileri olarak adlandırmak da bu anlayışın tesbitinden kaynaklanıyor. Boşlukta yüzüyor ve herkesi aptal sanıyorlar. Bu topraklardan ve bu toprağın insanından, topluma, toplumsala ait her türlü umutlarını yitirmişlerdir. Bunun için, mücadeleden anladıkları, Devlet-i Aliye-yi Osmaniye-yi Batı'ya, Batılıya şikayet etmekten ibarettir. İşbirlikçi, Mektupçudurlar.

".....Sivil toplumun canlanmasını sağlayan bir diğer faktör de uluslararası platform oldu. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra giderek devletler üstü bir konuma geçen uluslararası resmi ve gönüllü kuruluşlar herşeyden önce devletleri mutlak ve nihai otoriteler olmaktan çıkardı. Gerek Birleşmiş Milletler gibi geniş çaplı global kurumlar, gerekse AET gibi bölgesel oluşumlar, çevre, kadın hakları, çocuk hakları, insan haklan ve demokratik kurum ve normlar gibi birtakım politikaları üye devletlerin politikaları arasına sokarak bir yandan ulusal devletler üstü bir tabaka, bir kast oluşturmuş, bir yandan da bu haklar etrafında gelişen yerel sivil toplumsal hareketlerin canlanmasını sağlamıştır. Özellikle devlet üzerinde yer alan aristokrasi gibi geleneksel formlardan yoksun ülkelerde devletlerin keyfi politikalarının önüne geçilmiş ve bireylerle uluslararası platform arasında bir fay hattı kurularak bireylerin sivil yaşamında devletlerine karşı daha cesur olmaları sağlanmıştır. Uluslar-arası platformda devletler üstü gücü ile gelişen uluslararası boyutlu gönüllü kuruluşları hesaba kattığımızda artık sivil toplum oluşumlarının global düzeyde ne kadar önem kazandıkları anlaşılmış olmaktadır."

Sağdan sivil Ömer Çaha'nın, Türk Demokrasi Vakfı'nın dergisi Diyalog'da yazdığı bu satır ların altına hiç ikircikienmeksizin imza atabilecek konumdadırlar. Bu post-modern solcu siviller, sağ'dan önce enternasyonalleşmiş solcu beyinleriyle, bıyıksız Türk Ömer Çaha kadar iyimser olunamayacağını sezmiş bulunuyorlar. Sivil mekanizmaların, hızla aşınan ulus-devlet'i ödünleyecek kapasitede ve asıl önemlisi, yetenekte olmadığını ağlayarak dile getiriyorlar. Kestirme çözüm yolu olarak buldukları, devleti ve devlet kurma girişimlerini topyekün yoketme politikası oluyor.

Ulus devlet'i baştan beri yok saymak gerektiğinde birleştiklerinden, üstelik despotik karakterli Doğu toplumlarında asla olanaklı göremediklerinden olacak, baştan beri uluslararasıcıdırlar (eskiden enternasyonalizm denirdi). Uluslararası gericilik

örgütleri ve sözcülerinin Türkiye acentalıklarını demokrasi demagojisi adına üstlenmişlerdir. Bu topraklarda toplum olma, toplumsal iktidar kurma heveslilerine, demokrasi kılıcını sallayarak uyarıda bulunmaktadırlar. Sol ayak üzerinde dans eden bu işbirlikçi hainlerin, bu cenahta söz söylemesinden maksat, sosyalist iktidar kavgamızın belini kırma çabasıdır.

İktidarsızlığın büyük buluşçusudurlar. Önce aşağıdan yukarıya çağdaş! Batı tipi! demokrasi!, birey olmak!, Hegemonya karşıtlığı aksi halde sürüleşmek diyerek, demokratik merkeziyetçi örgütlenme yapılarına saldırıda bulunmuşlardır.

Türkiye tarihinin gelmiş geçmiş bütün toplumsal dönüşüm modellerini ve tasarımlarını, hegemoner, iktidarcı yapılanmalar diyerek karalamak başlıca işleri olmuştur. Post-modern aydın örneği Alev Alatlı gibi amerikan misyonerlerinin iktidarsızlık tezlerini yeterli görmeyince, kendinden menkul solcu misyonlarıyla soldan dalış yapmak zorunluluğunu hissetmişlerdir. Türkiye tarihinin sosyalist toplumsal dönüşüm geleceğine mahkum oluş gerçeği, bu zorunluluğu onlara dayatmıştır. Görevleri, bu geleceğin önünü kesmektir. En küçük biriminden en büyük birimine kadar toplumsal politik örgütlenmelerde iktidar düşmanlığı yapmak asıl işlevleri olmuştur. Mektupçulukları, demokrasi gericiliğini ideolojikleştiren işbirlikçi kurumlaşmaları bu ereğe yöneliktir. Sosyalist toplumsal iktidar umutsuzluğu yaratmayı iş edinmiş bu hainlerin seçenek olarak sola sundukları ise, dünyanın balkonunda post-modern devrimcilik oyunudur. Sosyalizmi; devlet, toplum, toplumsal iktidar yapılarından kurtarılmış bir ütopyaya dönüştürmeye çabala-maktadırlar.

Bu Devletsiz Demokrasi Gericiliğinin perde arkası Damat Ferit hainliğinin de ötesindedir. Damat Ferit, modern zamanların işbirlikçi hainlerinin yanında çok saf kalmış bir hain olarak görünmektedir.

1918'in mandacıları ve işbirlikçileri de, bunlara bakıldığında çok sevimli görünmektedir. İyiniyetli ve saf oluşları çok belirgindir. İşbirlikçilikleri ve emperyalist devletlerin elini ayağını öpmeleri Devlet-i Aliye-yi Osmaniye-yi kurtarmak saflığına dayalıdır. 1918'in işbirlikçileri, kurtarılması gereken bir toplumun, bir devletin varolduğu düşüncesiyle hareket etmişlerdi. "Bizi kurtarın" tarzındaki iktidarsız-lık-larını yeni zamanlara bakarak yine de hoş görmek mümkündür.

"Omuzlara alınan Dr. Rıza Nur heyecanlı konuşmalar yaparak kafilenin İngiliz sefaretine gitmesini emretmiştir. İngiliz sefarethanesinin bahçesine giden gençler ve onları takip eden halka hitaben bir konuşma yapan Rıza Nur, Türk'ün hürriyetine kavuşması için İngilizlerin yardımını talep etmiş ve şunları söylemiştir. "Dünyanın denizlerini İngiliz donanmaları doldursun, sonra da İngiltere Türk'ün hürriyetine yardım etsin" Bu nutku okuduktan sonra sefarethaneye teslim etmiştir.

Dr. Rıza Nur'un böyle yabancı milletlerden yardım istediğini duyan Alman ve Fransız sefarethaneleri de "Bize de gelsinler" diye haber yollamışlar. Bu davetlere icabet etmeyen Dr Rıza Nur, yıllar sonra bu hareketini şöyle değerlendiriyor: "Otuz yaşında, doktor, profesördüm. ama ne saf çocukmuşum. Böyle bir dua ile yardım ediverirler mi?" (İbnülemin Mahmut Kemal İnal, Son asır Türk şairleri, s. 1516)

"Arian'ın Galata rıhtımına yanaşması ve gemiden çıkan dört Fransız subayının, yaya olarak Beyoğlu'ndaki sefarete kadar gitmeleri, Galata'dan Beyoğlu'na kadar tüm sokakların binlerce İstanbullu, Rum, Ermeni, Yahudi ve levanten ile bazı işbirlikçi Türklerce doldurulmasına "Yaşasın Fransa! Yaşasın Hürriyet!" gibi bağırışmalarına ve alkış tutmalarına yol açmıştır. Fransız subaylarına çiçekler verilmiş, boyunlarına sarılıp ağlayanlar olmuş, ardlarınca da korkunç bir kalabalık birikmiştir.

Az sonra Basra Mebusu karaya yanaşıp İngiliz subaylarını çıkardığında benzer bir kalabalık ve karşılama töreni de onlara yapılmıştır. Bu kez karşılayıcılar, "Yaşasın İngiltere!" diye bağrışmaktadır. Galata rıhtım, Topkane, Yüksekkaldırım, Beyoğlu caddesi ve yan sokaklar boydan boya İngiliz ve Fransız bayraklarıyla donatılmıştır." (Tevfik Bıyıklıoğlu, Mondros Mütarekesi ve Tatbikatı, s. 122) (Aktaran: İlhami Soysal, Kurtuluş Savaşı'nda İşbirlikçiler, s. 23)

1918'in işbirlikçilerinin, yeni zamanlar işbirlikçilerini, bu misyoner kavramının sınırlarını zorlayan satıcı ağ kavramaları zordur. Havsalalarının alamayacağı ölçülere ulaşmış bir işbirlikçiliktir. Ceplerinde yabancı ülke vatandaşı olduklarını belgeleyen pasaportlar taşıyan bu hainler, işbirlikçi niteliğini de aşan, entegre olmuş kimlikleriyle sokaklarda cirit atmakta, 'ülkeyi emperyalistlere şikayet' mantığından ibaret demokrasi yaygaralarıyla sosyalist toplum ve iktidar hedefimizi çökertmeye azmetmiş görünmektedirler.

Ancak, bizim hareketimiz emperyalizme karşı mücadelenin ateşi içinden doğmuştur. Emperyalizme karşı silahlı mücadeleyle başlamış, emperyalizmin işbirlikçisi devlete ve burjuvaziye karşı mücadele ederek yüzlerce şehidiyle birlikte bugünlere gelmiştir. Anlaşılan bundan böyle emperyalizmin işbirlikçisi post-modern global solcuların gericilikleri ile de mücadele etmemiz kaçınılmaz olacaktır. Çünkü global post-modern demokrasi gericiliğinin evrensel kültür, barış, çoğulculuk ve çok kültürlülük konularındaki tezleri, Yeni Dünya Düzeninin global çıkarlarına uygun olarak hedef şaşırtmakta, işbirlikçi tekelci sermayeyle uzlaşmaya ve onu aklamaya dönüşmektedir. Bu anlaşıyla mücadele, ertelenemez ideolojik bir görevdir.■

Edebiyatın Sonu

Selim Selçuk

Bindokuzyüz doksan altı yılının son aylannda iki roman için büyük bir kampanya düzenlendi. Birincisi Ahmet Altan'ın 'aşk romanı' Tehlikeli Masallar, ikincisi Ahmet Ümit'in 'polisiye romanı' Sis ve Gece. İki ünlü yayınevi, Can ve Cem, iki Ahmet'in romanlarını satmak için adeta birbirleriyle yarıştılar. Başanlı oldukları görülüyor.

Ancak görülen bir şey daha var: Bu iki kitap da, en hafif deyimle, edebiyat değeri açısından son derece zayıftır. Roman oldukları da kuşkuludur. Burada göstermeye çalışacağım. Ancak daha başlarken bir noktaya dikkat çekmek istiyorum. Büyük basın artık pek çok ürün için olduğu gibi, edebiyat için de bir pazarlama görevi üstlenmiş görünüyor. Türkiye'de edebiyat tekelli ve bitmiştir. Bu iki kitap bunu gösteriyor.

Türkiye'de edebiyatın ve aydının bittiğini söylemek için bu kitaplardan başka veriler de bulunuyor. Bunlardan biri, Adalet Ağaoğlu'nun bir basın tekelinin,Aydın Doğan'ın elinden ödül alması ve bunu hayatının en mutlu anlarından biri sayması. Diğeri ise amerikan televizyonunun 'aşk uzmanı' olarak tescillediği Ahmet Altan. Yazdığı gazetenin sahibi Dinç Bilgin'in "Haftada bir kez yazsın, aşk yazsın" isteğini kabul ederek yazılarını bu minvalde sürdürmektedir.

Ahmet Altan: Bahçede Kuzular ve Orospular

Tehlikeli Masallar'ın kahramanı yaşlıca bir yazar. Ancak Ahmet Altan gibi başarılı bir yazar değil. Son üç romanı üç farklı yayınevinden çıkmış, bu yayınevlerinden ikisi batmış, biri de ortaokullar için din kitapları basarak batmaktan kurtulmuş. (s.8) Böyle bir yazann varlığından kendisinden başka pek kimsenin de haberi yokmuş. (s.8) Ayrıca yazar bir reklam şirketinde çalışmaktayken oradan da ayrılmak zorunda kalmış. Ayrılırken yazara 'yüklüce' bir tazminat vermişler ve bunun dışında yazarın pek de parası yokmuş. (s.8)

Olabilir, buraya kadar doğal gözükebilir. Ancak bundan sonrası inanılır gibi değil: bu kimselerin tanımadığı ünsüz yazar, reklam şiretinden aldığı tazminatla bir ev tutuyor. Ev çok geniş ve boğazda. Deniz adeta kapının önünden akıyor. Yazar bu evin her odasına bir telefon koyuyor. Ancak yine de evinde fazla oturamıyor. Sıkılıyor. "Kadınlara gülerek seks hikayeleri anlatıyordum, özellikle de kerhaneleri. Bütün kadınlarda, kerhanelere, randevu evlerine, canlı seks gösterisi yapan dükkanlara karşı inanılmaz bir merak vardı ve benim onların merak ettiği her şey konusunda bilgim bulunuyordu, hepsini dolaşmıştım, sıradan kerhanelerdeki köylü orospuların da, randevu evlerindeki gecekondulu kızların da, Avrupa'yı dolduran seks dükkanlarındaki yaratıkların da neler yaptıklarını çok iyi biliyordum, çünkü o sıralarda oralan da epeyce gezmiştim."

Ünsüz ve kimselerin tanımadığı bir yazar, reklam şirketinde çalışıyor, ama nedense oradan da aynlmak zorunda kalıyor. Aynlırken kendisine yüklüce bir tazminat veriliyor. Ünsüz ve kimselerin tanımadığı yazar o tazminatla kendine boğazda çok geniş bir ev tutuyor, ama evde canı sıkılınca hem Türkiye'nin ve hem de Avrupa'nın bütün seks dükkanlarını dolaşarak

deneyimlerini arttınyor. Seks dükkanlarındaki "yaratıkların" neler yaptıklarını öğreniyor. Bu kadan da yeterli olmuyor; "Ayrıca telefonum geceleri telekız çağırmak için de çok iyi bir aletti ve bir defter dolusu numaram vardı. O kızlarla istediğim her oyunu oynuyordum" (s.19) Bir defter dolusu numaradan birini seçerek evine telekız çağırıyor ve onlarla oyunlar oynuyor.

Ancak yine de olmuyor. Yazar 'aşktan' kaçamıyor. Karşısına yirmi yaşında bir kız çıkıveriyor. Tam da eski sevgilisinden ayrılmak üzereyken. Kız başka bir şehirde oturuyor ama uçağa atlayıp geliyor. Çünkü yazarı çok beğeniyor. Bütün kitaplarını ezbere biliyor. Buluşup konuşuyorlar.

Konuşuyorlar ve ayrılıyorlar. Kız Balkanlı büyük bir ailenin kızı. Ailesinde "derebeyleri ve şeyhler" var. Yazara bunları anlatıyor. Yazarımız bunları duyunca derin tarih bilgisini gösterip, "sen bir sultansın öyleyse" deyiveriyor. (s.17) Kız bunu duyunca "öne doğru bükülüp çocuk kahkahalarından birini attı, sonra bir ara annesinin kendisine masallar anlattığını söyledi." Ne güzel sohbet ediyorlar.

Bu kadarı bile inanılmaz görünüyor. Ancak biraz daha sabırlı olunmasını diliyorum. Bu kitabı, Türkiye'de edebiyatın bittiğinin ilanı olarak görüyorum. Ahmet Altan'ın kesinlikle romancı olmadığını göstermeye çalışıyorum.

Kitaba dönüyorum. Kızdan ayrıldıktan sonra başka bir kadınla buluşuyor. Kadın büyük bir şirketin müdürü. "İşine uygun bir görüntüsü vardı, benim en çok hoşlandığım tarza sahipti, yüksekçe topuklu ayakkabılar, çok şık elbiseler, seçkin bir parfüm, bakımlı saçlar ve ciddiyet." Yazar temiz ve bakımlı hanımlarla buluşmaktan hoşlanıyor sanabilirsiniz. Hoşlanıyor, ama temiz ve bakımlı olmalarından değil. "En azgınlarının en ağırbaşlı görünenler" olduğunu keşfettiği için hoşlanıyor. Kadın da yazarı haksız çıkartmıyor (s.20)

Sonra ayrılmakta olduğu sevgilisiyle buluşuyor, yirmi yaşındaki yeni sevgili bir kere daha uçakla gelip gidiyor, arada geceleri yalnız kalınca ca telekız çağırıyor, ama hiçbiri yetmiyor. Bu sefer Avrupa'nın en iyi okullarında okumuş, Tunuslu bir Paşazadenin torunu olan 'orospu ruhlu' başka bir kadınla kayak yapmak için Kartalkaya'ya gidiyorlar. Arabada sıkı bir pazarlığa tutuşuyorlar. Sonunda anlaşıyorlar.

"Cebimden bir beş yüz bin lira çıkardım.

- Bunu kazanmak ister misin?

- Evet.

Bir yandan arabayı kullanırken hafifçe öne doğru kaydım, parayı karnımın altına koydum.

- Parayı al senin olsun.

Parayı ucundan tutup çekti, parayı elinden kapıp aynı yere koydum.

- Orospuluk yapacaksın, dolandırıcılık değil. Parayı almak istiyorsan bütün elini kullanarak al."

Kartalkaya'ya kadar oyun devam ediyor. Ahmet Altan kendini bu seks oyununa öylesine kaptırıyor ki hemen bunların arkasından şu saçmalığı da yazıyor; "birkaç kaza tehlikesi atlattığımızı fark etmemiştik bile." (s.54)

Bunlan yazıyor ve ben bunu anlamakta güçlük çekiyorum. Birkaç kaza tehlikesi atlatıyorlar, ama farketmiyorlar. Nasıl oluyor, ben anlamıyorum. Bir romanda romanın anlatıcısı, tehlike atlattık ama farketmedik diyebilir mi? Belki bir senaryoda olabilir. Senarist; "kaza tehlikeleri atlatılacak, ama kahramanlarımız bunu fark etmeyecek" diye yazabilir. Ya da anlatıcının yanındaki başka birisi, burada Tunuslu orospu, kaza tehlikeleri atlattıklarını görüp bunu sonradan anlatıcıya, ki burada yazardır, söyleyebilir. Yazar da sonradan, 'tehlike atlatmışız ama ben fark etmemişim' diye yazabilir. Başka türlü olabilir mi?

Kartalkaya'a "unutulmaz" bir gün geçiriyorlar. Paralar suyunu çekince kadın "Parasız asla olmaz" diyor. Dönüyorlar.

Yirmi yaşındaki sevgilisi yine uçakla gelip gidiyor. Hep kız gelecek değil ya. Artık yazarın da gitmesi gerekiyor. Ama büyük bir sorunu var. Daha doğrusu iki büyük sorunu var: Birincisi uçakta nasıl yer ayırtılacağını bilmiyor. Avrupa'yı karış karış dolaşmış, uçaklar ve uçmakla ilgili çok 'derin' gözlemleri var (s. 83), ama uçakta nasıl yer ayırtacağını bilmiyor. Genç sevgili bu işleri çok iyi bildiği için bu sorununu çözüyor. Ama ikinci sorunu daha yürek paralayıcı; ayrılmak üzere olduğu sevgilisine bir türlü başka bir kadına gideceğini söyleyemiyor. Gerçi o zaten başka bir erkekle birlikte ama yazar yine de kıyamıyor. Söyleyemiyor. Ama gitmek de istiyor. O zaman sevgilisinin hiç kuşkulanmayacağı bir yalan bulması gerekiyor. Ünsüz, parasız, kitaplarının varlığından kendinden başka kimselerin haberi olmayan yazarımız hiç kimsenin kuşkulanmayacağı harika bir yalan uyduruyor, "Bir yazarlar konferansına katılacağını" (s. 83) söylüyor. Zavallı kadın hemen inanıyor. Yazar rahat rahat gidip geliyor. Ancak birkaç gün sonra yeniden gitmesi gerekiyor. Bu sefer haber vermeden gidiyor. Ama yine yüreği dayanmıyor. Gittiği yerden sevgilisinin gönlünü almak istiyor. Telefon ediyor.

"- Neredesin sen?" Bunu sevgilisi soruyor. Genç sevgilisiyle bir otelde sevişmekte olan yufka yürekli yazarın hemen bir yalan uydurması gerekiyor:

"- Bir konferans için buraya geldim, iki gün kalıp döneceğim."(s.172) İşte bu kadar. Zavallı kadın yine inanıyor. Kimselerin tanımadığı ünsüz bir yazar, konferanstan konferansa dolaşıyor. Kimse, bu ne saçmalık diye sormuyor.

Ahmet Altan'ın yaratmaya çalıştığı tip son derece başarısızdır. Hiçbir inandırıcılığı bulunmuyor. Ahmet Altan romancılığın en basit tekniklerinden

dahi habersiz görünüyor. Romandaki yazar, tip olarak ne kadar başansızsa, karakter olarak da bir o kadar çirkin.

"Dayanılmaz bir istekle masanın başına oturup makineye bir kağıt taktım. hemen yazmalıydım." Heyecanla masasına koşuyor. Ama olmuyor. Yeniden pencerenin kenarındaki koltuğuna dönüp uykuya dalıyor.(s.152) Uyandığı zaman yine kadınlarına koşuyor. Sevişmekten yorgun düştüğü bazı geceler televizyon seyrediyor. Bir gece televizyonda hayvanlarla ilgili bir belgesel görüyor. "Maymunları anlatıyordu, kabileler halinde mutlu bir yaşam sürüyorlar. ağaçlara çıkıyorlar, kabile şefinden ve kabilenin yaşlılarından gizlenerek ağaçların arkasında hızlı hızlı sevişip durup çevreyi dinliyorlar, sonra hızlı bir aşk daha yapıyorlardı. Şef kabiledeki dişilerin kendisinden habersiz sevişmesine kızıyordu, bazen de başka maymun kabileleriyle kavga ediyorlar, sonra çığlık çığlığa ağaçlara tırmanıp daldan dala atlayarak, buldukları yaprakları ve meyveleri yiyorlardı." Bunları seyrediyor. Seyrederken düşüncelere dalıyor. Sonunda rahatlıyor: "Maymunları seyretmek beni rahatlatmıştı, bizden daha akıllı ve mutlu görünüyorlardı." diyor. (s.179)

Bütün seks dükkanlarını dolaşıyor, yatabileceği bütün kadınlarla yatıyor, evine telekız çağırıyor, ama yetmiyor. maymunların cinsel yaşamına imreniyor.

Haksızlık mı yapıyorum?

Bir süre sonra yaşadıklarından pişmanlık duyuyor. Hayaller kuruyor. "pişman olmayacağım bir hayat yaşamak isterdim; huzurlu ve sakin bir hayat olsun isterdim" diye düşünüyor. "İlkokulda yapıp duvarlara astığımız, o yeşil çimenleri, kocaman güneşleri, kırmızı kiremitleri, bacasından duman tüten evleri olan resimlere benzeyen yerlerde yaşamak isterdim; o ilkokul resimleri gibi acemi ve sakin bir hayat beni sarsın isterdim." diyor. Bunları yazıyor. İnsanca görünüyor. Ama küçük bir isteği daha var: "Bahçede kuzular ve orospular dolaşsın" istiyor.

İnsanın içi yanıyor.

Ahmet Altan'ın roman bile olmayan kitabını bir tekel gazetesi olan Radikal'de pazarlayan Emin Karaca'ya da ne oluyor?

Ülkemizde edebiyat bitmiştir. Ülkemizde insan, hain bir saldırı altında bulunuyor.

Erdal Öz bu kitabın arkasına utanmadan "müthiş bir gözlem, ustaca bir kurgu, açık, anlaşılır bir anlatımla sevginin ve aşkın en güzel örneklerinden biri." diye yazdınyor. Yalandır.

Peki Emin Karaca'ya ne oluyor? Radikal gazetesindeki kitap pazarlama köşesinde yazdığı yazıda roman bile olmayan bu kitabı, yazar bile olmayan bu adamı yere göğe sığdıramıyor. Emin Karaca'nın övgü cümlelerinin Ahmet Altan'ın romanından daha edebi olduğunu kabul ediyorum, ama şuna ne diyeceğimi bilemiyorum. Ahmet Altan'ın bu son romanında "artan bir gözlem gücü", "kurguda ustalık", "anlatımda akıcılık" keşfediyor. "Romanın tüm fonunda ülkede şu yaşadığımız çürümüşlük bir karabasan gibi duruyor" diyor. (4 Kasım 1996)

Çürümüşlük için gösterdiği adres doğrudur.

Bunlar yazıyor. tekeller satıyor.

Ancak hala sevindirici olan bir yan var. Henüz yalan söylemeden satamıyorlar. Bunu insanımızın bir direnişi olarak görüyorum. Nereden mi çıkarıyorum. Romanın pazarlamasını üstlenmiş olan Yeni Yüzyıl gazetesinde Erdal Öz "insansız bir romana doğru giden edebiyatımızda -ki günümüz dünya edebiyatında da bu salgın hastalığı görüyorum- Altan, hem insan psikolojisine ustaca sokulmasını biliyor, hem de romanın ana temasının 'insan' olduğunu, insan yaratmak olduğunu, bir kere daha gözler önüne seriyor" diyor. (20 Ekim 1996) Bu sevindirici bir yalandır. Her şeye rağmen bir "insan" talebi olduğunu gösteriyor. Erdal Öz ve Ahmet Altan bunu görüyor.

Normal İnsanların romanı: Sis ve Gece

Daha pervasız olanları da var. Yine Yeni Yüzyıl gazetesinde, 3 Ekim 1996'da "İdeale bağlılık çözüm değil" başlığıyla Ahmet Ümit'in Sis ve Gece adlı polisiye romanının yayınlandığı haberi yer alıyor. Bu habere göre Ahmet Ümit "sol görüşten geldiğini" söylüyor. "12 Eylül döneminden önce, yasadışı politik faaliyet sürdüren Ümit, o dönem sürekli polisten kaçmış", bunlar yazılıyor. Ahmet Ümit, yolda giderken "acaba izleniyor muyum" diye sürekli arkasına bakarmış, bunlan anlatıyor. Ancak ne kitabındaki tanıtım yazısında, ne de hakkında çıkan diğer pek çok yazıda cezaevine girdiğine dair bir bilgi bulunmuyor. Boşuna telaşlandığı anlaşılıyor. 1980 yılında yirmi yaşında bir çocuktur.

İki gün sonra aynı gazetede yine Ahmet Ümit'le ilgili başka bir haber daha bulunuyor. Haberde, "Ahmet Ümit yeni kitabı 'Sis ve Gece'yi Pera Palas'ın Agatha Cristie salonunda düzenlediği bir basın toplantısıyla tanıttı" deniliyor. Kampanya başlıyor. Ahmet Ümit, "Kitabın baş kahramanı bile normal bir insan" diyor. Diğer kitaplarının

kahramanların normal insanlar olmadığını anlatmak istiyor. "Acı çekiyor, pişmanlıklar duyuyor" diye ekliyor.

Bunlar tekellerin vaazlarıdır. Acemi bir vaiz ve hızlı bir pazarlamacı olduğu anlaşılıyor.

Peki ne satıyor?

16 Ekim 1996 tarihli Tempo dergisi satılanın ne olduğunu daha iyi anlatıyor: "MİT'ci devrimciye benzer". Ahmet Ümit Mit'çilerin de devrimcilerin de ideallerine bağlı insanlar olduklarını ve bu yüzden birbirlerine benzediklerini anlatıyor.

Burada kitap hakkında hiçbir şey yazmak istemiyorum. Şu kadarının bilinmesi yeterli; kitabın herkes gibi normal bir insan olan kahramanı Sedat bir Mit görevlisi. Devrimcilerin öldürüldüğü ope-

Ahmet Altan, pornografi yazılarına Sudaki İz'den sonra Tehlikeli Masallar'da devam ediyor.

rasyonlara katılıyor. Komşu kızına aşık oluyor. Kız da onu beğeniyor. Ama bir süre sonra okulunda tanıştığı bir eski solcuyu daha çok beğeniyor. Kız bir gün birdenbire ortadan kayboluyor. Sonra tesadüfen bulunduğu bir eve yapılan polis baskınında vurulduğu ve saklandığı yerde öldüğü anlaşılıyor. İşin en acıklı tarafı Sedat sevgilisini bizzat kendisi vurmuş oluyor. Polisiye roman budur.

Şunu sevinerek yazıyorum; kitabın kampanyasında hep devrimcilerden söz edilmesine rağmen, kitapta hiç devrimci yoktur. Kesin olarak yoktur. Hepsi artık sanatla uğraşan eski solculardır. Bunu bir çekingenliğin işareti sayıyorum. Yerinde bir çekingenliktir.

16 Ekim 1996 tarihli Tempo dergisinde Ahmet Ümit ısrarla kitabının edebi değerine dikkat çekerek "... Sanatsa Mit'teki insanı insan olarak, sevgilisiyle, karısıyla, yaşamındaki trajik yönleriyle ele alır" diyor.

Sonunda Fethi Naci'nin bile sabrını taşırıyor. Fethi Naci 28 Ekim tarihli Yeni Yüzyıl gazetesindeki köşesine "yazar, polisle kolkola" başlığını atarak, Ahmet Ümit'in romanındaki bütün bilgileri Mehmet Eymür'ün anılarından aldığını yazıyor. Bununla da kalmıyor; "Ahmet Ümit'in bakışı zaman zaman, bir romancının bakışı olmaktan çıkıyor" diyor. Polisin bakışını yazdığını söylüyor. Kesinlikle doğrudur. Bu kitabın polis akademilerinde okutulacağı kesindir.

Fethi Naci bir hafta sonra köşesinde kitap hakkında yazmaya devam ediyor ve bu sefer daha açık yazıyor. Dilindeki, kurgusundaki, tiplerindeki zayıflıkları anlattıktan sonra kitaptan bir bölüm aktararak, "İşte bu cümle gerçek bir polisin kaleminden çıkmış gibi!" diyor. Ahmet Ümit'e bundan sonraki romanlarında başarılar diliyor.

Fethi Naci bırakıyor ama üç gün sonra aynı sayfada Orhan Duru kitabın edebi değerini tartışmaya devam ediyor. Ahmet Ümit'in kitabını okuduktan hemen sonra, Hollanda'da yaşayan Sadık Yemni'nin "Amsterdam'ın Gülü" adlı polisiye romanını okuduğunu belirterek, "şaşırıp kaldım" diyor, "iki romanın kurgusu arasında yabana atılmayacak benzerlikler vardı." diye devam ediyor. Benzerlikleri anlattıktan sonra da kibarca, "Bu benzerlikler karşısında insan kuşkuya düşüyor ve ister istemez aklına çeşitli olasılıklar geliyor" diyor ve sorularına cevap beklediğini de ekliyor.

İşte, 1996 yılında Türkiye'de, büyük kampanyalarla piyasaya sürülen iki romanı bunlardır. Birisi berbat bir kurguyla anlatılan yaşlı bir yazarın seks oyunları, diğeri konusundan kurgusuna, kurgusundan tiplerine kadar her şeyi hakkında çalıntı iddiaları olan bir polis romanı. Bu edebiyatın sonu değilse nedir?

Pek çok değerle birlikte, edebiyat da bitmiştir. Yeni kanallar gerekiyor.

Bunu bir şans sayıyorum. Nazım putlara baltasıyla saldırıyordu, bunlar üfleyince yıkılıyor.

Bu iki Ahmet'i bitiriyorum. Ancak şunu da eklemeden geçemiyorum. Cumhuriyet gazetesi Ahmet Altan'ı görmezden gelmekle birlikte, Ahmet Ümit'e bütün sayfalarını açıyor. Yukarıda yazılanları hiç umursamıyor. Kitap dergisinin bir sayısının kapağını ve iki tam sayfasını ona ayırıyor. (10 Ekim 1996) Vedat Günyol ve Ali Taygun öve öve bitiremiyorlar. Ahmet Ümit de boş durmuyor. satışlarını arttırmak için kitabına reklam filmi çektiği haber veriliyor. (22 Kasım 1996, Yeni Yüzyıl)

Yalnız bir yazar: Ayfer Tunç

Ayfer'i hatırlıyorum. 1987 yılında Toplumsal Kurtuluş dergimizin bürolarına gelip gittiğini biliyorum. Toplumsal Kurtuluş'ta yazdıklarını yayınladığımızı da hatırlıyorum. İlk yazısı Ekim 1987 tarihli 4. sayıdadır. Yazısının başlığı "Dönekleri Doğrulamak". Aktarıyorum: "Okumamaya yeminlilerin canını istetmek için düzenlenen bir kılavuz niteliğindeki kitap listeleri son yıllarda pek yaygınlaşır oldu. En çok satan kitaplar adı verilen bu listelerde gerçekten de satışa en uygun çizgide kaleme alınmış kitaplar yer alıyor" diyor. Ülkemizin karanlık günlerden geçmekte olduğunu, bu karanlıkta bazı yazarların havai fişek gibi par-

latıldığını anlatıyor. "Ancak gün ışır; havai fişekler gündüz bir anlam ifade etmezler", bunlan yazıyor. Bir umudu dillendiriyor. Sonra Ayla Kutlu'nun 'Hoşçakal Umut' isimli romanını eleştiriyor. "Hoşçakal Umut, yanlışlarından ürkerek dönenleri, yarının hayatını bu günden yaşamaya başlamaktan vazgeçenleri, bu gününe razı olanları doğruladığını sezdiriyor" diyor. "Ayla Kutlu kitabına koyduğu adla bir durağanlığı ifade ediyor. Bir yokluğu, bir ölümü ifade ediyor" diye devam ediyor. "Devrimcileri böylesine karalamaya; bir kavga, yazann düşüncesine göre tamamen yanlış bile olsa kavgayı aşağılamaya Ayla Kutlu'nun hakkı yoktur", "bunları da affetmeye ne zamanımız ne de hakkımız var. Affetmekle yeterince zaman kaybettik" diyor. Sert görünüyor.

İkinci yazısı Eylül 1988 tarihli 13. sayıdadır. Devlet dergimize saldırmış, yoldaşlarımız cezaevindedir. Ayfer Tunç'un bu sayıdaki yazısı, belki bu saldırının da etkisiyle ilk yazısından da serttir. Uzatmak istemiyorum. Ayfer Tunç burjuvazinin 12 Eylül sonrasındaki kültür-sanat politikasını çözümleyerek. "Kastelli'nin kültür ve sanat vakfı kurması, Enka ödüllerinin gündeme gelmesi, ödül olarak büyük paralar verilmesi. eski ve tanınmış isimlerin bu ödüllere katılmaları rastlantı mıdır?" diye soruyor. 1988 Eylül'ünde soruyor. Hayır diyor, bu bir rastlantı değildir: "Aydın adayları çok etkilendiler. Düşünmek ve bu tuzağın farkına varmak yerine, burjuvazinin onlar için hazırladığı sanat merkezlerinde vakit öldürmenin entelektüel biçimini tercih ettiler. Nasıl oluyor da Eczacıbaşı Kastelli gibi sermayedarlarca hazırlanan bu sanat merkezleri, bu kültür ve sanat aşkı, bu düzenle baskıyla, bu hukuk sistemiyle uyuşabiliyor, diye sormadılar." diyor. Aydın adaylarına kızıyor. Sermayeyle, burjuvaziyle, düzenle, baskılarla. hukuk sistemiyle sorunları olduğunu gösteriyor. Sonra yeniden edebiyata dönerek "Hem Ahmet Hamdi Tanpınar'ı hem de Ahmet Altan'ı beğenmek nasıl mümkün oldu?" diye soruyor.

Üçüncü ve son yazısı ise 1988 yılının aralık ayında yayınlanan 16. sayıdadır. Devrimci arabesk yapan müzisyenleri eleştiriyor. Ticari buluyor. 1989'da ve sonrasında Toplumsal Kurtuluş'ta görünmüyor. Ancak başka yerlerde yazmaya devam ettiği anlaşılıyor.

1996 yılının Haziran ayında Öyküleri yayınlanıyor. Yapı Kredi Yayınları'ndandır.

Kitabın başında Ayfer Tunç'un 1989 yılında Cumhuriyet gazetesinin düzenlediği Yunus Nadi öykü yarışmasına katıldığı ve birincilik ödülü aldığı yazılıyor. Öykülerinin aynı yıl Cem Yayınları tarafından yayınlandığı da belirtiliyor. Tarihler tutarlıdır.

Burada Ayfer Tunç'u önce çok devrimci yazılar yazdığı halde hemen arkasından düzenin kurumlarıyla bütünletiği için eleştirecek değilim. Bu da yapılmalıdır. Ancak burada benim sorunum bu değil.

Kitabının girişindeki tanıtım yazısında Ayfer Tunç'un şu anda Yeni Yüzyıl gazetesinde çalışmakta olduğu da yazılıdır. Ayfer Tunç'un da çalıştığı Yeni Yüzyıl gazetesinin 30 Eylül tarihli sayısında "Türkiye'de Yazarlar Çok Yalnız" başlığıyla Tunç'un kitabının çıktığı haberi veriliyor. Kendisiyle yapılan söyleşide Ayfer Tunç Türkiye'de yazarın çok yalnız olduğundan yakınıyor. "Bir menejerlik ya da ajans sisteminin olmaması yazarın kitabı yazmasının yanı sıra aynı zamanda bir pazarlama görevlisi gibi çalışmasını gerektiriyor" diyor. Doğru bir noktanın altını çiziyor. Yapı Kredi Yayınları onu bu yükten kurtarmış olmalıdır. Kendini yazmaya verebiliyor.

Peki ne yazıyor? Aynı söyleşide: "Ben atmosfer peşindeyim, o insanların getirdiği sıra dışı bir ambiyans olmalı" diyor.

Eski yazılarının yükünden kurtulmaya çalıştığı anlaşılıyor.

Kitabı toplam sekiz öyküden oluşuyor. Birisinin kahramanı bir apartmandır. İkincisinde birbirlerini hiç tanımayan iki apartman komşusunun hikayesi anlatılıyor. Birbirleriyle ve dünyayla kurdukları tüm ilişki sesler aracılığıyladır. Üçüncü öyküsü ise edebiyatta ve sinemada bol bol örneğine rastlanan bir kurguya dayanıyor. Buna göre bir kişiyi birkaç farklı kişi değişik açılardan anlatıyor. Olay genellikle bir cinayet üzerine kuruluyor. Dördüncü öykünün de kahramanları aynı apartmanda oturan ama birbirlerini tanımayan iki yaşlı insandır. Beşinci öykü, tesadüfen bulunduğu bir otelde hiç tanımadığı bir kadınla yatıp oradan ayrılan bir adamın öyküsüdür. Altıncı öykü de ölümü bekleyen yaşlı bir kadının öyküsüdür. Yedinci öykü konservatuarda hademelik yaptığı için klasik müzik seven başka bir ihtiyarın öyküsüdür. Son öykü ise üç ayrı küçük öyküden oluşuyor. Birincisinde yine ölümü bekleyen yaşlı bir adam, ikincisinde kasaba kasaba dolaşan bir pazarlamacı, üçüncüsünde sevdiği bir ölünün ardından ölümü özleyen başka bir adam anlatılıyor.

Hiçbirinde umut yoktur.

Yokluğu anlatıyor.

İnsanları tarihsiz ve bilinçsizdir. Geçmişleri ve gelecekleri yoktur. Çoğu yaşlıdır ve sanki gençlikleri de yoktur. Herhangi bir yerde ve herhangi bir zamanda yaşıyor olabilirler. Çoğu aslında kendilerinin taşımadığı, ama yazarın onlara yüklemeye çalıştığı anlamlar altında eziliyorlar. Eğreti duruyorlar. Öykü kişilerinin konuşmalarıyla, yazarın kendi iç konuşmaları sık sık birbirine karışıyor.

Ayfer Tunç, unutmaya ve unutturmaya çalışıyor.

Ahmet Altan, Ahmet Ümit ve Ayfer Tunç aslında aynı şeyi yazıyorlar.

Insandan kaçıyorlar.

İnsandan korkuyorlar.

Ağlaşıyorlar.■

İpten Kazıktan Kurtulmuş Bir Peygamber

Rus yazarları için Puşkin ve Gogol ne kadar önemliyse, dünyanın bütün yazarları için Dostoyevski de o kadar önemlidir. Rus yazarları, "Biz hepimiz Gogol'ün Palto'sundan çıktık" derler. Dünyanın hemen hemen bütün yazarları da İnsancıklar'ı, Kumarbaz'ı, Suç ve Ceza'yı, Karamazof Kardeşler'i anmadan geçemezler.

Ahmet Soner

Dostoyevski doğduğunda Engels bir, Marx üç, Turgenyev'le Lermontov sekiz, Belinski on, Gogol on iki, Puşkin yirmi iki yaşındadır ve Kafkasya'ya sürgün edilmiştir. Yıllardan 1821'dir. Tolstoy'un doğumuna daha yedi yıl vardır, Çehov'unkine otuz dokuz, Gorki'ninkine kırk yedi, Lenin'inkine kırk dokuz... Ehrenburg'un doğumu ise yetmiş yıl sonradır, Mayakovski'nin etmiş üç, Simonov'un seksen iki, Şolohov'un seksen dört... Yevtuşenko daha 112 yıl bekleyecektir, bu satırların yazarı ise 124 yıl...

Moskovalı bir tüccarın kızı olan annesini daha çocuk denilecek bir yaşta yitiren Dostoyevski, Moskova Askeri Mühendislik Okuluna yatılı öğrenci olarak gönderildiğinde Rus şiirinin babası Puşkin düelloda ölür. Puşkin öldüğünde otuz sekiz yaşındadır. Yıl 1837'dir ve Dostoyevski henüz onaltı yaşındadır. Üç yıl sonra, Dostoyevski'nin doktor olan babası kendi köleleri tarafından öldürülür. Bu olay, delikanlılık çağındaki Dostoyevski'yi derinden etkiler, ilk sara nöbetlerini o yaşlarda geçirir. Ertesi yıl Lermontov bir düelloda ölür, henüz 28 yaşındadır.

Dostoyevski 1844 yılında okuldan ayrılır ve yazmaya başlar. O yıl Marx ile Engels'in dostluğu ve işbirliği de başlamıştır, "1844 Elyazmaları" yayımlanır. Dostoyevski ise ilk romanı olan "İnsancıklar"ı 1846'da yayımlar. Kitabı, arkadaşı Nekrassov aracılığı ile eleştirmen Belinski'ye gönderir. Belinski Rusların Nurullah Ataç'ıdır, romanı okur ve Dostoyevski'yi geleceğin büyük yazarı ilan eder. Geleceğin büyük yazarı henüz 25 yaşındadır ve birbiri ardına romanlar yazmaktadır: Ev Sahibesi, Namuslu Hırsız, Beyaz Geceler, Netoçka Nezvanova... Ama hiçbirini Belinski'ye beğendirememektedir. O yıllarda roman denilince akla Balzac, Dickens ve Melville gelmektedir, "Moby Dick" yeni basılmıştır. Marx ise "Felsefenin Sefaleti"ni yayımlamış, ertesi yıl Engels'le birlikte "Komünist Manifesto"yu ilan etmiştir. 1848 yılıdır. Gogol, "Ölü Canlar" adını verdiği son romanıyla boğuşmaktadır, Belinski henüz 37 yaşında veremden ölmektedir.

Rusya'da Çarlık yönetimine karşı gizli örgütlenmeler başlamış, Dostoyevski de Petraşevski'nin grubuna katılmıştır. Belinski'nin Gogol'e yazdığı bir mektup Çarlık yönetimi tarafından yasaklanmıştır. Gerekçesi, Ortodoks kilisesine ve imparatorluğa hakaret etmektir. Petraşevski grubu, yasak mektubu dağıtmak suçundan aranmaktadır.

Dostoyevski'nin de aralarında olduğu yirmi kişi 1849'da tutuklanır, sekiz ay hücrelerde mahkeme sonucunu beklerler. 22 Aralık'ta yirmi kişilik grubu hücrelerinden alıp kurşuna dizmeğe götürürler. İlk üç kişi direklere bağlanır, başlarına birer çuval geçirilir. Dostoyevski sırada altıncıdır. Tüfeklerin patlaması beklenirken af haberi gelir, ölüm cezası Sibirya'da kürek cezasına çevrilmiştir. Dostoyevski henüz 27 yaşındadır. Sibirya'da 4 yıl hapis yatar. Bu süre içinde sadece İncil okuyabilmiştir, çünkü mahkumlara başka kitap verilmesi yasaklanmıştır. Ardından 5 yıllık sürgün cezası başlar. Dostoyevski'nin haberi bile ol-maz, çünkü Sibirya hapsinin daha ilk yılını geçirmektedir.

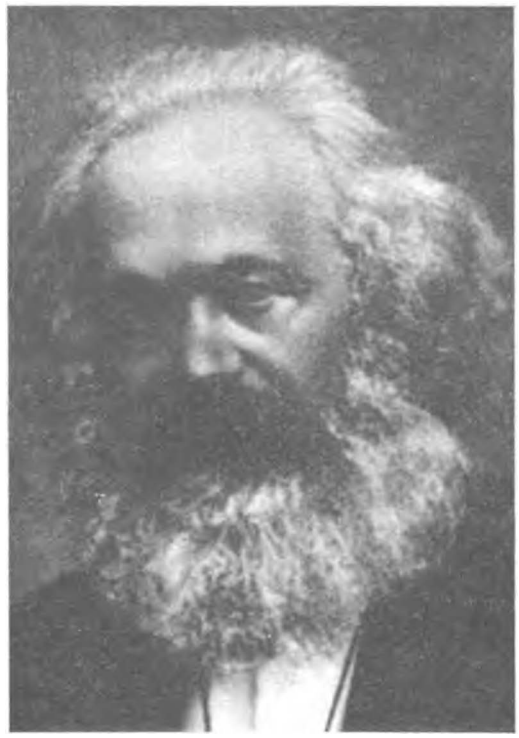

Sürgün cezasını Sibirya Hudut Taburu'nda er olarak yapan Dostoyevski beş yıl boyunca bol bol kitap okur, notlar alır, ilerde yazacağı romanları planlar. 1859 yılında Dostoyevski'nin Petersburg'a dönmesine izin verilir. O yıl "Amcanın Rüyası" ile "Stepançikova Köyü"nü yazar. Marx ise "Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı"yı yayımlamıştır. Tolstoy ise 31 yaşına girmiştir ve Avrupa kentlerinde dolaşmaktadır.

1861'de Dostoyevski Sibirya birikimlerini kağıda döker: "Ölüler Evinden Anılar" ve "Yeraltından Notlar". O yıl Rusya'da Turgenyev'in "Babalar ve Oğullar"ı, Fransa'da Flaubert'in "Madam Bovary"si okunmaktadır. 1864'de Kapital'in birinci cildi yayımlandığında Tolstoy, çiftliğine altı ay kapanıp "Savaş ve Barış"ı yazmış, Dostoyevski ise Avrupa kentlerinde kumar illetine yakalanmıştır. Parasız kaldıkça roman yazan Dostoyevski, aldığı avansları hemen kumara yatırmaktadır. 1866'da "Suç ve Ceza", 1869'da "Budala" yayımlanır. Ertesi yıl "Cinler" ve "Ezilenler" yazılır. O yıl Lenin doğar. Çehov henüz 10, Gorki ise 2 yaşındadır. Şemsettin Sami ise ilk Osmanlı romanı olan "Taaşşuk-i Talat ve Fitnat"ı yeni yazmaktadır.

Dostoyevski "Karamazof Kardeşler"le boğuşurken, Namık Kemal "Cezmi" adlı romanını yayımlar 1880 yılında. O yılın 6 Haziran günü Moskova'da Puşkin heykelinin açılışı yapılır. Dostoyevski de bir konuşma yapar törende. Çok önemli bir konuşmadır bu. Yazarlarda çok rastlanan kıskançlıktan hiç eser yoktur bu konuşmada. Dostoyevski, o gün eşine yazdığı mektupta, "Belki de bu zavallı, perişan ülke birgün gelecek bütün dünyaya yeni bir ülkü aşılayacak" der. (1)

O günü şöyle anlatır Dostoyevski: "Bütün insanların elele vermesi ülküsünü dile getirdiğim zaman bütün salon isteri nöbetine tutulmuş gibiydi. Konuşmamın sonuna geldiğimde ortalığı çınlatan çığlıkları sana anlatamam. Birbirini hiç tanımayan adamlar ağlaşıp duruyorlar, birbirlerini kucaklıyorlar, bundan sonra daha iyi insanlar olacaklarına, komşularından nefret edecek yerde, onları seveceklerine yemin ediyorlardı. Derken bütün millet yerinden fırladı, koşa koşa yanıma geldiler. Yaşlı başlı hanımlar, öğrenciler, yüksek memurlar, hepsi gelip beni kucakladılar, yanaklarımdan öptüler. Hepsi sevinç gözyaşları döküyordu. Yarım saat hiç durmadan adımı çağırdılar, benden yana el salladılar. Bir ara yaşlıca iki adam yolumu kesti, 'Yirmi yıl var birbirimize düşmandık, birbirimizin yüzüne bile bakmadık.' dediler. 'Ama şimdi kucaklaşıp barıştık. Sensin bizi barıştıran. Sen bizim ermiş adamımızsın, peygamberimizsin.' Kalabalığın içinde bağıranlar vardı: 'Peygamber, Peygamber...' Konuşmamda bir iki kelimeyle övdüğüm Turgenyev koşa koşa geldi, kendini kollarıma attı. Gözleri dolu doluydu."(2)

Son romanı Karamazof Kardeşler'deki Zosima kişiliği, o günün izlenimlerinden doğmuş olmalı.

Ertesi yıl Dostoyevski 60 yaşına basar ve aynı yıl ölür. Cenaze törenine otuz bin kişi katılır. O tarihte Lenin 11, Engels 61, Marx 63 yaşındadır. Selanik'de Mustafa adı verilen bir çocuk daha yeni doğmuştur. Turgenyev 68 yaşına girmiş, ölümüne iki yıl kalmıştır. Tolstoy 53 yaşındadır, Anna Karenina'yı çoktan bitirmiş, Diriliş'i düşünmektedir. Çehov 21 yaşını doldurmuş, Gorki 13'üne henüz girmiştir. Mark Twain "Tom Sawyer" adlı kitabını yayımlamış, Elime Zola "Germinal"i henüz bitirmemiştir. Ahmet Mithat Efendi ise "Henüz 17 Yaşında" adlı

romanını yeni yazmıştır.

Aradan seksen yıl geçmiş, bu satırların yazarı 16 yaşına ulaşmış, İstanbul'un yoksul bir mahallesinde köşebaşındaki babaevinde geceleri sokak lambası ışığında Dostoyevski'nin bütün kitaplarını birbirini ardına devirmektedir. Ve bunu yapan binlerce insan vardır yeryüzünde. Dostoyevski'ye sağlığında deselerdi ki, "Ölümünden sonra hakkında kitaplar yazılacak, romanların oyunlaştırılıp sahnelenecek, yazdıkların sinemaya aktarılacak, televizyon dizileri çekilecek..." Hayatının on yılını esarette geçiren, sara nöbetlerinden arta kalan zamanlarını çalakalem yazarak değerlendiren, yazdıklarını düzeltmeye bile zaman bulamayan yazar şaşırıp kalırdı, söyleyecek söz bulamazdı.

Rus yazarları için Puşkin ve Gogol ne kadar önemliyse, dünyanın bütün yazarları için Dostoyevski de o kadar önemlidir. Rus yazarları, "Biz hepimiz Gogol'ün Palto'sundan çıktık" derler. Dünyanın hemen hemen bütün yazarları da İnsancıklar'ı, Ezilenler'i, Budala'yı, Cinler'i, Kumarbaz'ı, Suç ve Ceza'yı, Karamazof Kardeşler'i anmadan geçemezler. Octavio Paz diyor ki: "Dostoyevski'nin eserleri Nietzche ve Gide, Faulkner ve Camus gibi birbirlerinden çok farklı düşünürler üzerinde iz bıraktı. Meksika'da ise iki yazar, Vasconcelos ve Revueltas, onu tutkuyla yoğrulmuş bir hayranlıkla okudular." (3) "... Dostoyevski'nin kitapları, Rusya'da özellikle üniversite öğrencileri tarafından ve doğal olarak toplama kamplarındaki tutuklularca en çok okunan kitaplardır."(4)

Nikolay Berdyaev ise Dostoyevski üzerine yazdığı kitabın önsözünde şöyle diyor: "Bana sorarsanız, insanlar, bir yanda Dostoyevski'ciler, öte yanda, ona yabancı olanlar diye ikiye ayrılır."(5) Kitabın son sözleri çok iddialıdır: "Dostoyevski'nin değeri öylesine büyük ki sırf onu yetiştirmiş olmak, dünyada Rus halkının varlığını haklı çıkarmaya yeter; ulusların yargı gününde o Rus halkının tanığı olacaktır."(6)

Dostoyevski ise alçakgönüllüdür: "Benim yaptığım, sizlerin ancak yarıya kadar götürmeyi göze alabildiğiniz şeyleri, kendi hayatımda, aşırıya vardırmaktan başka bir şey değildir" deyip geçer. (7)

Dostoyevski'nin özel hayatı da inişli çıkışlıdır. Sibirya sürgünü sırasında alkolik bir öğretmenin karısına aşık olur. Öğretmenin ölümüyle dul kalan Maria'ya evlenme teklifi yapar. 1857'de evlenirler. Dostoyevski 36, Maria 28 yaşındadır. Dostoyevski saralıdır, Maria veremli. Üstelik Maria'nın on yaşında bir de oğlu vardır. 1864'de Maria ölür, üç ay sonra Dostoyevski'nin kardeşi Mihail... Kardeşinin ailesinin bakımı da Dostoyevski'ye düşmektedir. 1867'de ikinci evliliğini yapar Dostoyevski. Bu seferki eşi katibe olarak işe aldığı Anna'dır. İlk çocukları henüz üç aylıkken ölür. 1869'da bir kızları, 1872'de ise bir oğulları doğar. Üç yıl sonra doğan oğlan ise babasının hastalığına yakalanır ve üç yaşına kadar yaşar.

Dostoyevski. hayatının bedelini fazlasıyla ödemiştir.

NOTLAR

1 - Puşkin Üzerine Konuşma, Ağaoğlu Yayınevi 1964, s.27

2 - Puşkin Üzerine Konuşma. Ağaoğlu Yayınevi 1964. s.11-12

3 - Düşler Boyunca Yaratmak, Can Yayınevi 1990, s.79

4 - Düşler Boyunca Yaratmak, Can Yayınevi 1990, s.91

5 - Dostoyevski, Adam Yayınevi 1984, s.7

6 - Dostoyevski, Adam Yayınevi 1984, s.171

7 - Aktaran Henri Troyat-Dostoyevski I, M.E.B. 1994, s.7

SİCİL

Yalçın Küçük

BASKIDA

AKIŞ YAYINCILIK

Dağıtım:
TÜM-DA, SAY, C.K.K., İLETİŞİM, BARIŞ, PAPİRÜS, SOSYAL, ARKADAŞ, EVRENSEL, BİRLEŞİK

Sosyalist Yayınlar

Yazışma:
P.K. 1364
Sirkeci -İstanbul
Tel/Faks: (0212) 553 02 93 - 251 83 91

Fotoğraf: Baha Bal